

SAHIDE NAJH

SHAKESPEARE WILLIAM

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

અભયકાંડ મહાભારત

અનુક્રમાંક ૫૩૨૨ વિદ્યુત

અનુભાષ શ્રીહૃદિ જાજ

વર્ષ ૧૯૯૬

બનામે ખુદા.

નાટક ત્રીન બાબકા.

ધલડકે

મલેકુશો અરા શેકસ્પીયરકે લીખે હુવે દ્રામા.

મેજર ફેર મેજર

પરસે

મશહુર મુન્શી આગા મહમદશાહ “ હુશ ”

કશમીરીકી દિલચસ્પ કલમસે લીખા હુવા.

શહીદે નાજ.

પબ્લીશર્સ.

મહાદેવ રામચંદ્ર બાગુટે બુકસેલર.

ત્રીન દરવાજા—અહમદાવાદ.

આવૃત્તિ બીજી નકલ ૨૦૦૦,

અમદાવાદ.

ધી જ્ઞાનવર્ધક પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં

ખાડીયા, કેવીઅરના પોળમાં આદીનંદાવ ન્યાયચંદ

દોસીએ છાપ્ય

સન ૧૩૩૧ દીનરી, સને ૧૯૧૪.

કીમત છે આને.

બનામે ખુદા.

કયારેકટર્સ.

મેલ.

જહાંદાર.....એક રહમદિલ બાદશાહ..... ....તીનચેનશીયે.
સફદરજંગ.....અમીરુલઉમરા. નાયબ બાદશાહ.....એન્જલો.
જમીલ.....રજયાકા આશોક સંધદાકા ભાઈ.....કલોડયો.
શયદા ખાન...એક ઐયાશ ના જીમ ના જનીકા ચૌહર....લુસ્થો.
જહુર.....શયદાકા નકલી નામ.
મીરજા ખાન.એક ઐયાશ રહસ પ્રીતનાકા આશીક.....એસ્કેલસ.
ગફર.....મીરજા ખાનકા દુસરા નકલી નામ.
શેરખાં.....જેલકા બીગડેદિલ દારોગા પ્રીતનાકા ચૌહર.
ખ.ખશુ.....નવાબ શયદાખાનકા શરીર નૌકર.
કાતિલ.....જહાંદારશાહકા બાડીગાર્ડ.

ઈન્કે અલાવા, મહેમાન, ઉમરા, સિપાહી, ફકીર, અફ-
ચુની, શરાબો, ગંજેડી, લાંગેડી વગયરા.

ફીમેલ.

સંધદા.....જમીલકી બાઈસમત બહેન....ઈસા બેલા.
નાદિરા.....સફદરજંગકી ઔરત.... ....મેરીયાના.
રજયા.....જમીલકી મ.અશુકા ....બુલ્ચદ.
ના.જનીન.....શયદાખાનકી બીવી.
ફીત્તા.....શેરખાંકી તરાર ઔરત.

ઈન્કે અલાવા તવાયફ સહેલીએ વગયસ વગયરા.

બનામે ખુદા.

શહીદે નાજ.

નાટક ત્રીન ખાખકા.

ખાખ પહેલા. દિખાવ પહેલા.

શાહીખાગ.

(સહેલીયોંકા હુમ્દે ઈજદીમેં મશગુલ દિખાઈ દેના.)

સહેલીયાં—

ગાના.

એ—જમમાલી.

કુલી ડલી છાઈ નિરાલી રંગવાલી લાલી હરીયાલી.

અન ગાતી ભાતી કોયલીયાં કાલી.

ભાંવર પપીહા મોર ઉઠ ભોર ચારોં ઓર જપે તોરો નામવાલી.

કુંજન કુંજનમેં; કુલનકે બનમેં હુશરકે મનમેં,

હંસત બસત હય છબ તોરી નિરાલી.

ખાખ પહેલા. દિખાવ દુસરા.

જશનગાહ.

(તમામ અમીરોંકા બચઠે દિખાઈ દેના ગાના સહેલીયોંકા.)

સહેલીયાં—

ગાના.

દીમ દારા દિર દિર તેલે લાના,

તાના નિતાના તાના તાના તાના તાતા દારેદાની

તદીયાનરે તદીયાનરે.

ની તારે દાની તદરેદાની ઓદાની ઓદાની તાદાની તાદાની.

તુમ તનન તુમ તનન તુમ તનન.

તેલે તેલાના તેલેલેલે લાના તેલેલેલે લેલે લાના.

નિતારે તાના તાના નીત નેરના.

નાદિર દિર દેરના તુમ દિર દિર દેરના તનનનનના તુમ.

દિર દિર દેરના, તનનનનના તુમ દિર દિર દેરના.

તનનનનન દિમ—

(સખ અમીરોંકા સયરે બાગમેં મસરૂંહોના શાહુકે

બાડીગાર્ડ કાતિલકા એક તર્ફ હોદર કહેના.)

કાતિલ—કીના, બદલા, ઇન્તેકામ, અગરચે ચહે તમામ નામ
દુનિયા વાલોંકે નજદીક જલીલો ખવાર હંચ, મગર
દર હકીકત યહી વોહ ચલતે હુવે હથીઆર હંચ જી-
નસે ઇન્સાન જમીનકી આખેરી તહે કુરેદ સકતા હય.
દુશમન તો કયા હિમાલીયાકીં ચોટીયોંકા સીના છેદ
સકતા હય. ઇસ નામુન્સીક મીબજ બાદશાહકે સાથ
કયા મંચ બેરોજરસે લડ સકતા હું યા દુબદુ હોકર
ઇસ ખંજરસે, નહીં નહીં મોકેકે તખર ઔર ઘાટકે
પથરસે ઓ જહાંદાર ઓ ખુબ ખુદ મુખતાર મુન
ડર ઔર લરજ ગો આજ તેરા જમાના હય. મગર
ચોડીહી દેરમેં વોહ જમાના હોગા કે તખતકે બદલે
તખતએ ગોર તેરા ઠિકાના હોગા. જસ્તરહ તુને ઉસ
શખસકી તખીઅત શાદકી જસ્તે મેરી બહનકી ઇ-
જજત બરખાદકી. ઉસી તરહ મંચ તુએ કલ કરકે
અપના રંજ દુર ન કરે તેરી હયાતકા સદકા દેકર
અપને ઇન્તેકામકે શયજાનકો મસરૂર ન કરે.

શએર.

તો મેરે દિલપે સદા તીરે મલામત બરસે,

મરબી જાઉં તો મેરી કબ્રપે લઅનત બરસે.

(કાતિલકા એક તર્ફ હોના અમીરોંકા બાગ ઔર શરાબકી
તઅરીફ કરતે આના.)

૧ અમીર—મુબહાનદલાહ બાગકી બહારસનઅતેગુલનારકા ન-

મુના હય હર શજર અફઝાયશમેં શજરેતુરસેદુના હય.

૨. અમીર—તુમ બાકતા હર બગો બાર પુર નિબાર હય હર
શાખ મએ મઅરેક્ટે ઇલાહીસે સરશાર હય.
શઅર.

મસ્તાનાવાર જુમ રહી હંય શખાખસે,
હો મસ્ત જીસ્તરહ કોઈ નશએ શરાખસે.

૩ અમીર—વલ્લાહ શરાખકે નામને બેતાખ કર દીયા દિલો જી
અર કખાખ કર દીયા.

શઅર.

બયાર સાફીએ મુશફિક બયાર જામે શરાખ,
શૌકે દીદમે દિલ બારહા હય પયચો તાખ.

(સહેલીકા જામ ભર દેના.)

૪ અમીર—અય દોસ્ત જાની જરા ઇધરભી લાના શરાખે
અર્જવાની.

સાફી — (ગલાસ લાકર) લીજીએ જનાખે આલી હાજર હય
ગુલાખી પુરતુગાલી.

૫ અમીર—(ગલાસ લેકર). મુસદ્દાસ.

ઈસ્દમ નખીમે હુશ્ર ન ખૌફે અંજાખ હય,
ને ફર્તે ગમસે દિલહીકો કુછ પયચો તાખ હય;
પીલો શરીફ બાદાકે વકતે શખાખ હય.

૬ અમીર—સચ ફરમાયા દોસ્ત સચ ફરમાયા. (પીના સહેલીકા
હસરેકો દેના.)

અશઆર.

જામે ખીલોર સાફી મહુવશકે હાથસે,
તકદીરસે મીલે તો અગસ ઇજતેરાખ હય.
દોજખકા ખૌફ નારે જહન્નમકા વસવસા,
રિન્દારે બાદા કશકે લીયે ના સવાખ હય.

૭ અમીર—દિલદાર સચ હય દૌર મએ અરગવાં રહે,
રકસો સુરૂહ બજમમે હો ઐાર શાં રહે.
એ વલવલે શરીફ હંય દસ્તે શખાખ તક,
આખીરકો ન શખાખ રહે ઐાર ન જાં રહે.

સહેલીયાં—

માના.

મેરા દિલ તો દિવાના બન તરે લીયે,

ખાલખાલ ગજ મોતી પીચેઈ.

મેરા ખાલાસા બેબના તેરે લીયે,

નાલિય કરોગે મંચ કરતે ન ફૂંચી.

મંચને છોડા જમાના બન તેરે લીયે.

૩ અમીર—યાર રંડી તો ખલાકી હસીન હય.

૪ અમીર—મીયાં મહબુબીન હય ચા રૂપીયા ખીચને કોમશીન હય.

૩ અમીર—ખહોત કહી વલ્લાહ ખહોત કહી (રંડીસે) ખીસ-
હય આપકા નામ.

રંડી—હ મેરા નામ અધત્તી બન હય.

૩ અમીર—ઓહો અધત્તી બન એકન્ની બનકી તુરે નજર.

રંડી—હાં ખન્દા પરવર એકન્ની બનકી તુરે નજર દુવન્ની બનકી

બનો હમર ચવન્ની બેગકી બાઈ અઠન્ની ખાનકી લુઆઈ,

અશરફી ખાનકી પાલી, ઔર રૂપીયા ખાનકી સાલી.

૩ અમીર—તો યું કહીએ ધરકા ધર હય ટકસાલી.

રંડી—હ હાં જનાબે આલી.

૪ અમીર—ઔર આપકે રહનેકા મકાન.

રંડી—આંખકી કોઠડી ઔર દિલકા દાવાન.

૧ અમીર—આપકા પેશા.

રંડી—સોનેકી ચીડીયા ફાંસના હમેશા.

૨ અમીર—મગર આપકી અમીબાન તો કુછ ઔર પેશા કરતીથી.

રંડી—હ હાં વોહ કુછ ઔર ચીજે બેચા કરતીથી.

૧ અમીર—કયા ચટની મુરખા આચાર.

રંડી—નહીં સરકાર જેબ કતરનેકી ક્યંચી. ઔર મલા

કાટનેકી તલવાર.

૨ અમીર—મીયાં એ ઔરત હય ચા આફતે ચેજમાર ઈસ્કી

જખાન હય ચા ખન્જરે આબદાર.

૩ અમીર—હજરત ખાતોંહી ખાતોંમે વક્ત મંવાઓમે ચા કુછ

મુનો મુનાવગે.

૨ અમીર—અચ્છ સાહબ મુનો (રંડીસે) લો સાહબ અજ
કોઈ પ્યારી ચીજ મુનાવ નાચકે સાથ આના આવ.
રંડીયાં— ગાના.

તુમસોં લાગી નજરીયાં હમારીરે—
વાઅદેપે તુમ ન આય તો કુછ હમ ન મર ગયો.
કહેનેકો ખાત રહે ગઈ ઓર દિન ગુજર ગયો
કુલે ફલે ન આકે શુલીસ્તાને દહરમેં
હમ વોહ શજર હંચ ખાગસે જો યે સમર ગયો.
કયું ન લીની ખખરીયા હમારીરે—
કારે નયનોને ટોનવા ડાહારે મન હર લે ગઈ છબ આલા.
વાહકયા ખાતીહો ખીખી નિરાહારેતેરે નખરેમેંગરમ મસાલા
આવો સાંવરીયામોરી સેજરીયા ખીતીજાતી ઉમરીયા હમારીને
જહાંદારશાહકા આના મયો સફદરજંગકે એહેલે
દરખારકા મુજરા ખબ લાના.)

૩ અમીર—

અશઅમીર

ધકેખાલ ચાર શૌકતો હશમત મજીદ હો,
૨ અમીર—સૌલત કસીર દૌલતો સરવત મજીદ હો,
૩ અમીર—હરદમ તુબુલ રહમતે રખો મજીદ હો,
૪ અમીર—શહકા નજર દીદહો ઓર ને શુનીદ હો,
સફદરજંગ—હર શખશખે ખરાતહો હરદોજ દીદ હો.

જહાંદારશાહ—

મુસદ્દસ.

મેરી શૌકત મેરી સૌલત મેરી જાનો જીઅર તુમ હો,
મેરી દૌલત મેરી હશમત મેરે તુરે નજર તુમહો,
શજર મંચ હું સમર તુમહો સદક્ મંચ હું શુહર તુમહો.
ફલક મંચ હું કમર તુમહો દવા મંચ હું અસર તુમહો.
સફદરજંગ—જમી પરધન્સોજાં ઓરઅખ પરજખતકસિતારેહોં,
તેરે ખાદિમ હોં હમ ઓર રંજો ગમ ખાદિમ હમારે હોં.
(ઇધર ઉધર દેખકર)

શાએર

સાકી કિધર હય ખાદ્યે ઇશરતકા જામ દે;
ચકસો મુરદ અયશકા દિલકો પયામદે.

(સાધી કા થરાગ દેના. ગત પર નાચ હોના શાહકા આરામ કરના. સફર જંગકા કાતીલકે પહેરમેં શાહકા સુપુર્ન કરકે સમકો રૂપસત કરના ઓર ખુદકાશી બના.)

કાતિલ—અય હુપે હુવે કીને તૈયાર હો જા. અય ખન્જર ચારી દે અય મગર જાદશાહ એક ગરીબ શખ્સ અપની ખેટીકી ઈન્સાફકા રોએ ઓર તુ પયર ક્યલાકર આરામસે રોએ (શાહકે સીને પર પયર ટેકના શાહકા નીંદસે કાંકના.)

જહાંદારશાહ—કૌન કાતિલ તુકે મંચને કૌન સદમા પહોંચાયા જો તુ મુકે કતલ કરને આયા.

કાતિલ—આહ તુને મુકે વોહ સદમા પહોંચાયા હય હસ્કા નામ લેતે હુવે તેરા ખુને હોનેકે પહેલે મેરે દિલકા ખુન હુવા બલ્લા હય.

જહાંદારશાહ—વોહ કયા કુજ ઈશારત નહી બતા.

કાતિલ—ઓ નાચ જા હસ્ને મેરી બહનકી ઈસમતકા મોતી છનાકે પત્થરસે તોડા ઉસ્કો તુને કાંસીકે એવજ રહમ કરકે છોડા કયા યહી તેરા ઈન્સાફ હય. કયા એ સદમા પહોંચાનેવાલી ખાત નહીં અગર કોઈ શખ્સ કીસીકી બહુ ખેટીપર નજરે બદ ડાલે ઉસ્કો તેરી જાદશાહીમેં કાંસી યા સુલીકી સજા નહીં.

જહાંદારશાહ—હય મગર મંચને કભી અયસે ખુનેહગારોંકો કાંસીકી સજા નહીં દી હય.

કાતિલ—એ તેરી મહજ ખેવકુશી ઓર નાઈન્સાફી હય બસ તેરી માંત ઉસ્કી તલાશી હય.

જહાંદારશાહ—સચ હય મગર જો જાદશાહોંમેં રહમકી આદત ન હોતી તો કભી રીઆયાકો ઈન્સાફકે ખંજરસે રાહત ન હોતી.

કાતિલ—જબ મહે ખાત હય તો મરનેકો તૈયાર હો. (હાથ પકડકર તખ્તસે ખીંચ લેના.)

જહાંદારશાહ—રહમ કર ઓ કાતિલ રહમ કર.

કાતિલ- બસ રહમકો કુંકો ચિસ્લાવ ઓર સીયે દોજ ખમે
ભવ (ખન્જર મારને ચાહતા.)

જહાંદાર-અય જન્નતકે ફરીશ્તો આવ મુઝે બચાવ. (એક સી-
પાહીકા આના.)

સીપાહી- કોન હય નામકાં.

કાતિલ- (ગોલી મારકર) બસ વહીં હો મુરદા (સીપાહીકા
મરના સફદરજંગકા કાતિલકો ગોલી મારના) ઉફ
મર ગયા. (કાતિલકા મરના. શાહુકા સફદરજંગકો
દેખના ઉસ્કા કાતિલકો તર્ફ ઇશારા કરના.)

ટેબલા.

બાબ પહેલા. પરદા તીસરા.

મહલ.

(જહાંદારશાહ મંચે સફદરજંગ ઓર અમીરોંકે આના.)
જહાંદારશાહ-સફદરજંગ મંચને બડી બડી કિતાબોંમે લિખા
દેખા ઓર અકસર ખુલ્લુગોંડી જળાનીલી સુના
કે બાદશાહોંકે લીયે રહમ એક આદા ખસ-
લત હય મગર કાતિલકે બચાનસે મઅલુમ
હુવા કે ઈન્સાફકે મુકાબિલેમે રહમ મહજ
વાહિયાત બાત હય.

સફદરજંગ- મુસદ્દસ.
દેખે રિઆયા શકલ ન જો રોઅબોદાબદી,
જુરઅત કરે સદા અમલે ના સવાબદી.
જે ખટકે મુરતકિબ હો વોહ કારે અબાબકી,
બુલેસે બી વોહ રાહ ન દેખે સવાબકી.
જખ્ખારી ઓર રહીમીકા હોના જુર હય,
ઈનમેંસે છોડા એકકો તો વોહ કુસુર હય.

અગર બાદશાહ મહજ શાને રહીમીહી અમલમે લાય
તો રિઆયાકે દિલાંસે બીલકુલ રોઅબોદાહી નિકલ બચગો
રહમ એક ખસલત હય મગર અદલ જોહરે સલતનત હય.

જહાંદાર—

મુસદ્દસ.

દુનિયામેં હુઈ કુછ વફાદારી તુમસે,

સીખેંગે લેખ બાનિસારી તુમસે;

ઈસ વાસ્તે એક અર્જ હુય હમારી તુમસે.

સફદરજંગ—(ત.અબ્જુબસે) કયા અલા હુજરતકી.

જહાંદાર—હાં માખદૌલતકી.

સફદરજંગ—

તહતુલ લફ્લ

ગર શહુકા ઈશારા પાઉં મંય, ગરદુકો જર્મીપર લાઉં મંય.

દુશમનકા કલેબ ખાઉં મંય, બાંસકે અલી કર આઉં મંય.

ફરમાએં ને કુછ શાહે આલી, આંખોંસે ઉસે બળલાઉં મંય.

જહાંદાર—મરહુમા બબ કલ્લાહ તુમ ને કુછ કહે સબવાર.

હય. ઈસવકત તુમસે એક મશવીરા દરકાર હય.

મુસદ્દસ.

હુવા હુય સયરો સયાહતકા દિલ મેરા શાયક,

મગર કીયા હુય ફક્ત એકજરાસી શીકને દિક;

સીવા તુમહારે નહીં દુસરા કોઈ કાયક;

ઉમુરે શાહીકે અન્નમકો ને હો લાયક.

બનાઉં બનશીં તુજકો ઝહે મેરે જીમેં હય,

કરો કુબુલ કે મેરી ખુશી ઈસીમેં હય.

સફદર—ગુલામ ફરમાખરદાર હય બાનિસાર હય મગર.

ઉમુરાતે શાહીકે લીયે કબ સબવાર હય.

મુ.ખમસાત.

હો મુરીદે સીફલાસે અન્નમકારે પીરકા,

ખાંસકે સોટેસે નીકલે કામ કબ શમશીરકા;

કબ હો હમસર કતરા આખે અખ્ર આલમગીરકા,

હૌસલા તકદીરકે આગે હો કયા તદખીરકા;

ખાક કબદે કામ દુનિયામેં શહા અકસીરકા.

જહાંદાર—હાં મુરીદે સિફલા હોબતા હય એકદિન પીરલી.

ખાંસકા સોટા કહાતા હય કબી શમશીરલી;

કતરા હોબતા હય ગાહે અખ્રે આલમગીરલી.

લાજીમે મલજુમ હંય તકદીરલી તદખીરલી,

ખાકકી મટીલી હય ઔર ખાકકી અકસીરલી.

સફર—બળ હય હુજુરકા ફરમાતા મગર સુલતાને જમાના.
શાએર.

મોરકી તઅરીફ સખ કરતે હય રંગત દેખકર,

પર વોહ શરમીન્દા હય ખુદ પયરોંકી હાલત દેખકર.

જહાંદાર—ઓહ પયરોંકી બદસુરતી પયોંકી ખરાબીયા બાઈસ
નહી હોસકતી બહિરી નબાબત બેહરે શરાફત કે
નહી ખોસકતી.

શાએર.

પારકી જીનત તો બળ હય ખુદ હય જીનત પયરકી,
ખુબ રૂયોંકો નહી દરકાર સુરત ગયરકી.

સફર—બળ ઈરશાદ હય મગર.

મુસદ્દસ.

બન્દા હું દિલસે અયસે શહે કદ્રદાનકા,

શાહીકો શખ્સ આહિયે એક ઈજાને શાનાક.

જુસ્કો ખયાલ તક્લી નહો અપની જાનકા,

કયુંકર વોહ ઈન્તેજામ કરે કુલ જહાનકા.

જુસ્સે ન બંદોબસ્ત હો અપને મકાનકા;

જહાંદાર—ખેશક ખેશક.—ઈસસે કુળું ખયાલ હય કુછ એહ
લે શાનકા.

લેકીન મેરા પાસ કરો તો કુછ ન વસવાસ કરો, ઔર
ખીલા ઉજા યહે કામ અપની તફવીજમે લો (સફરજંગકા
સર જુકાના) લો યહે અંગુઠી પહેનો ઔર કલસે તખ્ત નશીન
હો કર કારે સલતનત અંજામ દો.

સફર—(અંગુઠી લેકર) જો રાએઆલી જો યહેકારે દુશવાર
શાહીકોહી સજવાર મગર ગુલામ હય ફરમાબરદાર
(સફરજંગકા સલામ કરકે સખકે હુમરાહ બાના.)

જહાંદારશાહ—જુસ્તારહ જ્યાદા મીઠાસસે જખાનતલખી પટક
જાતી હય. ઉર્સી તરહ જ્યાદા રહમસે રીઆયાકો
કા.નુનકે ખિલાફ કામ કરેનેકી આદત પડજાતી હય.
સફરજંગ એક મુનસિફ મિજાજ ઔર ઈન્સાફ પસન્દ
શખ્સ હય, મુમકીન હય કે ઉસ્કા મુનસિફાના ખરતાબ

રિઆયાડો મજાગુર કરે ઔર અદમે પાળન્દી કાનુનકે
ખતશ દુર કરે ઇસ લીયે કયા ખુશ હય કે મંચ
કીસી દુસરે શહુરમેં જાઉં તખલીવે લીખાસ કરકે સફ
દરજગકે નોકરોહીમેં ન મીલ જાઉં ફિર દેખું કે
સફદરજગ રીઆયા કે સાથ કયસા ખરતાવ કરતા હય.
ઈન્સાફકી વલ્લીસે રિઆયાકી નાવકો પાર લગાતા હય.
યા ના ઈન્સાફકે પતવારસે મંજધારમેં હુખાતા હય.
(જાના શાહકા.)

ખાખ પહેલા. પરદા ચૌથા.

મશરત ગાહ.

(રજયાકા શીરાકે જમીલમેં ગાતે હુવે દિઆઈ દેના,)

રજયા—

ગાના.

ખાંકે બલમાંસે નેહાં લગાએ નયના નીર જાયે,

ચયના નહીં આએ, ચયના નહીં આએ—

મોરી ગુઈયાં સૈયાં બીન હાયે, ખિરહા સતાયે કછુ ના સોહાયે

પિયા નહીં બાયે જયા ઘખરાયે—

ઈસ્તરહ બેકદ્રીયે દિલ કુચએ કાતિલમેં હય;

ગોયા એક દુટા હુવા સાગિર કિસી મહફિલમેં હય;

આફતોંમેં ફંસ ગયા અય હુશ આશીક કયા હુવા.

દિલ બલામેં હય બલા ગેસુમેં ગેસુ દિલમેં હય. હાહાહા.

(જમીલકા પીછે આનકર બોસા લેના.) એકે કૌન નટખટ.

જમીલ—ઓય મોયરે તેરી અનવટ (રજયાકા હાથ બઢાકર
ઉપર કરના).

રજયા—અજી જાવજી મુઝે હાથ ન લગાના.

જમીલ—કયા ઈસીકો કહેતે હંય હાથ ન લગાના મગર સુ-
નોજી જો હુમ હાથ લગાએગે તો કયા કુછ માલ
ચુરા લે જાએગે.

રજયા—અજી જરૂરી આંખ, દિલ જમસા માલ ચુરાનેમેં હો-
શીયાર હય ઉરકે હાથકા કયા એ અતેબાર હય.

ગાના.

તોરી ખાંકી નજરીયા બહુભરી,
 મોરે ખ્યારે સાંવરીયા બહુભરી.
 સાથ ઇસ દીવનેલી ન અબરકે દિયે,
 તેરી તેગે નજરને વોહ ચરકે દિયે.
 તન હય પારા મન હય પારા,
 નયનોંસે સયનોંકા વોહ તીર ખ્યારે તુને માસ.
 લાગી કટારીયા બહુભરી.

મુસદ્દસ.

કયું જી એ હય કિસ મુઝકા દસ્તુર ખતાવો,
 હમ તુમપે મરેં ઔર ન તુમ મુંહલી દિખાવો.
 જીસ દિલકે હો કુરખાન ઉસી દિલકો જલાવો,
 ઔર લુત્ફ એ ફિર આંખલી આકર ન મીલાવો,
 મરજાયેગે ઝર અયસીહી બેલાદ કરોંગે,
 પર યાદ રહે એકે બહોત યાદ કરોંગે.

જમીલ—

કત.આ.

અફસોસ ઉસ્કે કુચેમેં યાતો ગુજર નહીં,
 યા અપની આહે સદ્દમેં મુતલક અસર નહીં.
 સીમાખવાર તડપુંહું મંચ ખુદહી રોજે શખ,
 કીસ્કી ખમર મંચ હું મુઝે અપની ખમર નહીં.

રજ.યા—એ કયું ?

જમીલ—કયા અર્જ કરું આજકલ ઇસ શહેરમેં એક બહુમજ

આયા હય ઉસ્ને મુઝે દિવાના બનાયા હય.

રજ.યા—બહુમજ ! ભલા વોહ હય કહાંકા રહેને વાલા.

જમીલ—ઈસી શહેરકા હું જુરે આલા.

રજ.યા—ઉસ્કા નામ તો કીજાયે ઈજહાર.

જમીલ—પહેલા નામ ઇફ્કિઁ ઔર દુસરા નામ ખ્યાર.

રજ.યા—

ગાના.

નયન કટારી મોહે મારીરે સાંવરીયા ખ્યારા.

મોહત સોહત સખ ન્યારીરે સાંવરીયા ખ્યારા.

જીયા લુભાયે છલખલ ખ્યારીરે સાંવરીયા.

વારીરે સાંવરીયા ખ્યારા, પલપલ બઈ તોરે બલહારીરે—

(એક સરદાર મંચે ચન્દ સિપાહીયોં ઓર અમીર શયદાખાન
વ મીરજા ખાનકે આના.)

સરદાર—પકડે! પકડે! ઇસ ગુલામકો યહી હય ઇસ લઠકીકી
ઈજ્જત ખીચાડને વાલા રિખલા.

જમીલ—ખચાઇયો ખુદાએ તઆલા અય જનામે વાલા બન્દ
હય અફ વ તકસીર આહને વાલા.

સરદાર—અફ વ તકસીર યા ફાંસીકી તઅજર ઓ શરીર જજ
સોચ સમજર કર તકરીર.

જમીલ—શઅર.

કયા દેખલી સરકારને તકસીર હમારી,
જે ફાંસીકી તજવીજકી તઅજર હમારી.

સરદાર—ઓ કમીના પરાઈ બહુ બેટીકી ઇસમત ખીચાડના,
દિન ધાડે શરીફાંકી ઇજ્જતપર ડાકા મારના કયા
તકસીર નહીં તબદીલે તઅજર નહીં.

જમીલ—મઅફ કીજીએગા શમશીરે ગજબ ગિલાફ કીજીએગા.

સરદાર—બસ ખામોશ હો ખામોશ હો અબ જે બોલા તો
જખાન નિકાલ લુગા લે જાવ ઇસ બદકારકો અલી
જેલખાના પહોંચાવ. (સરદારકા બના.)

શયદાખાન—આવ જનાબ ઇધર આવ, આપ જેલખાને બતે
અયસે રોત હય જયસે મેરી જોડુ સુસરાલ બતે
(જહાંદારશાહકા ફકીરાના લીખાસમે આના.)

જહાંદારશાહ—એ કૌન ?

મીરજાખાન—એ લીજીએ એક ઓર દિનકે અંધે આએ,
મીયાં સુઝતા નહીં કે એ આદમી હય.

જહાંદાર—ઓર વોહ કૌન ઐરત હય.

શયદાખાન—હાં હાં ઐરત હય. કયા તુમ કાજ હો જે
દોનોંકા નિકાહ પઢાને આય હો.

જહાંદાર—આપકા નામ.

શયદાખાન—રૂશવતકા ઘોડા ઓર આપકા નામ.

જહાંદાર—ફૌજદારી કોડા.

મીરજાખાન—વાહ ભઈ વાહ, તુકતો અચી મીલઈ કોડા
ઓર ઘોડા દોનોંકા મીલા જોડા.

જહાંદાર—આપકા કામ.

મીરજા.ખાન—હરામકો હલાલ કરના, ઔર આપકા કામ.

જહાંદાર—હરામખોરકા સર કુચલના.

શાયદાખાન—વાહ કા.પ્રીયા બન્દીસે ચહાંભી ન ચુકે હંચ કોઈ ચલતે પુરજે.

જહાંદાર—(જમીલસે) આપકા કયા કુસુર હય.

જમીલ—મેરા વો કુસુર હય જીસ્કા નામ લેનેસે ચુનેહગાર બનતાહું. કેલકા સંજવાર બનતા હું.

જહાંદાર—કયા ખુન ?

જમીલ—નહીં જનાબ ઇસ્સેલી જ્યાદા કારે જખુન.

જહાંદાર—તબ કયા જના.

જમીલ—જહાં.

જહાંદાર—મગર જનાકેકામમેં ફાંસીતો આજતક કિસીને નહીં પાઈ.

શાયદાખાન—હજરત વોહ રહમકી સલતનત ગઈ ઔર ઇન્સાફકી બાદશાહી આઈ.

જમીલ—મહેરબાન મંચ જેલખાને તો ચલતાહું મગર એક ઇનાયત ચહાતાહું.

શાયદાખાન—જનાબ ઇનાયતકી તો બન્દેને કસમ ખાઈ હય, ચહે પટ્ટી મેરી ઉસ્તાદને નહીં પઢાઈ હય.

જમીલ—હજસ્ત લીલાહ રહમ ફરમાઈએ ખાકસારકો મમતુને એહસાન ફરમાઈએ.

શાયદાખાન—તો કયા આપકી રાય હયકે મંચ અપની કસમ તોડું સચ્ચાઈકી રાહ છોડું.

જહાંદાર—અગર આપકી કસમકી કોઈ કલ સુરત હો ગઈ હો તો મેરે પાસ એક મસાલેહા હય જીસ્કે લગાનેસે વોહ ફોરન દુસ્ત હોજાએગી.

મીરજા.ખાન—લલા વોહ કયસા મરાઝેહા હય.

જહાંદાર—ચહે તમામ જહાનકે મરજોંકા ઇજલા હય.
(અશરપ્રીયોંકો થયલી દિખાના).

મીરજા.ખાન—કયા અશરપ્રી અજી ફંચકોભી (હાથ મારકે ફેંક દેના).

શયદા ખાન—(ઠોકર માર કર) અજુ ફેડોભી.

મીરજા ખાન—(ઠોકર) જનાબ ઈસ મસાલે હાકે તો હમભી કાયલ હું ઈસસે એક કસમ કયા હજાર કસમેં દુટ સકતી હું. ફરમાઈએ કયા કામ હય.

જમીલ— મુસદ્દસ.

યહાંસે કોસ લર પર એક સરા વીરાનો ખાલી હય.

વહા એક મેરી બેચારી બહુન કલ આને વાલી હય.

બહુનભી વોહકે જુસ્કા દોસ્ત ગમ ઔર ખસ્તા હાલી હય.

બહુનભી વોહકે જુસ્કા કોઈ વારીસ હય ન વાલી હય.

એ કહેના જાનસે જાતા હય તેરા નવ જવાં ભાઈ.

ખખર લે જલ્દ ઉસ્કી ફિર કહાં તુ ઔર કહાં ભાઈ.

મીરજા ખાન—ખસ યહીના એ બખર તો તુમહારે ફાંસી પાનેકે દો મીનીટ પેશતર પહોંચ જાયગી.

જમીલ—ઉફ. કયસે બેરહમ આદમી હું જાનમેં મુતલક રહમકા નામો નશાન તક નહીં હય.

શ.બેર.

મોત મેરી ઉંકે ઘર શાદી હુઈ.

ખુનકે છાપે લગે દીવારમેં.

જહાંદાર—આપ ઇતિમીનાન ફરમાઈએ ન ઘજરાઈએ મંચ એ બખર આપકી બહુનકોં પહોંચાતાહું.

શયદાખાન—તો આઈએ કદમ બદઈએ. (સળકા એક સીમ્ત ઔર જહાંદારશાહકા દુસરી સીમ્ત જાના.)

ખાખ પહેલા.

પરદા પાંચવા.

સરાઅ.

(લડીઆરેકી દુકાન કાશી ચાએ વગયરા બેચના ચાર ફ કીરોકા માતે હુવે આના.)

ફકીર—

ગાના.

બગ ઓ સોને વાલે મુસાફીરરે, સંગ સાથીને ડેરા ઉઠાયા.

મુન ઓ મતવાલે નિરાલેરે મોતને હય કુચકા ડંકા બબાયા.

સાથીભી જાગે સંગાથીભી જાગે જાગ્યા સખ અપના પરાયા.
 તુ ક્યસી નીદેમેં સોતા હય મુરખ અખ તક ને હોશ ન આયા.
 સાથ ઝગેલા ઝૈર તુ અકેલા ચોરોંકા ડર હય છાયા.
 હુશર ભાઈ ભોર બાંધ કમર નહી લુટ જાએગી માયા.

(જાના ફકીરોંકા.)

અફયુની—(હુકા! લીએ હુવે) વાહરે અફયુન ઝૈર વાહરે
 તેરા લટકા જહાં એક ગોલા ગલેમેં અટકા ન જન્નતકી
 ફિક ન દોજખકા ખટકા. યુતો લોગ સખ નશે પસન્દ
 કરતે હયં મંગર અફયુનકા યહે મજા હય કે ને લોખ
 અફયુનખાના અખતેયાર કરતે હયં ઉન્કે મુંહકો કુત્તે
 ખ્યાર કરતે હયં (પીનકમેં ચહુક જાના ઝૈર ભંગે-
 ડીકા આના.)

ભંગેડી—સખ પુરા હય પુરા.

અશઅમર.

શહરો અકસાર પુરા કુચઓ ખાબર પુરા,
 દશ્તો કોહસાર પુરા નખલે ચમન બર પુરા.
 ગુલ પુરા પત્તે પુરે ગુલખનો ગુલબર પુરા,
 હમ બહે આપ પુરે દોસ્તો અગયાર પુરા.

(અફયુનીકો દેખકે.)

મગર યહે બેસરકા આદમી કૌન પડા હય અરેરેરે યહે તો
 કોઈ અફયુનીસા નજર આતા હય, (એક ચપત મારકે)
 અબે ઉંઝ અફયુની કયા સોતા હય બુતુની.

અફયુની—(આહિસ્તાસે) ભાઈ યહે આવાજ ક્યસી આઈ.

ભંગેડી—દેખિયે ચપત યહે ખાએં ઝૈર આવાજકા હાલ
 હમ ખતાએં.

અફયુની—કયું ભાઈ કયા કીસીને તુમકો ચપત જડી.

ભંગેડી—અબે તુકે જડી. યા તુકે જડી.

અફયુની—અગર મેરે જડી તો ચાર બહોત ચોટ લગી.

ભંગેડી—સુનીયે ઇસકે ચપત કબ લગી ઝૈર ચોટ અખ લગી.

અફયુની—આવ ચાર આવ ઇધર બયઠો કુછ અફયુન વફીયુન
 ખાવ તો લો.

ભંગડી—જસ મઆફ કરો તુમહી આવ કમખખત અફયુન ખાતે ખાતે ખુદ અફયુન ખન ગયા હય. મગર ચાર તુમ રોજગાર કયા કરતે હો કહાંસે ઇસકદર પયસા લાતે હો જો ઇસકદર અફયુન ખાતે હો.

અફયુની—સુનિયે દિન ભર ખબરમે ચક્કર લગાતે હંય ગલીયાંથી ખાક ઉડાતે હંય જહાં કહીં કોઈ સુક્યદ પોચા પાતે હંય, અડ જાતે હંય, ગલે પડ જાતે હંય. કુછ ન કુછ ઉસસે લેહી આતે હંય, ઇસ મુશકકતકી કમાઈથી અફયુન ખાતે હંય.

ભંગડી—ઔર રોટી.

અફયુની—રોટીકી લલો ચલાઈ કીસીને ખાઈ ઔરકાર હમેં આઈ.

ભંગડી—ચહે સુનિયે કીસીને તો ખાઈ ઔર કાર ઇન્હેં આઈ (અફયુનીસે) લલા લાઈ દુસરેકા ખાયા તુમ્હારે પેટમેં કયસે આયા.

અફયુની—અરે તુ આદમી હય યા ઉલ્લુકા ચરખા ઇસીસે તો કહે તે હંય, લાંગ પીને વાલેકે દિમાગમેં લેજ નહીં રહેતા. લાલે આદમી ખાના કયસા કભી દુસરે તીસરે કહીં માંગે જાંચે કોઈ ટુકડા નવાલા હાથ આગયા તો ખા લીયા નહીં તો સીજદએ શુક પીનકમેં અદા કીયા.

ભંગડી—વાજળી લઈ વાજળી લ અનત હય અયસે નશેપર ઔર નશા કરને વાલે પર ઇસસે તો હમારી સખખ પરી કહી અચ્છી હય. છ દામકી મંગાઈ ઔર એક લોટા ઘુન્ટ છાનકે ખનાઈ પેટ ભરકે ખાના ખાયા ઔર નીંદભરકે સન્નાયા.

અફયુની—સચ કહા ચાર સચ કહા જરા ઇધરતો આ.

ભંગડી—દુરહી ખડા રહે જરા જોકે મારે દમાગ સડા જાતા હય કમખખત મેરી તરફ ખડા ચલા આતા હય ખુદ જાને કમખખત નહાતા હય યા નહીં નહાતા હય.

અફયુની—અરે લાઈ તું ઈઈ સિડી હય યા સૌદાઈ શાયદ તુને વોહ મસલ નહીં સુન પાઈ યા નેહલાએદાઈયા

શરાખી—હાં યું કહો ખેટા ઐર એક જમ શરાખકા ચલ.
અક્યુની—કયા શરાખ અસ્તમદ્દિરહાહ મહે તો મહજ
ખરાખ.

શરાખી—કયા ખરાખ ખરાખ અખે જો શરાખકો ખરાખ
કહે વોહુ ખુદ ખરાખ હય શરાખહીકે સાથ તો છુદે
શખાખ હય.

અક્યુની—ચુકે શરાખ હરામ હય ઈસ લીયે ઉસ્કે પીનેમે
કલામ હય.

શરાખી—કમખખતને સારા નશા હરન કરદીયા ક્યુખે અક્યુની
જુનુની શરાખતો હરામ હય ઐર અક્યુન હલાલ હય
મરહુદ મહે કયસી કીલોકાલ હય. સુરંગે જરા શઉ-
રકી હબમત ખનવા અકલકે નાખુન કટવાં નહીં તો
(ચપત મારકે) ઐરંગ કર દીયા જાયગા.

અક્યુની—ખસ ખસ દેખો અયસા ન હોકે મા ખદોલતકી
તખીખત અકરોખતા હો ઐર સખ નશા આપકા
સોખતા હો મંચ ગો ગોખતો હોગયા હું મગર જહાં
ચીપટ જતા હું છુટનેકા નામ નહીં લેતાહું.

ભંગડી—અરે ચારો તુમ આદગી હો યા કુલે કહાં જાતેથે
કહાં ભુલે ઈસ અપાસકે ઝપડો. કે ભુલાવ અપને
અપનેમઅશુકોસેદિલલગાવહસો ખોલોકહ કહેઉડાવ.

ગંજેડી—હાં હાં મીયાં વલીખંગર તુમ અપના ગાના સુનાવ.

ભંગડી— ગાના.

રેતીમે ખંગલા ખનાદે કિશોરી લાલ-

ખંગલા ખનાદેધુની રમાદે, લરલરકે ચિત્રમ પીલાદે કીશોરી લાલ.

મારા જો દમ ચોલમસે શરારે નિકલ પડે.

એક જુજી આતશીસે સિતારે નિકલ પડે.

ભંગ પુટા દે ભુલક્ષ ભરાદે અક્યુનકી ચુસ્કી પીલાદે કીશોરી લાલ.

દારૂકી ખોતલ મંગાદે કીશોરી લાલ.

ઈન્સાં હરે જમીન હરી આસમાં હરા.

સખ જીમે આ રહા હય નજર કુલ જહાં હરા.

ગાંજે કે કુવેકા ખાદલ છાવાદે ભંગડી ખારીશ ખરસાદે કીશોરી લાલ.

અધુનકી કીચમેં ખંસાદે કીચોરી લાલ.

દાફી નહર બહાદે કીચોરી લાલ.

હમ સબકો ઉસમેં ડુબાદે કીચોરી લાલ. (સગદા બના.)

(સંઘદા મએ જહાંદાર શાહકે આના.)

સંઘદા—અચ્છે શખસ તુમહેં કીસ સંઘદાકી તલાશ હય.

જહાંદાર—જે બદ નસીબ જમીલકી બહુન હય.

સંઘદા—બદ નસીબ !

જહાંદાર—હાં બદ નસીબ મુસીબતકા હુબીબ આફતકા કરીબ.

સંઘદા—કયા મુસીબતકા હુબીબ આફતકા કરીબ.

મુ.ખમસ.

આતા હય મુજકો વહમ તુમહારે બયાનસે,

દિલ હૌલ ખાએ જાતા હય ઈસ દાસ્તાનસે,

કુછ હાલ સાફ સાફ સુનાઓ જાનાસે,

કયા કહુર ઉસપે ટુટ પડા આસમાનસે.

અચ્છા તો હય ભાઈ મેરા અપની જાનસે.

જહાંદાર—તો બાબુ તુમ અયસી હુસરતનાકે ખબર સુનને.

કો તૈયાર હો જાવ જે કયામત ઔર જહન્નમકી તરફ.

બદખખત હય કબ્ર ઔર મૌતસે જ્યાદા સખત હય.

સંઘદા—

મુ.ખમસ.

દિલચુરાહો ખાતોસે કે સૌ દુકહે જગરહો,

રાહત હો તબી અતમેંકે હુસરતકા ગુજરહો,

મંચ સુનનેકો તૈયાર હું ગોકુછબી અસરહો,

તુમ કહે દો અગરચે મેરે મરનેકી ખબર હો,

લેકિન મેરે ભાગકી બલા જુએ દિગરહો.

જહાંદાર—જે જમીલ કબી તુમહારા અજબ ભાઈ થા અફસોસ

હય કે અખ એક બદનસીબ કયદી હય.

સંઘદા—કયદી ! કીસકા કયદી ?

જહાંદાર—સફદરખંઝકા કયદી.

સંઘદા—ઉસ્કા ગુનાહ.

જહાંદાર—ઉસ્ને એક શરીફ લડકીકે હુસ્નકી બહાર ચોરીસે.

છુટી ઈસ લીચે ઉસપર એ બલા દુટી.

સંઘર્ષ—ઈસ જુમકી સંજમેં તો ઉસે યાદીક જેલખાન
આહિયે મા હુતકડી બેડી પહેનાના કયસા અફસોસ
સદ અફસોસ.

મુસદ્દસ.

જર ગયા જોર ગયા અયશા શહાના છુટા,
બાપ માં લાઈ બહેન અપના બિમાના છુટા,
એક એક કરકે ગરજ મુજસે જમાના છુટા,
પર ન કુટી હય કિસમતકા સતાના છુટા,
દાગપર દાગ મુસીબતકે લીયે બાતીહું,
બેહુયા હું કે અસીતક મંચ જીયે બાતીહું.

જહાંદાર—અય નેકબાનુ અબ ચહે અફસોસ છોડે. ઔર ઉસ
બદ નસીબકી રીહાઈકી તદબીર સોચો.

સંઘર્ષ—કયા તદબીર કરું કિસ ખીરતે પર તત્તાપાની ન જોર
નજર ખયર બાતી હું કીસમત આજમાતી હું.

ગાના.

લાઈ છુટા ગમને છુટા બાગે ઉમ્મીદકા ગુલ વ બુટા.
દિલ શિકસ્તાના દિલ ઔર દુટા ગમને છુટા—

મુજ નસીબો જલીકો જલાયા, આસમાંકો ન કુચ્છ રહમ આયા.
એક હમ ઔર અલમ સીતમ હસરત માતમ.

જતનસે દિલાઈગી મંચ રિહાઈ અગર બન આઈ

ગમ ઉઠાઈ લાઈકો છુડાઈગો અપના નસીબો હય કુટા—(બના)

બાબ પહેલા. પરદા છંદ.

શેરખાંકા ઘર.

(આના શેરખાંકા.)

શેરખાં—મરદુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાબીલ હય. હમ
કૌન શેરખાં વલદે શમશીરખાં લાગતોકે આગે ઔર
મારતોકે પીછે મંચને જીસ રોજસે ઈસ શહુરકે દારો-
આકા કામ હાથમેં લીયા હય ઉસ રોજસે કયદીયોં પર
રોઅબ બીઠાનેકે લીયે પુરા જંટલમેની ઠાઠ કરલીયા હય.

અગર મેરી બીબી પ્રીતના જવાબી ગદે લગાનેમેં જે
કરતી હય તો ચાન્દ મારીકી તોપાંક મુંડ ખોલ દેવાહું
અગર બોસા દેનેમેં જરા દેર કરતી હય તો છુતોસે
ખખર લેતા હું ઇસપરબી મેરી બીબી અપસી તરસર
હય કે અગર મંચ એક કહું તો વાહુ દસ કહેનેકે
તેયાર હય. (આવાજ દેકર) ફિતના! ઓ ફિતના! !
મરદુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાખિલ હય (જેરસે)
ઓ ફિતના. (આના ફિતનાકા.)

ફિતના—કયું ચીલવાતે હો કયું શોર મચાતે હો.

શેરખાં—દેખ મંચ બાહિર જાતા હું તુમ દરવાજા બંદ રહે
બંદ કર લો.

ફિતના—બાહિર જાતે હો કયા કુછ બહાદુરી કરતે હો.

શેરખાં—હાં હાં બહાદુરી કરતે હંચ.

ફિતના—કબી તુમહારે બાપનેબી બહાદુરી કી થી.

શેરખાં—બાપને નહીં કી મગર હમનેતો કી. અબી કલહીક
જુક હય કે મંચ અપને દોસ્તોંકે સાથ શીકારકો ગયાથ
જ્યસેકે લેફ્ટનન્ટ હાંડી કેપટન બ્રાંડી કરનલ નીમવેટ
જનરલ ઘાસવેટ વગયરા વગયરા દેખા કે પકાયક
આકત આપડી મેરે દોસ્તોમેં તલવાર ચક્રને લગી મંચ
બે ગફલતકી નીંદસે જાગા તો સરપર પાઉં રખકર
ભાગા જ્યસેકે બચ્ચાઇસે પ્લેગ યા હસીનાકે ઘરસે
મીરજા હિમાકત બેગ કુછ થોડી બહાદુરી હુઈ.

ફિતના—વાહ મીયાં વાહ ઇસ બહાદુરીકો હમર્મી માનતે હંચ.

શેરખાં—લો માતોગી કયું નહીં બહાદુરીસે લડના તો સજ
જાનતે હંચ મગર લાગના બહોત કમ જાનતે હંચ.
હમારે બાપ જાનતે યે યા હમ જાનતે હંચ.

ફિતના—તો કયા તુમ પહેલેહીસે ભાગનેમેં હોંશીયાર હો.

શેરખાં—પહેલેસે નહીં તો કયા અબસે અરી દીવાની એક
દિનતો મંચ ખુદકે ઘરસેબી અપસા ગતરખુદ હુવા
કે લોગ તો નવ મહીનેકે બચ્ચાહ દુનિયામેં આતે હંચ
મંચ કે મહીને મેં આ મીઝુદ હુવા લે અખ મંચ
જાતા હું દરવાજા બંદ કર.

ફિત્તા—દરવાજા બંદ કર તો કાયા મુજ પર હુકમ કરતે હો.

ચેરખાંડ—હાં હાં હુકમ કરતા હું.

ફિત્તા—મીયાં યહે રોજ ઉઠકે દમ કીસ્કો દે તે હો ને
અયસા કરોગે તો તલાક લેકર પીછા છોડુંગી.

ચેરખાંડ—મરદુદ એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાળિલ દય.

ફિત્તા—મીયાં જરા જલ્દ આના કીસી અપની હોતી સો-
તીકે યહાં ન પહોંચ જાના. (જાના ચેરખાંડા) મેરી
સમજ મેં નહીં આતાકે દુનિયા વાલોંને ચાદીકા ઝપડા
કમું નિકાલા આજાદીકો ઐરાતોંસે કયું ટાલા મર્દ
જહાં ખુશીમેં આય વહાં જાએ ઔર ને ઐરાત ભલ
કરબી કીસીકી તરફ નજર ઉઠાએ તો ઉસ્કી આંખ નિ-
કાલ લી જાય ઇસ પાખન્દીકા ખોઝ સિફ્ત ઐરાતહીકે
સરપર કયું ડાલા ગયા અગર મર્દ કહે કે દમ કમા
કર લાતે હંય. તો ઐરાતહીં કહે સકતી દય, કે દમ
પકાકર ખિલાતે હંય. ને વોહ કપડા ખરીદ કર
લાતે હંય તો દમ સીકર પહેનાતે હંય, વોહ ઘર બ-
નાતે હંય તો દમ ઘર સજાતે હંય, ગરજ લોડીયોંકી
તરફ ખરાખર ખીદમત બજા લાતે હંય. તખ એક દુ-
કડા રોટીકો પાતે હંય. કયા ઔરતો કે જીવ જાન
નહીં કયા ઉનકો કીસી ખાતકા અરમાન નહીં. મર્દ
અપને ઘરકી બીબીયાં છોડકર દુસરીયોંસે દિલ બહેલાએ
કયા યહે ખાત ખીલાફે ઇમાન નહીં ને મેરે મીયાં
સુન્નીજાન સુન્ની જાનકો ચાહતે હંય તો મુઝેબી મકુ-
રખાન ઔર જુહુરખાન ખ્યાર કરતે હંય અગર મય
ઉનકે દમમેં આજાતી તો મીયાંકી કયા શેખી રહે જાતી.
(મકુરખાનકા પુકારના.)

મકુરખાન—અજી દરવાજા ખોલો.

ફિત્તા—અજી કોન હો જી ખોલો.

મકુરખાન—અજી બન્દા તુમ્હારી જાન દય.

ફિત્તા—શાયદમુવા મકુરખાન યા જુહુરખાન હય યહે મુવેબી
નિહાયાત કમીને હંય બદલત હંય બદ કરીને હંય.

ਜੇ ਅਪਣੀ ਧਰਤੀ ਘੀਘੀਘੇਂਡੇ ਓੜਕਰ ਪਰਾਧ ਯਕੁ ਯਕੁ
ਘੇਂਡੇ ਤਕਤੇ ਫਿਰਤੇ ਫੁਧ. ਫੁਲਾਫ ਓੜਕਰ ਫੁਰਾਮਸੇ ਘੇਟ
ਭਰਤੇ ਫੁਧ. ਆਜ ਧੰਨ ਅਧੇਂਡੇ ਅੰਦਰ ਯੁਲਾਓਂ ਆਰ ਪੁਰੀ
ਫੁਲਫੁਟੀ ਓੜਓ. (ਫਿਲਾਫਾ ਅੰਦਰ ਜਾਨਾ ਆਰ ਅਕੁਰ-
ਆਨਫੇ ਲਾਨਾ)

ਫਿਲਾ—ਫਧੁਂ ਮੀਧਾਂ ਆਜ ਆਪਨੇ ਯਫੋਤ ਫੇਰ ਲਗਾਓ.

ਅਕੁਰ ਆਨ—ਅਯ ਫੇਰ ਸਵੇਰਫੇ ਤੋ ਆਜ ਲਗਾਧ ਆਰ ਅਫੋਂ
ਯਫਾਧ ਫੇ ਵੋਫ ਓਲੁਮ....ਤੁਮਫਾਰਾ ਸ਼ੋਫਰ ਫਫਾਂ ਯਧਾ.

ਫਿਲਾ—(ਯੁਫਸੇ) ਵੋਫ ਓਲੁਫ....ਆਰ ਅਫੇ ਅਧੇਫ ਯਧਾ
(ਅਕੁਰਸੇ) ਵੋਫ ਤੋ ਅੀਨਾ ਯਾਯਰਮੇ ਯੀਲੀਫ ਯਧਾ
ਯਾਯਰਮੇ ਯਸਰੀਧ ਯੀਲੀ ਯੰਰੀਫਨੇ ਯਧਾ ਫਧ.

ਅਕੁਰ ਆਨ—ਯਸਰੀਧ ਯੀਲੀ ਤੋ ਫਧਾ ਓਸੇ ਅਫੇ ਯਯਰ ਫੋਯੀ
ਫੇ ਮੇਰੇ ਧਰਮੇਂ ਫੋਧ ਯੁਫਾ ਆਤਾ ਫਧ.

ਫਿਲਾ—ਨਫੀਯ ਵੋਫ ਤੋ ਓਫੇ ਫੁਤੇ ਯੀਲੀ ਫਧੁਤਰ ਪਾਫਨੇਫ
ਸ਼ੋਫ ਫਧ.

ਅਕੁਰ ਆਨ—ਯਯ ਤੋ ਤੁਮਫੇਂ ਓਨਪਰ ਫ਼ੋਫ ਫੋਨਾ ਆਫਿਧੇ ਵੋਫ
ਯੀਲੀ ਪਾਫੇ ਆਰ ਤੁਮ.

ਫਿਲਾ—ਯਿਲਾ.

ਅਕੁਰ ਆਨ—ਵੋਫ ਫੁਤਾ ਪਾਫੇ ਆਰ ਤੁਮ.

ਫਿਲਾ—ਫੁਤੇਫ ਯੀਲਾ.

ਅਕੁਰ ਆਨ—ਧਧਾਰੀ ਯਯਤਫ ਮਧ ਤੁਮਫੇਂ ਨਫੀਂ ਫੇਯਤਾਫੁਂ
ਤਯ ਤਫ ਨ ਫਾਂਸਨਾ ਅਧਾ ਮਾ ਅਯੁਮ ਫੋਤਾ ਫਧ ਨ ਸੋਨਾ.

ਫਿਲਾ—ਤੋ ਮੀਧਾਂ ਯੁਫੇਧੀ ਤੁਮਫਾਰੇ ਯਧਧਰ ਯਯਨਾ ਅਧਾ
ਮਾ ਅਯੁਮ ਫੋਤਾ ਫਧ ਨ ਸੋਨਾ.

ਅਕੁਰ ਆਨ—(ਯੁਫਸੇ) ਫਧਸੀ ਲੋਫੀ ਆਰਤ ਫਧ ਫਫੇਰਯ
ਅਯਰ ਮਧ ਤੇਰਾ ਸਾਰਾ ਯੇਵਰ ਨ ਓਤਰਵਾਫੁਂ ਤੋ ਯੁਫੇ
ਮਫ ਨ ਫਫੇਨਾ.

ਫਿਲਾ—(ਯੁਫਸੇ) ਫਧਸਾ ਲੋਫਾ ਮਫ ਫਧ ਰਫੇਯ ਅਯਰ ਮਧ
ਤੇਰਾ ਫੋਟ ਪਟਯੁਨ ਨ ਓਤਰਵਾਫੁਂ ਤੋ ਯੁਫੇ ਆਰਤ ਨ ਫਫੇਨਾ.

ਅਕੁਰ ਆਨ—ਤੋ ਧਧਾਰੀ ਅਯ ਫੇਰ ਫਧੁਂ ਫਰਟੀ ਫੋ, ਜੇ ਫੁਫ
ਯਫੇਨਾ ਯੇਵਰ ਫਧ ਫੁਮਾਰੇ ਸਾਧ ਲੋਫਰ ਅਫੋ.

ફિના—(ગુફસે) એ લીજીએ ઇસને તો પહેલેહી મેરે મેહને
જેવર પર ઘાંત તુધાયા હય નિરા ઉલ્લુક પડા (ગુફ-
સે) મીયાં મુજકો ઉજા કયા હય મગર હાં એક
અદેશા લગા હય કે અગર ઇસ લીખાસસે બાઉંગી
તો રસ્તેમેં કહીં ન કહીં પકડી બાઉંગી ઇસલીયે તુમ
અપના કોટ પટલુન જુતા યહાં બાઠ બવ મય સાતમેં
મરદાના લિખાસમેં આ બાઉંગી.

ગુફરખાન—એ લીજીએ ચોરકે ઘરમેં છોડ ઇસને તો
પહેલેહી મેરે કપડાંકો તાકા મગર હય નીરી બધીયા.

જહુર—(અંદરસે) ફિના અય ફિના.

ફિના—અજ કોન હો હુ.જુર.

જહુર—મંચ હુ ખ્યારી જુહુર.

ગુફર—હંચ મીયાં ગુફર તો ચેહી એ જુહુર કહાંસે આ અબે
(ફિનાસે) કયું બીબી એ કોન હય ?

ફિના—મીયાં એ એક મેરા પુરાના સાહનેવાલા હય ?

ગુફર—તુમતો કહેતેથી કે મંચ સિવાય તુમહારે કીસીકો
નહી ચાહતી.

ફિના—અજ મંચ કબ ચાહતી હું વોહતો વહી મુને ખ્યાર
કરતા હય.

ગુફર—ખયર તો બન્હા ઉસે અબી પ્રીતાર કરતાં હય.

ફિના—મીયાં વોહ મીયાં હય મીયાં ઉસ્કા ફિના કરના
કયા સમજે હો આસાં.

ગુફર—હાં જબ વો કીસીબ છુવાવ મેરી બં.

ફિના—અઅજા જરા કહેર બવ (અંદર બનો)

ગુફર—અજ જરા જલ્દી આવ કજમખત કહોંસે બા મગ
(ફિનાકા ચાર પાઈ લાકર બીબનો).

ફિના—હો બીબી.

ગુફર—કયા ઉરકે નીચે.

ફિના—ઓર કયા ઉપર અપસા હય તુમહારે બાપકા ઘર
લસમેં પલઅપર બયકેમે નિશ બસ બસ હીચે બીબી
દેર ન કરો.

महुर—अच्छा बेरी जाता मगरमुझे छुपाकर छपर न करवा
 ठाँ मरणाउ जाता (महुरको आर पाछडे नीचे छुपावा.
 जुहुरको आना.)

महुर—कहाँ प्यारी छीसे जाते होरहीथी तुम्हारी

हिना—छीसीसे नहीं

महुर—यहाँ ठाँ और तो नहीं आता हय

हिना—और कौन आता यहाँ सिर्फ़ दो आदमी आते हय
 ओके बेरा थोकर दूसरे आप

महुर—(आर पाछडे नीचेसे) और तीसरे तुम्हारे आप

महुर—मगर थोतो जताव प्यारी कल तुम्हारे सोहरने तुम
 पर क्या आइत उतारी

हिना—वही हमेशाकी जात घातघप्या जुती लात आल म-
 दोन वाहीयात

महुर—तो तुमको उससे तलाक़ देकर छोड़ दीनेंके लीये ह-
 मारे यहाँ यक रहो

हिना—(पुछसे) देजो कयसी पट्टी पढाता हय तलाक़,
 बिलवाकर सिर्फ़ छोड़ दीनेंके लीये अपने यहाँ लीये
 जाता हय (जुहुरसे) मगर थो अमरतो जअवर
 निपाहके दुशवार हय

महुर—तो जन्दा निकाह करनेका ली तैयार हय

महुर—(पुछसे) तो फिर तुम्हा सर और मकुर जानुकी
 पयवार हय

हिना—

महुर और मुरगो क्या जे अतेआरहिना कहते हय के औरतको मार
 न जाने औरतकी कदमवार मय तो कइ न किसकोही प्यार—

किसी दीन पुराँमे ललाछन आछ कोछ जात जुन जेवमुर्छन आछ
 लोनी अत हय महोकी या मौने करीया कयह आछ आछ न

आछ न आछ
 हय बेरी जात सुन महोमे नीसली, वाह वाह गिटो हय

वाह हय निकली
 मुरगो होया तुम्हारा जसम, लौटन और लच्छा कपुर हय हय

હાં હાં વાહ વાહ વાહ મેરે ચાર—

ફિત્ત—દેખો તુમને શાદીકા કેંડા હારા.

જહુર—જોક ખાર નહીં બઝે હબાર ખાર હારા (અંગુઠી
ત્રે મ્હે અંગુઠી અખતો કુછ શો. શુખ્હ નહીં રહા.
(લેકર) હાં અખ હો ગયા ઈતમીનાન હમારા.

જહુર. એક ખોસા તો દિવવાવ.

જોરસે) ખસ ખસ ન્યાહા ચોંચન ફયલાવ.

જહુર—હંચ મ્હે કૌન ખોલા.

ફિત્ત—શાયદ દોઈ પડોસમેં ખાતેં કરતા હોગા આવ બચક
બાવ (દોરોંકા બચકના).

જહુર—તો ઝટપટ એક ખોસા દિલવાવ.

જહુર—(તલખીસે) કયુ બે હું જુતા.

જહુર—(મબરાકર) ખાપરે ફિર દોઈ ખોલા.

ફિત્ત—અહ વહી પડોસી હોગા કયુ મબરાતો હો બચકબી.
બાવ (જહુરકા બચક બના) મીયાં તુમ શાદી કરને
તો આયે મગર વોહ હમારી જરા સી ફરમાયશ અબી
તક ન લાય.

તીનો—

ગાના.

બીબી ખોસો કયું ન બનડેસે હરિયાલા હાંરે ચીરે વાલા,

જુલાવે લખે હાંસે બડી ખાતોંસે પ્યારી ઘાતોંસે,

મીહે કંમન કહેયે કહાં હય ખતાઓ બાઓ બજરીયા અબી
વોહ લેઆવો.

શાદી લેઆવો ચોલી દીલાવો દિલવાયગા સખ મહુર એ લહાં,

એક મુનીયે મને હડયેં મીયાં જહુર ઓર ચોલી સાડીદે

તો સાડીબી દેગા મહુર લ હાં. બેટા મહુર

ઓર ચોલી લીદેગા મહુર પાસ તેરે

અજબ તરહકા દીવાના હય અરે કયા મહુરકે પાસ તેરે

તો કંમનબી દેગા મહુર લ હાં. બાપડા ખજના હય

પહેનકે અલોગી મેરી પ્યારી નખરેસે—

(ચારપાઈકે નીચેસે નિકલકર)

મકુર—ક્યુ ખે કયા સખ ચી ને મકુરહી દેગા ઓર કુછબી
ન દેગા (ચાર પાઈ ખંડી કરકે રૂખર હોના.)

જહુર—હય છે કૌન મસખરા (ચાર પાઈકે બીઈ અકકર
લગાના શીત્નાકા ભાગના) કૌન ચલદા.

મકુર—કૌન મીરબા અને તુ જહુર કબસે બના.

જહુર—જબસે તુ મકુર બના.

મકુર—મગર યા કીસ લીયે આયા.

જહુર—હસ લીયે તુ આયા.

મકુર—મંચ યહાં એક મુકદ્દમેકી તહકીકત કે લીયે આયામા.

જહુર—ઓર મંચ તેરે પાસ ઉસ્કી રીંગેટ પહોંચાને આયામા.

મકુર—ક્યુ ખે કયા શામત આઈ હય તેરી.

જહુર—અખે લડતા ક્યુ હય ખાંટ લે આખી તેરી આખી
મેરી, (ખાહિરસે દરવાજા ખટખટાનેકી અવાજ.)

મકુર—મગર છે કૌન આ ગયા.

જહુર—કેઈ તીસરા શરીક હોગા.

મકુર—તીસરા હો યા ચૌથા મંચ તો અખ કીસીકે શરીક
નહીં કરનેકા. (ફિત્નાકા ઘખરાએ હુવે આના.)

ફિત્ના—હાયરે હાય ગજબ હો ગયા અખ કયા હોગા.

મકુર—કયું કયું કયા હુવા.

ફિત્ના—અરે મેરા મીયાં આ ગયા.

મકુર—કૌન મીયાં છે તો બહોતહી ખુરા હુવા.

જહુર—લે ભાઈ ઓર શરીક મત બના.

મકુર—અરે યાર તુએ કહાં બે વક્તકા મબક મુઆ. (ફિત્નાસે)
કયુ બીબી અખ કયા કરના.

ફિત્ના—મરના હન્દગીસે ગુજરના ઓર કયા કરના.

જહુર—મરે તો વોહ બે લુલા લંગડા હો બન્દા તો છે
જહુરકા ખીડકી ફાંદકર ભાગ બના)

મકુર—ખચે પઠાન તો અચમા હવા દફઆન જયસે લાહો.
લસે ચમતાન અખ કહીં મુઝે છુપાવ મેરી બાન.

ફિત્ના—તુમ છે લહેંગા ઘાઘરા પહેનકર ઈસ કુરસીપર બમક
બાવ મું અપની બાન ભચાવ (લહેંગા દેના.)

ગુરુ—ક્યા તુને ગુરુસે ગુરુ બનાતી હો. ને લહેના
ધમુસ પહેનાતી હો.

ફિના—અરે મ્હે ઝથડે કો છોડો. ઔર જલ્દી પહેન પહેન
કે બચક ભવ

શેરખાન—(અવાજ દેકર) ફિના અય ફિના.

ફિના—આઈજી આઈ (ગુરુસે) અરે જલ્દી પહેનો બાઈ.

ગુરુ—અચ્છા મેરી માઈ [પહેનકર બચક બના] મગર
સુનતીબી હો કહી ગુરુસે ગુરુન બના કર અપને
મીયાંસે શાદી ન કરા દેના. [આના શેરખાકા].

શેરખાં—કિવાડ ખોલનેમે ઈતની દેરકયું લગાઈ ક્યા કર રહીથી.

ફિના—મર તો કહી થી રહી બીપડોસનસે ખાતેકર રહીથી.

શેરખાં—પડોસનસે યા પડોસીસે દેખોબી ફિના તુમ મેરે
સામને તો ચાહે જુસે ખાતે કીયા કરો મગર મેરે
પીછે કીસીસે ન મીઝા કરો કયું કે મહુદેવાલે કહેતે
હંય કે યહી ગુરુ નામી કોઈ શખ્સ આતા હય.

ગુરુ—(ખુદસે) મરાંરે મેરે બાપ.

ફિના—કોન ગુરુ વોહ તો રોજ આતા હય ઔર આજ
લી આયા હય.

શેરખાં—ક્યા આજલી આયા હય કીસ્કી મરજુસે.

ફિના—મેરી મરજુસે આંર કિસ્કી મરજુસે.

શેરખાં—ઉફરી ખેમાક જમાના ગયર શખ્સકો ઘરમેં ખુલા
ના ઔર ફિર મરજુ જતાના કરદું ગોલીકા નશાના.

ફિના—મીયાં તુતો હય લીવાના મેરે ઘરમેં તો ઈસ નામ-
કો ફરિસ્તાબી નહીં આતા મગર તુ ને ગુરુન નામી
ઔસ્તકે મ્હાં બતા હય ઈસ લીયે મુજકો ગુરુનામી
મઈસે ઉકાતા હય.

શેરખાં—અરે મ્હે હાલ ઈસે કયસે માઅલુમ હો ગયા (ફિ-
નાસે) મંય તો કીસો ગુરુન વગુરુનકે મ્હાં નહીં
બતા, મ્હે તુજસે કિસને કહા.

ફિના—મંચ સામિત કર દિખાઈગી.

શેરખાં—હાં હાં સામિત કર લીખા તબ તેશ મેં છં વાહેં
કરનાં [પીછે દેખકર] મગર એ કોન.

ફિના—વહી ખી પડોસન.

શેરખાં—(ખુદસે) અહાં એ વહી ઓરત હવ છુસ્કી દિલ
રુબાર્કા યોહરા હવ. નાનુક અદાઈકા ચરવા હવ
ખુદાને ધર ખયઠે ખીર લેજી હવ અખ ખાનેમેં દેર
કયસી [ફિનાસે] ફિના જાવ ખાના રખ આવ.

ફિના—ખાના તૈયાર હવ જાકે આવ.

શેરખાં—મરદુમ એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાખીલ હવ. અર
પાની તો રખ આ.

ફિના—પાનીવાની સખ વડી હવ રખ.

અકુર—(આહીસ્તાસે) ફીના તુ મીયાંસે ખચાના વર્ન કબ
ખેલ ખીમડ જાયગા.

શેરખાં—કયું જાતી હવ ચા નહીં.

ફિના—અજી જાઈ કયસે પડોસન જો હવ એકલી (હાથ
પકડકર) આવખી પડોસન તુમજી આવ.

શેરખાં—અરે પડોસનડો કહાં લીયે મારતી હવ તુજા ઈન્હેં
યહીં રહેને દે. [જાના ફિનાકા.]

અકુર—(ખુદસે) લીજીયે યહાં તો કુછ ઓરહી મખાખી
હુવા મીયાં રંરખાનકા ગકુરનકે ધોકેમેં અકુર પર દિલ
આયા (શેરખાંસે) અજી અત્રગ રહોજી.

શેરખાં—એહોરે તેરી ઓરત હવ યા ખીજલી (હાથ ડાલના.)

અકુર—દેખોજી મંચ અપને મીયાંસે કહે ફૂંગી.

શેરખાં—અજી તુમ્હારો મીયાં અયા મર અખ તુમ હો ઓર
મેરા ઘર અખ કિસ્કા ડર (હાથ ડાલના.)

અકુર—એહોરો આયેગા ઝટકા.

શેરખાં—એય હોયરે તેરા લટકા ખચારી ફિરસે કમર મટકા.

અકુર—દેખો મંચ ચીલાતીહું તુમ્હારી ખીખીકા ખુલાતીહું
વાહ અજી એસલા નિકલા.

શેરખાં—હાથ જલીમ તુને મારડલા. [હાથ પાછમેં ખુદુરકે]

મુંડપરમે સાહીબ સરકના શેરખાંકા દેખના.] કિન હય બહરુર.

કિત્ના—[આકર] વહી મકુરનકાબાઈ મકુર [કાન પકડકર]
કયું મીયાં તુમ તો કહેતેયે કે મય કહીં નહીં જતા
હું સીવા તેરે કીસીકો નહીં આડતાહું.

શેરખાં—ફિર મન કરેકે યહાં ગયા ઓર કિસ્કો આંહાં.

કિત્ના—ફિર જુઠ બોલા મુન તો આજ એક ઓરત હમારે
યહાં આઈ ઓર ઉસ્ને તમામ તુમ્હારી દાસ્તાન મુઝે
મુનાઈ જમ મંચને ઉસ્કો સચ ન માના તમ ઉસ્ને કહાકે
મેરે ભાઈકો ઓરત બનાકર અપને ઘરમેં બીકાના અગર
તુમ્હારે મીયાં ઉસપર હાથ ડાલદેં તો મેરી બાતપર
યકીન લાના વર્ન જુઠ જાનના.

શેરખાં—તો તુમને મેરે સાથ મ્હે ચાલકી મેરી જાન.

મકુર—તો બસ બન્દા જાતા હય મહેરબાન હોગયા ઇન્તેહાન

શેરખાં—મઆફ કરના દિલરૂબ! અબ અયસી નહીં હોગી
ખતા આવ ખાના ખાવ અર મ્હે ખયાલા દલમે
બુલાવ. [દોનોંકા જાના.]

બાબ પહેલા. પરદા સાતવા.

શાહી બાંદરી.

(સફદજંજકા શાહી હયસીયતમેં ખરે દખાઈ દેના.
સહેલીયોકા જાના.)

સહેલીયોં—

ગાના

હરબશર નજર જીઅર ફિદા મ ફિદા શાહાજર ફિદા.

જમીનો જમાનો કમર ફિદા ફિદા હય જમાના—

તુંખ ખચર ખવાહીપે સબકી ભલાઈપે આમાદા,

જંજઆજ માઈપેશરકી તબાહીયે હરએક શાહી સિપાહી બધા

સારે જહાંમેં તેરા નામ બડા એહતે શામ બડા હરએ

જમાયો જલાયો કમાત સદા દુનાડો શહાના,

હંકા તુમરે ન્યાયક બાજે સમરે ખાંવ;

પ્રભા મુખી નિત પ્રેમસોં જપે તુમહારો ભંપ.

[જહાંદારશાહકા મુલાજમકેલીબાસમેં આના. સહેલીયોંકા બાબ.]

જહાંદાર—જહાંપનાદા મરતબા આલા અજબ જમીલકી

બહુન હરેદોલતપર આઈ હય શાયદ કુછ ગુનારિયાલાય હય.

સફદરજંગ—કયા જમીલ કે દોઈ બહુનબી હય.

જહાંદાર—હાં હુ.બુર ઉરકે એક બહુન હય નિહાયત નેક ચલન હય.

સફદર—હા.જીર કરો [બાના જહાંદારશાહકા] દુનિયા કે લોગ ખુદહી સબા ઓર જબાકે મુરતકિબ હોતે હંચ ઓર ફિર કાનુનકો ખુરા બતાતે હંચ, સાંપકે પકડનેકો હાથ ચલાતે હંચ. મઅર જબ વોહ કાટ ખાત હય તબ શોર મચાતે હંચ. કયા જમીલકી બહુન મેરે દિલ પર ફત્હ પાયગી ઈન્સાફકે પંજેસે અપને લાઇકો છુકા લેબાએગી હરગીજ નહીં.

મુ.ખમસ.

જહાં ઓર જહાંકી હવા બદલ બાએ,

અજબ આશનાના આસના બદલ બાએ,

જહાં તો કયા હય એ અર્જો સમા બદલ બાએ,

એ સબતો કયા હય અમરચે ખુદા બદલ બાએ,

એ કયા મબલ ઈશાદ મેરા બદલ બાએ. [આના સ.ઈદાકા]

તુમ કોન હો.

સઈદા—લોંડી દુનિયાકે બાગમેં વોહ બદનસીબ યાદી હય ને ફલને ફલનેસે પહેલે મુરઝાનેવાલી હય.

મુ.ખમસ.

બહુ દોબાએ ને હરિયાકી રવાની માગું.

સંમ હાય આએ અમર લાએ યમાની માગું.

બમપે ગમ પાઉં અમર અયથ જવાની માગું,

દામદે દિલકો અમર દોઈ નશાની માગું,

આમ બરચો ને ફલકસે કબી પાની માગું,

સફદર—તો કયા ઈય બરમસ્તા બખ્તીકા ઈલાજ મેરે પાસ

... રહી ગરજએ હુવા આવા.

સર્પિશ—હાં લેગોંકી બીચડી બનાવેવાલા યા.અની ખુબ લગાડા.
મુસદ્દસ.

ઉમીદ વાસ્તા હરકેકે હંય મળી મીઠાતજ,
ઉમીદ વાસ્તા બજ્યા હંય હસને તખ્તતો વાજ,
ઉમીદ વાસ્તા કર રહસ તુજ મરીખપે આજ,
કે તેરે હુલશે હોતા હંય જખમ દિલકા ધિવાજ.
ઉમીદ વાસ્તા મુનલે મેરી ફહાઈઠા,
કે હોઠ ક્યદસે લીલ્લાહ

સફદર—મંય કયા કર સકતા હું.

સર્પિશ—આપ વોહકર સકતે હંય ને ગુનેહઆરોકે સાથ ફજલે
મેરહમાની યા ખ્યાસોંકે સાથ હરિયાકા પાની ખોર
રા.ખેર.

આપ ભર સકતે હંય મું જખમે દિલ સહ આકેઠે,
હસ્તારહ અકસીર કર દેતી હંય સોના ખાકેઠે.

સફદર—તો કયા તુમહારી ખેડે ગરજ હંય.

મુખમસ.

સજા અપને જુરમોંકી પાએ ન કોઈ,
ખતા કરકે ભી દુખ ઉઠાએ ન કોઈ,
ગુનાહકો જહાંસે મીટાએ ન કોઈ,
જલે ઘર મમર પાની લાઓખ કોઈ,
લગે આગ લેકિન જુઝાએ ન કોઈ.

સર્પિશ—નહીં નહીં જુર જુઝાએ મગર રહમકે આગ શાર્કો
ન કે તલવારકી ધારસે મહોરગાનીકી નોક ખારસે ન કે
ખન્જરસે આખદારસે.

સફદર—વાજખુલ કલ્લી સિકારિમ ખિલાફે ફસ્તુર હંય હર
મુખે દયગુરકે ખાઅદ મુખકા તુર હંય હરખતાકે લીચે
પ્રસાદકા હોના જુર હંય.

સર્પિશ—ખેડે મંય હંય કે પ્રસાદકા રઝેયતકા પીચે,હસ્તારહ
લેકવા ન આકિયે કે રઝેયતકા સાગલે સામતે ફક

છેડાડે ઓર ન ઇન્સાફી ઠોકરે ખાકર હાથ પાઉં તોડાડે
અગર એક મસ્તખાકી મેહેરખાની છુડાડે તમામ ઉમ્મી
નાદાની તો કયા જુરર હય કીસીકી જાન ગવાની
મુ.ખમસ.

સયદ ગમકો તીરે હસરતકા નથાના કયા જુરર,
ડુખતેકો અપને હાથોસે ડુખાના કયા જુરર,
મુંહી ગર મરખાએ તો સુલી ચઢાના કયા જુરર,
શર્મસે કટ જાય તો ખન્જર ચલાના કયા જુરર,
નકસે હસ્તી એક બેકસકા મીટાના કયા જુરર

સફદર—કુછ નહીં બલકે.

રખાઈ.

સજા બી વયસી મીલે હસ્સે જયસે કામ હુવે,
ઈસ તરહસે જમાનેકે ઇન્તેજામ હુવે,
બદીકે હોતે ન ચમકેઆ ગુર નેકીકા,
ચરાગ જલ નહીં સકતા બગાયર શામ હુવે.

સર્પદા—અગર આપ ઉસ્કો ગુનાહ મઆફ કરેગે તો કયા
ખુદા ઓર દુનિયાકી મરજુકે ખિત્તાફ કરેગે.

સફદર—મગર નહીં મંચ અથસા કર નહીં સકતા.

સર્પદા—આપ ચાહેતો કર સકતે હય ઈસ લીયેકે આપકા
દિલ રહુમો ઇન્સાફકા માલોક હય ઓર આપ અપને
દિલકે માલિક.

મુસદ્દસ.

મીત ઓર જીન્દગીકે હો તુમ ચાહે ફકમરા,
તુમ ચાહે હસ્કો કતલ કરો ચાહે દો અમાં.
દિલ એક ખાગ ઓર હો તુમ ઉસ્કે બાગબાં,
અબ ખાગબાકો ચાહિયે અચ્છુરેકા પ્યાં.
તુમ્હે હયાત બેએકે નખસે જાગલ લખાએ.
ચાહે મુલાખા બાહે ખતુરેકા ફલ લખાએ.

સફદર—લક્ષી અપની જખાન બન્ધકર.

સર્પદા—અગર મેરે બદનકા હરએક રંગ જખાન ઓર હય
જખાં હજાર મરચ તક બાલે.

મુસદ્દસ.

તબલી મેરી ફરીયાદ બધા બન્દ નહોગી,
અલ્લાહકે આગેબી કુઝાં બન્દ નહોગી.
ભાઇકે લીયે સો જીયે બાં બન્દ નહોગી.
હમ બન્દ હો લેકિન યહે જખાં બન્દ નહોગી.
જખમી હો જીઅર ઓર દિયે હમરાજ ન જોલે,
મિજરામ લગે તારપે ઓર સાજન જોલે,

સફદર—બા લાડકી મંચ કાનુનકી કિતાબોકો કુમ્હારમ
ખીલાના ખનાના નહીં ચાહતા જુસ્કા જખ આહા
બનાયા જખ ચાહા ખીગાડ ડાલા.

સાધિ—અફસોસ અગર આપ સંધિ હોતે આર મંચ સફ-
દરજાં તો અયસા સખ્ત ઈન્સાફ ન કરતી જો આપ
હસ મરતખા શુનાહ કરકે રહમ ચાહતે તો મંચ હસ
હજાર મરતખા મઆફ કરતી.

મુસદ્દસ.

અમખ્વાર નહીં હય તો સિતમખરકે ખરાખર,
દિલદાર નહીં હય તો વોહ દિલખરકે ખરાખર.
બેઆમ હય મોતી તો હય કંકરકે ખરાખર,
બેનુર હય હિરા તો વોહ પથ્થરકે ખરાખર,
જો શાહ સરે રહમ રસાની નહીં રખતા,
વોહ અયસા સમન્દર હય જો પાની નહીં રખતા.

સફદર—દેખો તુમ્હારે લાખને કાનુનકે ખિલાફ કીયા આર
તુમ મેરે હુકમકે ખિલાફ કરતી હો.

સાધિ—કારા જીસ્તરહ મંચ આપકે હુકમકે ખિલાફ કરતી
હું ઉમીદગર આપ ખુદા હુકમકે મવાફિક ઓર
ઈન્સાફકે ખિલાફ કરતો.

સફદર—તો કયા હોતા.

સાધિ—તો ખ્યાહ હોનેસે પહેલે, એક ખાસ્તમ જોવા હોનેચે
બચાતે ઓર એક બે બાપકે ખચેકે બાપ અતા ફર-
માતે બે લાઈકે બહનમ લાઈ દિલાતે આપ ખુદમ
મેરે લાઈકે જગેહ સમજને તખ આખપર પુરી વરહ
હોબખમ ઈન્કેશાફે રહમ બહેતર હય આ ઈન્સાફ.

સફર—

મુસદ્દસ.

રિહાઈકીથી જો વોહ હય ફંસાવકી સુરત,
ખિગાડતી હય વોહ જો હય ખનાવકી સુરત.
ખહોતસી દેખી ઉતાર ઓર ચઢાવકી સુરત,
મગર મીલી નહીં કોઈ ખચાવકી સુરત.
તુમ્હીં ખતાવ કે ઉસ્ને ગુનાહ કીયા કે નહીં,
ખીલાફે કાયદા ઓર હુકમે શહ ફીયાકે નહીં.

સમ્મદા—ખેશક કીયા ઓર ખડા ગુનાહ કીયા મગર કિસ્ને.

સફર—તુમ્હારે ભાખને.

સમ્મદા—નહીં ખદકે ઇન્સાને નાસાનખને અગર ઇન્સાન ગુ-
નાહકે પાખન્દ ન હોતે તો આજ તુમ્હારે કાનુનકી
કચેહરીયાં ઓર અદાલતોં કે ફાટક ખન્દ હોતે ઇસ લીએ
મુસદ્દસ.

રાહત જહાંકો દેકે ઇજ્જત વુસુલ કીને,
કાનોંકો રંજે ગમકે ઇશરતકા ફુલ દીને.
ઇન્સાન ભુલતા હય ઉસ્કો ફુગુલ કીને,
સા ભુલ કીજીએ પર એક એ ન ભુલ કીને.
જુમ્મે ગુનાહકે ગરબે હમમેં ન રીશતે હોતે,
તો આદમીકે ખદબે હમ સગ ફરીશતે હોતે.

સફર—

રખાખ.

સુલતાની કુછ નહીં હય સલામશિકે વાસ્તે,
શાહી નહીં મીલી હય તુમામશિકે વાસ્તે.
હરગજ ન જુમ્મે ઉસ્કા કરંગા મઆફ મંય,
આ જાય ગર ખુદાલી સિક્કારીશકે વાસ્તે.

સમ્મદા—અફસોસ કયસી સખત તલાશી કયસી નાઈન્સાશી
દેખિયે મેરી તરફ દેખિયે. હજારોં નેકાઓંસે જો આરામ
ન હોગા, હજારોં ઇન્સાફોંસે જો ગુનાહ તમામ ન હોગા,
હજારોં લડાઈઓંસે જો કામ ન હોગા હજારોં સુલહોંસે
જો નામ ન હોગા વોહ હો સકતા હય.

સફર—કિસ્સે.

સર્પદા—રહમ ! રહમ !! ઓર રહમસે !!!

સફદર—મંચ નહીં જનતા કે રહમ કયા ચીજ હય જે ઈ-
સકદર લેગોકો અ.જી.જ હય.

સર્પદા—રહમ નેકીકે ચશમેકા આગેહયાત હય યુનહુમારીકે
લીયે સહે નજાત હય જન્નત મેંદાખિલ હોનેકા નવીસ્તા
હય, શુમસાલોકો રાહેરાસ્ત દિખાનેવાલા ફરીસ્તા હય
અગર તુમ ખુદકી મરજી દોયો ઓર નેકીકી કિતાબ
ખોયો તો ઉંસ્મેં તુમહેં સિફ ચોકહી લફજ મીતેઆ.

સફદર—વોહ કયા ?

સર્પદા—રહમ ! રહમ ! ઓર રહમ.
મુ.ખમસ.

એક દિવ શામસે યું તા ખસકુર જતતા હય,
જુસ્તરહુ આગ લગાનેસે શજર જતતા હય.
અયઝી સોજીય હય કે નાપોસે જીગર જતતા હય,
ચશમપુર આગ હય ઓર ઉરપે જીગર જતતા હય.
કીજીએ રહમકે ખરસાતમેં ઘર જતતા હય.

સફદર—ખસ ખસ રહમકે નામકો જ્યાદા ન લોકો.
શ.એર.

ન હોગી ખયર જે રહમકા કલામ આયા,
જોગે હોંટ જાંપર જે અયસા નામ આયા,

સર્પદા—તો કયા વોહ જુર્ર મારા જાયગા.

સફદર—એક બાર નહીં બઢકે હજાર બાર સર ઉતારા જાયગા.

સર્પદા—કયા અયઝી ખુદ ગરજી.

સફદર—હાં હમારી મરજી.

સર્પદા—આખીર સખમ.

સફદર—ચુપ જે અદગ.

ટેબલા.

જાળ પહેલા ખતમ.

બાળ દુસરા પરદા પહેલા.

શયદાખાનકા મકાન.

(બ.ખશુક ગાતે હવે આના.)

બ.ખશુ— ગાના.

કમસા પાયા હય આકા કરના પડતા હય કાકા હય કુઠે

હમારે કરમ,

કામ કરકે હારા દિનરાત, માંગો તનખાતો દેતા હય લાન.

હાય આયા હય માલીક બદખાત હય હાય હાય—

રહો હરદમ તૈયાર, મરો કરકે બેગાર, લાત ઘુસોંકી માર.

ખાવ જુતી પયજાન

મગર કિસમતકી ખાત શીરલી ખાલો હય હાય હાય.

શયદાખાન—(અન્દરસે) બ.ખશુ અય બ.ખશુ નાખકાર.

બ.ખશુ—જી હાજર હું સરકર. (આના શયદાખાનકા).

શયદાખાન—ચુકે મંચ ઇસ વકત એક મુકદ્દમેકી તહકી કાતકો જાતા હું અગર કોઈ મુઝસે મિત્રને આય તો કહેદેનાં કે નાજમ સાહબ ખારા બજસે પેશ્તર નહીં મિલ સકતે સમજા.

બ.ખશુ—જી હાં સમજા. (જાના શયદાખાનકા) ખુદા જુઠ ન ખુલાએ સાડે સતાઈસ દરજન શહેરોંકી ખાક ઉડાઈ તબ ઇસ અમીરકે હાં નોકરી પાઈ. જો તનખાહ કે એવજ મારા ટાલતા હય. ચુપ રહો તો બડે ભાઈ માંગો તો જુતા સંભાલતા હય.

શેરખાં—(બાહિરસે) દરવાજા ખોલો.

બ.ખશુ—કૌનહો પહેલે અપના નામ તો બોલો ?

શેરખાં—ચહે તો મંચ હું.

બ.ખશુ—અજી કૌન હો આપ ?

શેરખાં—તુમહારા બાપ.

બ.ખશુ—અરે મેરા બાપ તો મુદતસે કબરસ્તાનમે સોતા હય તુ કાંન હય જો ઉસ્કે નામકા ચોતા હય.

શેરખાં—અરે ખોલતા હય યા હું કર્યા.

બખશુ—લાડેલા વલાકુવત આઢમી હય ચા ઉલ્લુક પદા.
(કિવાડ ખોલકે લાના.)

શેરખા—ક્યું ખે ખરલન્ડન સગે કશમીર દરવાજા ખોલનેમેં
ધતની તાખીર.

બખશુ—કયા આપહીકા નામ હય જો આપને લીયા. મગર
હય તો બહોત બડા.

શેરખા—(તેવર બદલકર) કયા કહા.

બખશુ—બન્દા પરવર મંચને તો કુછ નહીં કહા, આપહીને
ફરમાયા જો કુછ ફરમાયા મુઝે તો ઉતના બડા નામ
ચાહમી નહી રહા. જરા ફિર ફરમાઈએગા.

શેરખા—મરદુદ એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાબિલ હય.

બખશુ—કયા ચહે દુકરાલી ઉસી નામમેં મિલા હુવા હય.
જખ તો બહોતહી બડા હય.

શેરખા—કયું તુ મુઝે નહીં જાનતા.

બખશુ—હુજુર મુઝે તો છોટાસા નામ જતા લીજએગા ધતના
બડા નામ મુઝે યાદ નહીં રહેગા.

શેરખા—શેરખાં દારો ગએ જેલ.

બખશુ—મીયાં ઇસમેંલી હય થોડીસી ઝમેલ.

શેરખાં—તો ફિર હુજુર કહો હુજુર.

બખશુ—ચહે તો બહોતહી છોટા હો ગયા. ઇસમેં થોડા
મંચ બઢાડું.

શેરખાં—તુ કયા બઢા દેગા.

બખશુ—હુજુર માદએ લંશુર અકલસે ફર, હિમાકતસે
ભરપૂર.

શેરખાં—બસ ખામોશ હોજા નહીં તો (તુપંચા દિખાકર)

બખશુ—બહોત અચ્છા સરકાર બહોત અચ્છા.

શેરખાં—બતા તેરા આકાં કહાં ગયા.

બખશુ—કૌન નાજીમ સાહુબ વોહ તો બારાહ બરસ કે પેશ્તર
આપકો નહિ મિલ સકતે.

શેરખાં—કયા બારાહ બરસ કે પેશ્તર.

બખશુ—જહાં બારાહ બરસકે પેશ્તર.

શેરખાં—અમે કયા બકતા હય કાબુલકે અધે.

બાબશુ—હુજુર મંચ કયા બકતા હું અહે તો ઉન્હોહીને કહે દીયા હય.

શેરખાં—મરહુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાબિલ હય, અમે અહમકકે ટટું કયા કહા હય.

બાબશુ—ચહી કે જળ કોઈ મુઝસે મિલને આય તો કહે દેના કે નાજીમ સાહબ બારહ બરસસે પેશ્તર નહીં મિલ સકતે.

શેરખાં—મરહુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાબિલ હય, અમે બારહ બરસસે પેશ્તર યા બારહ બજેસે પેશ્તર.

બાબશુ—હાંહાં બારહ બજેસે પેશ્તર મગર યહાં આપ કિસ લીયે તશરીફ લાયગે.

શેરખાં—સિફ મુલાકાતકે લીયે.

બાબશુ—તો ખચર મુલાકાતતો આપને મુઝસે ફરલીઅબ જો કુછ પચામહો મુઝસે ફરમાદીજીયે મંચ ઉનસે કહે હુંગા.

શેરખાં—કમખખત અચસાહી કહેદેગા જયસે બારહ બજેકા બારહ બરસ કહેતાથા.

બાબશુ—જી નહીં (શેરખાંકો ઉઝ્લીસે બતાકર) અચસા નહીં હું ગધા.

શેરખાં—કયું બે મુઝે હય કહેતા ગધા.

બાબશુ—(બગૌર દેખ) હુજુરકે હમતો નહીં હય ફિર હુજુરકો કયસેકહેતા ગધા. કયા બે હમકાલી હોતા હય ગધા.

શેરખાં—મરહુદ એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાબિલ હય. (અન્દરસે નાજનીંકા પુકારના.)

નાજનીં—અરે બાબશુ અચ બાબશુ જરા દેખતો અન્દર કૌન પુકારતા હય ?

બાબશુ—અચ્છા સરકાર અચ્છા (શેરખાંસે) હુજુર જરા ખડે રહિસ મંચ અહીં આતાહું (જાના બાબશુકા).

શેરખાં—મરહુદ એકદમ ગોલી મારને દેનેકે કાબિલ હય. મંચ યહાં ઇસલીયે આયાથા કે ઉસ નાજીમસે કહુંગા કે

મેરી બેઝ કિના બે મેરી શિકાયત કરને આય તે
ઉસપર યકીન ન લાના સો વોહ ઉલ્લુકા પકા કહી
ચલતા હુવા (નાજનીકા હાથમેં તસવીર દીયે હુવે
આના. શેરખાં નાજનીકા દેખ ખુદસે) એ ઔરતો
એકદમ ગોલી મારદેનેકે કાગિલ હય કયસી ખ્યારી
શકતો શમાયત હય. અગ ઇસસે કીસી તન્હ બાત
કરના આહિયે. (નાજનીસે) બેગમ સાહુગ એ તસવીર
મંચસી દેખ સકતા હું.

નાજની—જુહાં દેખિયે કયા આપ ઇન્હે પહેચાનતે હંચ.

શેરખાં—(તસવીર દેખ) પહેચાનતા તો હું મગર, મરદુદ એક
દમ ગોલી મારદેનેકે કાગિલ હય. (તસવીર ફેંકદેના.)

નાજની—કયા કહા ? (આના બખશુકા.)

શેરખાં—કુછ નહીં બેગમ સાહુગ ખુરા ન માનીએગા એ
મેરા કીયા કલામ હય. ઔર એ મરદુદ જુસ્કી ત-
સવીર હય નિહાયનહી બદઅંબામ હય. દિનરાત ચક-
લેમેં ભટકના હય રાસ્તા ચડતે ઔરનોંસે અટકતા હય.
નાજની—જનાપ એ તો મેરે શાવકી તસવીર હય. બે
ચુહાં અમીર હય. વોહ કોઈ ઔર હોગા રિબલા,
ચકલોંધી ખાક ઉડાનેવાલા.

શેરખાં—ખયર આપકા શાહર હો ચા લાઈ મુઝે ઇસસે કયા
મંચ બે કુછ જાનતાયા વોહ કહે દિયા [બખશુસે]
દેખ બારા યજે તેરે આકા આય તો કહે દેનાકે મુ
ઝસે મિતે બગચર ન જાયે.

બખશુ—ખોત અચ્છા ખોત અચ્છા કહે હુંગા. [બના
શેરખાં] બેવકૂફ કહીસ મુઝે ઉલ્લુ બનાને આયા
થા મગર મંચનેલી કયસા હીક કીયા.

નાજની—ચારખે જુલજલાલ મેરે શીહરક અયસા બેહુદા ખ્યાલ
ગાના.

સૌતન ઘર બચે ઘર બચે પિયા બયરન ઘર બચે,
એ મોરે નયના મુખ દરશન ગિન તરસાયે. પિયા-
બેવકૂફોંકે ખુદ પાત્રે ન ડાવે દિલકો,

માત આપ ને કીયા ઈનકે હવાલે દિલ્લા,
રતીયાં કાલી સેજ્યાં ખાલી છોડે ક્યું ધામ, માનોજી શામ,
તનમન તરસે, અંસુવન ધરસે, આપર ધરસે થરથર કરશે.

જીયરા ઘભગયે—(આના શયદાખાનકા.)

શયદાખાન—ચોહો તુમ ઈધર ખડી હો મેરી બાન. (મલ્લેમેં
ખાહિં ડાલને આહુના.)

નાજની—ચરો અલગ રહો મુજપર હાથ ન ધરો મુજસે
ખાત ન દરો.

શયદાખાન—ક્યું ક્યું ખયરતો હુય કયસી ખદ્દા હો.

નાજની—જરા ગીરેખાનમેં મુંહ ડાલકર દેખો નજરસે ન-
જર મીલાવ.

શયદાખાન—નજરસે નજર મીલાના કયસા કહેતો હોંટસે
હોંટ મીલાહું.

નાજની—બસ દુરહીસે ખાતેં ખનાના ચેરે પાસ ન આના
ગયર ઔરતાંસે આંખેં લડાના ચકસેંકી ખાક હિડાના
ઔર સામને સીધા સાદા બનબના.

શયદાખાન—(ખુદસે) હાય હાય ઈનકે કયસા મઅલુમ હો
ગયા (નાજનીસે) પ્યારી ચહે આજ તુમહેં કયા હો ગયા.

નાજની—હાં કયા હો ગયા, આજ મંચને તુમહારા કચ્ચા
ચિહ્ના સુન લીયા અભી એક શખસ તુમસે મિલને
આયાથા વોહ સખ તુમહારી સરશુજસ્ત કહે ગયા.

શયદાખાન—(ખુદસે) અરેરેરે ચહેતો ખાત ખીગડી બતી
હય, અગ કોઈ ચાલચલની ચાહિયે (નાજનીસે) પ્યારી
તુમહીને નહીં મંચનેલી અકસર લોગોંકી જખાની અ-
યસાહી કુછ સુના હયમગર અસ્લ હાલકોઈ નહીં બાનતા.

નાજની—વોહ કયા.

શયદાખાન—ચહે આજકલ ઈસ શહેરમેં એક બદમઆશ
આયા હય ને ગિલકુલ મેરી હમ શકલ હય. ઉસ્ને
તો ચહે રગ રચાયા હય, ઔર લોગોંકા શુખહ મુજ
પર આયા હય.

બાપશુ—વાહ નીચાં ચાલ અચ્છી ચલા.

નાજની—ફિર તુમ ઉસકો ગિરફતાર કયું નહીં કરાતે જેત-
ખાને કયું નહિ લિજવાતે.

શયદાખાન—મંચ આજહી ગિરફતાર કરતાહું આજહી જે-
લખાને લિજવાતાહું (જાતે હુવે) કયસા ઝાંસા દીયા
(જાતા શયદાખાનકા)

નાજની—બાપશુ તેરી સમઝમેં હુછ આયા.

બાપશુ—હહાં અચ્છી તરહ સમઝમેં આયા. યઅની આ-
પકો જુતા જતાયા આર અપના પીછા છુડાયા.

નાજની—સચ કહા વઝાહ સચ કહા, મેરી સમઝમેંલી
હુછ અપસાહી આયા (ફિત્તાકા બાહિરસે આવાજ દેના.)

ફિત્તા—(બાહિરસે) હોઈ અન્દર હય જુશાન.

બાપશુ—હોન હય મહેરખાન ? (ફિત્તાકા આના.)

ફિત્તા—કયા નાજમ સાહુબ મકાનમેં નહીં હંચ.

નાજની—હહાં હંચ આપ કહાસે તશ્વીફ લાઈ હંચ.

ફિત્તા—બન્દી બીસમાર ખાનકે મેહેલ્લેસે આઈ હય. અપને
શોહરકી ફરીયાદ લાઈ હય.

બાપશુ—(ખુદસે) તખતો બુર તીસમારખાનકી બાઈ આ-
લીસ મારખાનકી લુગાઈ હય.

નાજની—તો કયા આપકા હોઈ શોહરલી હય.

ફિત્તા—હહાં મેરા એક શોહરલી હય.

બાપશુ—તખ કયા ટીસીકે બીરા શોહર હોતે હંચ જો આપકા
એક શોહર હય.

નાજની—આપકી કયા ફરીયાદ હય.

ફિત્તા—કયા કહું દિનરાત મુજે સતાતા હય, મારતા હય,
ઢાડતા હય, સંકટોં ગાલીયાં સુનાતા હય.

બાપશુ—તો કયા આપ એ આહતી હય કે નાજમ સાહુબ
ઉસે જુતાકર ફાંસી દેદે.

ફિત્તા—હ. મેરા ઉસે પીછા છુડાદે, મુઝે તલાક દિલાદે.

નાજની—નહીં નહીં જહાંતક હય નિખાડો, તલાક નામ
જખાનપર ન લાવો. તલાક લેકર કહાં જાવગી.

અ.ખશુ—દુસરે ખસમઠે ઔર કહાં.

ફિતના—મુઝે કહીં આને બાનેકી જુહરતાહી કયા હય.

નાજનીં—તો કયા કાઈ ઔર સૂરત હય ?

ફિતના—છહાં જુહરનામી એક જવાન નિકાહ કરનેમા તૈયાર હય.

અ.ખશુ—[ખુદસે] દુસરા અ.ખશુ ખિદમતગાર હય [આના શયદાખાનકા]

શયદાખાન—અ.ખશુ અ.ખશુ.

અ.ખશુ—હુજુર હુ.જુર.

ફિતના—કૌન જુહુર ?

શયદાખાન—[ખુદસે] ઉફ્રાજાન હુવા ઇસે યહાં કૌન હો આયા.

ફિતના—(શયદાખાનકો બતાકર) ઇસે યહીતો હય વોહ જુહુર. જો મેરે સાથ શાદીકા કૌલ હારા.

શયદાખાન—(ખુદસે) બાપરે ગજબ હો ગયા (ફિતનાસે) કકકક કિસને.

ફિતના—તુને મુવે તુને ઔર કિસને મુવે ઇતની જલદી બુલ ગયા અલી તો એક હફતાલી નહીં ચુજરા.

અ.ખશુ—અરે નેકળખત દેખકર બાતેં કર ચંક હંચ મંન્હીં બેગમ સાહિબાકે શૌહર.

ફિતના—તો ફિર જુહુર કૌન હય બદગૌહર.

શયદાખાન—(ખુદસે) અબ કયા કંઝે મેરે વાલી.

અ.ખશુ—આઠ આનેકી અફસુન મંગાઈ ઔર ચુપકેસે ખાલી.

શયદાખાન—અરે મેરા નામ હય અમીર શયદાખાન, વોહ જુહુર કોઈ ઔર લુચ્ચા ગન્ડા હોગા.

ફિતના—સચ કહા તુને તો બીબીકે હસે બાત બનાઈ મેરી આંખોં મેં હય કયા ચરબી છાઈ. ઔર જો મંચ દિખાદું તેરી કોઈ નશાની.

અ.ખશુ—હાં હાં એ બાત માની.

શયદાખાન—(ખુદમે) ગજબરે એહતો ઢેલેકા ઘર મટી હુવા બતા હય. અબ યહાંલી વહી હમશકલ નાલા કુકસ

ચલના ચાહિયે. (નાજનીસે) ઓહો મંચ સમઝ, શયદ
ઇસનેથી ઉસી મેરે હમ શકલસે ધીકા ખાયા.

ફિત્ના—હમશકલ.

નાજની—હાં ખહુન યહે મુનનેકે કાગિલ હય નકલ ઈસ
શરમેં એક બદમઆશ આયા હય જોહુ ખહુ ઇનકા
હમશકલ હય.

ફિત્ના—(હંસકર) ઇનકા.

શયદાખાન—જુહાં મેરા ઔર હમશકલ હોનેકી વજહસે લોગ
મુઝપર કરતે હંચ ચુખ્હ.

નાજની—અયસા હય તો રહમ કરના ખેકાર હય.

શયદાખાન—અલખત્તા વોહ મુજી કાગિલેદાર હય કોતવાસે
શહેર અનકરીખ ઉસકો પકડકર લાતા હય ઔર ખન્દા
ઉસકો મુલીપર ખિંચવાતા હય. (જાતે જાતે) ભાગ
ખન્દ્યા શયદા નહીં તો સારા લેદ ખુલ જાયગા, [શ-
યદાખાનકા ચલદેના].

નાજની—[ફિત્નાસે] કયું ખહુન તુમ ક્યસે ચુપ ખી હો.

ફિત્ના—ચુપ ન હોઉં તો કયા કરું છુઠે કે આગે સન્ધ્યા
રોમરે વહી મસલ હય.

નાજની—અચ્છા તુમ્હારી ખાતકા કોઈ વુજુદ હય.

ફિત્ના—અજી વુજુદ ક્યસા [અંગુડી દિખાકર] યહે અંગુડી
ઉસકી નશાની મોંજુદ હય.

નાજની—[દેખકર] હાં હય ઉસીકી.

ખખશ—ઔર કયા હોતી મેરી.

નાજની—અચ્છા ખહુન અખ તુમ મેરે સાથ ચલો.

ફિત્ના—નહીં નહીં અખ મુઝે ઇજાજત દો.

નાજની—અભી ઇજાજત ક્યસી જરા તમાથા તો દેખલો.

ખખશ—હાં હા દેખલોખી સાહિબા દેખલો. [જાના સખકા.]

ખાખ દુસરા.

પરદા દુસરા.

આનંદ ગાહ.

(સફદરજંગલ ખેડારીમેં દિખાઈ દેના.)

સફદરજંગલ—ઉઠે એ કયસા અ.બ.ખ. કયસા પયસો તામ,
 દિનકો ચયન ન રાતકો ખવાખ બદન સુનસુનાતા હય,
 દિલ ગભરાતા હય.કયા મોસમકી-ગરમીકા અસર હય
 મગર ગર કિધર હય. નહીં હય. જુરર હય વર્ન
 આંખોસે ધુવાં કયું નિકલતા હય. હાથ પાડે ડડે હય.
 મગર કલેબ કયું જલતા હય.

શયે.

ન આંખ ઝપકે ન નીંદ આવે ન એકદમ હય સુકુન મુઝકે,
 દીસીને યાતો સહર કીયા હય હુવા હય વર્ન જુનુન મુઝકે.
 (જહાંદારશાહકા નોકરકે લિખાસમે,આના) કયું કયા દરકાર હય.
 જહાંદારશાહ—કલ જો લડકી આઈથી આગ ફિર સલામકી
 ઉમ્મીદવાર હય.

સફદરજંગલ—કૌન સર્પદા.

જહાંદારશાહ—જહાં વહી આફત રસીદા. (સવદરજંગલ
 ખુલાનેકા ઇશારા કરના, જહાંદારશાહકા જના.)

સફદરજંગલ—કાન આતી હય સર્પદા, યા ખુદા મેરા દિલ
 કયું ઉછલતા હય, આહ કોઈ મેરા કલેબ મલતા હય.
 મગર કયું ? કયા ઉસ હસીન ઐરતકી સૂરત, કયા
 ઉસ ખુબસૂરત દેવીકી સૂરત મેરે દમાગકે ખુતખા-
 નેમેં પુંજ જ રહી હય. કયા ઉસ મટીકે ચાંદ, કયા
 ઉસ ખાકી આફતાખકી રાશની, મેરી આંખોમેં જુલ્લે
 દિખા રહી હય. નહીં નહીં કમી નહીં, કિસી ઘડી
 નહીં. ચાહે હુરનો ઇશકમેં ફંસાનેકે લીયે જન્નતકી
 હુરોસે નાજો અન્દાજ માંગ લાએ. ચાહે તમામ
 દુનિયાકી ખુબસૂરતી સર્પદા બનકર આવ, મમર એક
 ઈન્સાફકી આશીક તખીઅતકો કહી અપના શયદા
 નહીં બના સકતી. સફદરજંગલ જયસે મજખુત સખત

ઔર પથ્થરકા દિલ રખને વાલેપર આપની દિલકરેબીકા
નકશા જમા નહીં સકતી, મગર આહુ ! ફિર ભી તબી-
અતકા ગયર હાલ કયું હુવા જાતા હય. સમઢાકે
આનેસે દિલ કયું ખાક ખાતા હય. આવ આવ તમામ
જુમો યુનાહકે મુહાફિજ ફરીસ્તો મેરી મદદકો આવ.
ગયાવ મેરે ઇસ્તિઝલાલકો તસવીશકી જિદોસે ગયાવ.
ઈતમીનાનકો પરિશાન ખયાલોંપર ફતહ દિલાવ યા
હિસ ખુબસૂરત તસવીર પર બદસૂરતીકા રોંગન મલહો
યા મેરે દિલકો કુચલહો. એક પથ્થરકે ટુકડેસે બદલહો
(સમઢાકા આનકર સધામ કરના) કૌન આઈ.

સમઢા—ગરીબ જમીલકી માનઈ.

સફદરજંગ—કયા હય કયું ફિર આઈ.

સમઢા—હુ જુરકી ખિદમતમેં કુછ ઇસ્તેમાસ હું લાઈ.

સફદરજંગ—કયા ઇસ્તેમાસ હય વહી લાઈકા પાસ હય
મૌતકા હિલાસ હય, યા કોઈ ઔર અમરે બે આસાસ હય.

સમઢા—જી નહીં વોહ નહીં બલકે ઇસ મસ્તબા મંચ અપની
લખડાતી હુઈ જગાન ઔર કાંપતે હુવે હાંટોંસે
કુછ ઔર અજ કરને આઈ હું. આપ કે લીચે એક
બેશ કિમત રશવત લાઈ હું.

સફદરજંગ—કયા રશવત ? ઓ ચાલાકે જમાના. ઇન્સાફ
કેવાર રશવતકી દાલસે ચાહતી બચાના.

ચુસદસ.

સૈયાદ બનકે આઈ હય તુ અપને ખ્યાલમેં,

ઇન્સાફકો ફંસાતી હય રશવતકી જાતમેં.

વોહ આંખ દ્રોહડું બે ઉઠે શૌકે માલમેં,

વોહ પાઉં તોહડું બે ચત્રે અયમી ચાલમેં.

નફરત હય ગંજે માલસે અપની સરિશતમેં,

રશવતમેં ગર મિત્રેતો ન જાઉં બહિશતમેં.

સમઢા—જી નહીં મય આપકો વોહ ખજાના દેને નહીં આઈ
હું જીસને ફિરઔનકો મછલીયોંકી ખોરાક કીજી

ਨਮੜੜਕੀ ਛਾਲ ਖੰਭਿਰਤਨਾਕ ਕੀਯਾ, ਯੁਫ਼ਾਠਕੇ ਛਲਾਠ ਕੀਯਾ
ਕਾੜੀਨਕੇ ਤਢੇਘਾਠ ਕੀਯਾ.

ਮੁ. ਅਮਮਸ.

ਯੁਠਕੇ ਪਾਕਰਕੇ ਪਸਾਰਨੇ ਨੇਕਕਾਰੀ ਓੜਦੀ,
ਫੋਸਤਦਾਰੀ ਅਮਥੁਸਾਰੀ ਸਮਰਸਾਰੀ ਓੜਦੀ
ਕਾਕਰੇ ਮੁਤਲਕ ਪਨਾ ਓਰ ਫੀਨਦਾਰੀ ਓੜਦੀ,
ਸਰਕਸ਼ੀ ਸੇਵਾ ਪਨਾਯਾ ਖੰਠਕੇਸਾਰੀ ਓੜਦੀ.
ਘਾਠਕੇ ਪੁਤਲੇਨੇ ਅਪਨੀ ਘਾਠਕੇਸਾਰੀ ਓੜਦੀ.

ਸਕਦਰਯ—(ਪੁਛਸੇ) ਯਾ ਪੁਛਾ ਕਯਾ ਅਥਾਹਾ ਛੋਤਾ ਨੇ ਮੰਧ
ਫੰਸ ਆਛਿਓ ਕਰੇਘ ਲੜਕੀਕੀ ਜਯਾਦਾ ਘਾਤੇਂ ਸੁਨਨੇਕੇ ਵੀਧੇ
ਮਯਯੁਰ ਨਹੋਤਾ. ਯਾ ਫੰਸਕੇ ਘਢੇਰੇਕੀ ਕਿਤਾਘਮੇਂ ਫੁਸਨੇ
ਫੰਸਕਾ ਮਯਯੁਰ ਨਹੋਤਾ. ਯਾ ਮੇਰੇ ਕਾਨੋਂਮੇਂ ਸਮਾਅਤ ਯਾ
ਆਂਘੋਂਮੇਂ ਯੁਰ ਨਹੋਤਾ. [ਸਥਿਓਸੇ] ਅਥਾਹਾ ਲੜਕੀ ਪਤਾ-
ਵੋਛ ਕੀਨਸਾ ਪਯਾਨਾ ਛੁਧ, ਨੇ ਤਮਾਮ ਫੁਨਿਆਕੇ ਪ-
ਯਾਨੋਂਸੇ ਯੋਮਿਸ਼ੇਯੋ ਧਮਾਨਾ ਛੁਧ.

ਸਥਿਓ—ਮਾਯੁਸ, ਸਕਿਸਤਾ, ਪਰਘਾਛ, ਓਰ ਘਰੀਘ ਫਿਲਕੀ ਫੁਆ.
ਮੁਸਫ਼ਰਸ.

ਛੁਧ ਵਧਤੇ ਰਛਮ ਕਰੋ ਕਾਮ ਕੁਛ ਆਲਾਧਕਾ,
ਫੁਆ ਮੰਧ ਟੁਮਕੇ ਫੁੰ ਟੁਮ ਫੁਕਮਫੋ ਰਿਛਾਧਕਾ.
ਅਯਘ ਛਾਲ ਛੁਧ ਤਕਫਿਰਕੀ ਯੁਰਾਧਕਾ,
ਫਿਰ ਛੁਧ ਘਾਪਕਾ ਘਮ ਓਰ ਓਧਰ ਛੁਧ ਆਧਕਾ.
ਯੁਧਰਕਾ ਫਾਘ ਛੁਧ ਯੁੰ ਫਿਲਕੇ ਫਾਘਕੇ ਨਯਫੀਕ,
ਘਿਰਾਘ ਜਯਸੇ ਛੋ ਰੋਧਨ ਘਿਰਾਘਕੇ ਨਯਫੀਕ.

ਸਕਦਰਯ—ਲੜਕੀ ਅਧਰ ਕਾਨੁਨ ਅਧਸੀ ਜਯਾਨੀ ਘਾਤੋਂਪਰ
ਅਪਨਾਧੰਸਾਫ਼ ਯੋਧਨੇਕੇਵੀਧੇ ਆਮਾਛਾ ਛੋਤਾ ਤੋ ਆਯ ਅਛਾ-
ਲਤਕੇ ਮਕਾਨਸੇ ਪਨਸਾਰੀਕੀ ਫੁਕਾਨਕਾ ਮਰਤਘਾ ਜਯਾਦਾ ਛੋਤਾ
ਝਘਾਧ.

ਧਛੀ ਛਾਲਤ ਫੁਵਾ ਕਰਤੀ ਅਧਰ ਕਰਮਾ ਰਵਾਘੋਂਕੀ.
ਯੁੰਛੀ ਘਿਕਤਾ ਅਧਰ ਧੰਸਾਫ਼ ਫੋਲਵਪਰ ਫੁਆਘੋਂਕੀ.
ਤੋ ਯੁਤਨੀ ਆਯਕਲ ਫੁਨਿਆਮੇਂ ਕਾਨੁਨੀ ਕਿਤਾਘੇਂ ਛੁਧ.
ਧਰਕਸੇ ਫਿਨਕੇ ਪਨੀਧੇ ਘਾਂਧਤੇ ਪੁਝੀਯਾ ਫਵਾਘੋਂਕੀ.

સર્પ—અફસોસ જાહનનમકે શુનેહુઆરશે, મોતકે બિઆરશે,
શયતનકે ઇન્સાનશે, કુરકે ઇમાનશે, ઇતની દુશમની
ન હોગી, છતની આપકે હમદીં ઓર રહમકે નામકે
દુશમની હય. ખુદ જાને અયસી સંઝલિલ તબીઅલ
કિસ પાની ઓર મટીસે બની હય. બપર સલામ અય
નેક બખ્ત નેકનામ સલામ.

મુસદ્દસ.

તેરે હરઆરમેં આઈથી ઉમ્મીદે કરમ કરકે,
સિદ્દા કરતા હમ તુ મુજકે અસીરે હામે ઝમ કરકે.
કમર બસતા રહમ પર હો જફાએં અપનીકમ કરકે.
ન ફત્ત પાએઆ બલિમ દેખ બેકસપર સિતમ કરકે.
મુઝે માયુસ લોટાતા હય થરશે ચક્ષમે નન કરકે,
સરે ઉમ્મીદ છેડ તુને ખિલ આખિર કલમ કરકે.

આફરજાંગ—જાનેહું કયા ઇસે જાનેહું; મગર મેરા દિલ ક-
હેતા હય કે બગાયર અપના દિલ દિખાએ ન જાનેહું.
અય નેકી ઓર બદીકે પયદા કરનેવાલે, ઇન્સાફ ઓર
ઈમાન તેરે હવાલે. (સર્પદાસે) ઠહેર અય હુર લડકી
ઠહેર [ખુદસે] ઓ ગોયાઈ ચારી કર, ઓ જખાં મદદચારી
કર. [સર્પદાસે] અય લડકી બલા તુ ઓર કાઈ ચીજ
ફશવતમેં દે સકતી હય.

સર્પદા—હુજુર એ ગરીબ લડકી દુઆઓંકે સિવા ઓર કયા
રખતી હય.

આફરજાંગ—[ખુદસે] હુજુર ! અય કિતાબે ગુરૂરકે નાપાક
હર્ફ એ બેના હર્ફ ? કાશ હુજુરકે બદલે મેરા નામ
આશિકે રંજુર હોતા તો મંય ઇન હયાત બખ્શ
હોંટોંસે સુનકર કયસા મસરૂર હોતા, [સર્પદાસે] હર્ફ
કરો કે તુમસે અગર કીસી અયસી ચીજકા સવાલ હો
જો તુમહારે પાસ ફિલહાલ હો.

સર્પદા—મેરે ખયાલશે તો મેરે પાસ કાઈ અયસી ચીજ નહીં
આર અગર હયતો પ્યારે ભાઈસે જ્યાદા અજુબ નહીં.

સુ.ખ.મ.સ.

મેરે ભાઈના ને ઇસ હિલેસે બેડા પારહો.

મોકસે લે લીજીએ ને સયમેરી ઘરકારહો.

બહુરહો યા બરહો યા સહુરાહો યા ગુલબારહો,

ઘરહો લીવારહો આંગનહો યા ઘરખારહો.

સખ ન દેહું મંચ તો મુઝપર ઉસ ખુદાકી મારહો.

સફદરજંગ—તો ને કુછ મંચ માગુંગા પાઉંગા.

સર્પદા—મેશક બહે તાખએ ફરમાન, માલોમકાન, સાળે સામાન,

શુરમો બાન, બદકે દો જહાન નજર કરનેકો તૈયાર

હય અલખતા દો ચીનેકે દેનેસે ઇન્કાર હય.

સફદરજંગ—ઈન ચીનેકા નામો નશાન ?

સર્પદા—એકકા નામ ઇસમત, દુસરેકા ઇમાન.

સફદરજંગ—ઈન ચીનેકો લેકર ક્યા કોઈ નફ્ત ઉઠાયગા

ઓઢગા યા બિછાએગા. મગરબિલફૂર્ ઉનમેંસેકીસીને

કોઈ ચીજ ચાહી.

સર્પદા—તો વોહ મુઝસે લખનત પાયગા ઔર ખુદાસે રસિયાહી.

સફદરજંગ—અગર તુમહારા અયસાહી ખયાલ હય તો તુ-

મહારે ભાઈના છુટના મહાલ હય.

સર્પદા—એક ક્યા મગર હજાર ભાઈ હોં તો મંચ સખકો

અપને હાથોંસે ફાંસીપર ચઢાઉંગી મગર ઇન દોનો

ચીનેમેંસે એકકો ન ગવાઉંગી.

સફદરજંગ—તુમહારે ભાઈને સખત ગુનાહ કીયા હય.

સર્પદા—સચ હય.

સફદરજંગ—ઔર બહોત બડા ગુનાહ કીયા હય.

સર્પદા—ખડે સચ હય.

સફદરજંગ—ઔર ઉસ ગુનાહકી તલાશી સિફ દો ચીનેમેંસે

હોતી હય યઅની.

સર્પદા—ફાંસી યા રૂથવત.

સફદરજંગ—સચ હય.

સર્પદા—બહોત સચ હય.

સફરજંગ—તો અમ બતાવ કે તું અપને ભાઈકી છુડાના
ચાહતી હો યા ફ્રંસીકે તખ્તે પર ચઢાના ચાહતી હો.

સર્પિદા—નહીં નહીં મહે ખુની નામ જખાનસે ન નિકાલો,
બચાવો મેરે ભાઈકી જાન બચાવો.

સફરજંગ—તો ફિર રૂશવતકા ઇન્તેજામ કરો.

સર્પિદા—

મુનદસ.

રૂશવતમેં માલો જરકે દિલોજાન ચાહિયે,
યા નકદ જીન્સસે કોઈ સામાંન ચાહિયે,
યા માલો મુદક મનજીલો અયવાન ચાહિયે,
ફરમાઈયે જો આપકો જીશાન ચાહિયે.
સખ કુછ મંચ હુમી ઉસ્કા રિહાઈકે વાસ્તે,
એ જાનતકલી હાજર હય ભાઈકે વાસ્તે.

સફરજંગ—તો મુઝે દો ચીજે ચાહિયે.

સર્પિદા—વોહ કયા ?

સફરજંગ—તેરા હુસ્ને મ અશુકાના ઓર જવાનીકા ખબના.
[સર્પિદાકા મુંહ ખિગાડકર ખામોશ હો જાના] કયું
ખામોશ અય જાન હય.

સર્પિદા—ઈન્સાનકી શકલમેં તુ કોઈ શયતાન હય.

સફરજંગ—બદજખાન મુઝે પયજાન કર ખાત કર.

સર્પિદા—ખુશ પહેચાન લીયા અચ્છી તરહ જાન લીયા.

સફરજંગ—કયા પયચાન લીયા કયા જાન લીયા.

સર્પિદા—યહીકે કાબીલને દુસરી જીન્દગી પાઈ હય, ઈન્સા-
નકે જીસ્મમેં યિસી ખબીસકી રૂહ સમાઈ હય.

સફરજંગ—મેરી શાનમેં અયસા બેહુદા બચાન મંચ
કૌનહું નાદાન.

સર્પિદા—ફિર ઓન યા હામાન.

સફરજંગ—નહીં અપને મુદકકા ખાદશાહ ઓર તેરા સુલતાન.

સર્પિદા—ચુપ શયતાન ખાદશાહોંકે નામકો બદનામ કરને વાલે,
કયા ખાદશાહ ઉસીકો કહેતે હય જો રઝાયતકી બહુ
બેટી પર બદનજર કાલે.

મુસદ્દસાત.

શાહ વોહ હય જે રઝમતકા હમેશા યાર હય,
 શાહ વોહ હય ખાપ માંસે જે સિવાગમ ખાર હય,
 જે મસિહા બનકે ઇન્જિ વોહ ખુદ આબર હય,
 ગુલ જે હાથો મેં ચુખે વોહ ગુલમનહીં હય ખાર હય,
 શાહ હોકર રંજદે તો વોહ ખુદાકા કહર હય,
 જે દવાલે બાન વોહ દારૂ નહીં હય જહર હય.
 સફદરજંગ—અગરચે કહેતે હયં સખ મુઝંકો આકિલો દાના,
 મગર કીયા હય તેરે હુસ્નને વોહ દિવાના,
 હુવા હય જીસસે યહે તારીક અકલકા ખાના,
 કે અપને ફજાસે ઇસિવકત હું મંચ ખિંમાના.
 પર એક હમહી ન અમરે કુજીલ કરતે હયં,
 જે આદમી હયં વોહ સખ અયસી બુલ કરતે હય.

[સીનેપરહાયરખકે] ઉફ ઇસિવકત ઇન્જિતિરાખે દિલ તરકકી પર હય.
 સમ્મિદા—જળ તુમપર યહે ખાત બાલી હય કે કોઈ અયસા
 આદમી નહી જે ભૂલસે ખાલી હય, તો ફિર યું સમજ
 લો કે મેરે ભાઈનેભી એક ભૂલ કી હય. જીસ્કી મંચ
 મુઆશી માંગતી હું. મેરા બદનસીખ ભાઈ મુઆશી
 માંગતા હય. મેરે મરહુમ ખાપકી રૂહ મુઆશી માંમતી
 હય. ઓ ફાની દુનિયાકે મજાજી બાદશાહ મુઆફ
 કર, મુઆફ કર, મુઆફ કર.

સફદરજંગ—અય લડકી કયું બેહુદા તકરાર કરતી હય.
 સચ તો યહે હય મેરી તખીઅત તુઝે ખ્યાર કરતી હય.
 સમ્મિદા—ઈસી ખ્યારકે લીયે તુ ગુનાહ કરેગા ગુનેહગાર.
 સફદરજંગ—કયા મંચ ગુનેહગાર, અય બે ગુનાહોકો ગુને-
 હગાર બનાનેવાલી, ઇમાનદારોંસે ઇમાન છુડાનેવાલી,
 નેકોકો બદીકે બલમેં ફસાનેવાલી, દિલ ફરેખીયોંપર
 દિદાદલીલ, હુરકી ચકલમેં ખોફનાક ચુડેલ તુ ગુને-
 હગાર હય, જે ફરીસ્તાસીસ્ત ઇન્સાનોંકો મુહબ્બત કે
 બહુસે શક્તાન કર દિખાતી હય. મંચ ગુનેહગાર
 નહીં યહે આંખેં ગુનેહગાર હય. જીનકી પુતલીયોંકી

સિયાહી બેદાગ દિલોંકો કાલા બનાવી હય, અમર હું
 ચહાં ન આવી, તેરી ચકલ નુરાની, તેરી ઉઠતી જવાની
 તેરી બદુબયાની, મુઝે દીવાના ન બનાવી. તો મુઝસા
 આદિલ, મુન્સીફ, ખતાઓંકે નામસે જલનેવાલા, ને-
 કીકી રાહ પર ચલનેવાલા, કબી ગુનેહગાર ન હોતા,
 બહિશતકી રાહ છોડકર જહન્નમ ઓર અશ્વતકે ખારમેં
 ગિરનેકો તૈયાર ન હોતા.

સમ્પ્રદા—તો કયા મંચ ગુનેહગાર ?

સફરજંગ—હાં હાં તુ ગુનેહગાર ફિર મંચ કહેતા હું કે
 તુ ગુનેહગાર.

મુખમમસ.

ચકલો પુ પુ ખયરતે રૂએ કમરસે પુંછવે,
 બુલ્ફ શમગું આરિજે રશકે કમરસે પુંછવે,
 શક અગરહો કુછતો ચશમે ફિત્ના ખરસે પુંછવે,
 ખયચ ખાતે ખાલ, ખલ ખાતી કમરસે પુંછવે,
 અપને હુસન અપની અદા અપની નજરસે પુંછવે.

મુસદ્દસ.

ખાપોશસે બે અજમતો શાહીકી શાન બાએ,
 ઇમાનો દીનો દાલતે દૌનો જહાન બાએ,
 આંખોંસે નુર અસ્મસે સર તનસે બાન બાએ,
 દુશવાર હય કે દિલસે તુ ઓર તેરા ધ્યાન બાએ,
 હાં તખ ઘે દિલસે હસરતે ખાતિલ નિકાલદું.

જખ અપનાં સીના ચારકે ઘે દિલ નિકાલદું.

સમ્પ્રદા—અમ જ્વાલ કરો કે અસ પ્યાર કે લીયે તુમ ગુનાહ
 કરતે હો, ઉસી પ્યારકે લીયે મેરે ભાઈનેબી ગુનાહ કીયા.
 અમર તુમ્હારે સીનેમેં દિલ આ દિલમેં ઇમાન હો, અમર
 તુમ સચ્ચે આર ઇમાનવાલે સુલતાન હો, તો પહેલે અપને
 ગલેમેં ફાંસીકા ફન્દા ડાલો, ફિર મેરે ભાઈકી બાન નિકાલો.
 સફરજંગ—ઘે મંચ કુછ નહીં બાનતા, બે ચીજ મંચ
 તુઝસે માંગતાહું વેહ મુઝે દે, વર્ન મંચ તેરે ભાઈકી
 વેહ સંબ દુંગા. અસ્કા નામ ફોવ વગની મોવ હય.

સર્પિદા—[ખડસે] યા ખુદા યા ખુદા તુ રેખતા હય કે મંય
એક બેકસ હું અગર ઇસ્તરહ તેરે સામને ચેલી
ચિલ્લાતી ફરીયાદો બરી મચાંતી, તો એ વોહ આંકુ
થે છન્સે જન્નમકી દહકતી હુઈ આગ સર્દ હોબતી
[સફદરજંગસે] ઓ બેરહમ શખ્સ તુ એ સમગત
હય કે મંય ખામોશ રહે બાઉંગી, નહીં નહીં તમામ
શહરમેં તુજે રૂસવા કરૂંગી મંય રોઉંગી, ચિલ્લાઉંગી,
મંય એ કરૂંગી, મંય વોહ કરૂંગી. આહ મંય નહીં
સમજ સકતી કે કયા કયા કરૂંગી.

સફદરજંગ—[મુંહપર હાથ રખકર] ચુપ.

સર્પિદા—લગ્નનત હય ઇસ મકકાર દુનિયાકે બહિરી દિખાવ-
પર બે બદીપર નેકીકા મુલ્મઆ ચલાતે હય ફરી-
રતોંકા લિખાસ ખમીસ રૂહોંકા પહેનાતે હય.

સફદરજંગ—ચુપ ચુપ.

સર્પિદા—મકકાર, જાઅલસાજ; કમીના, દમાખાજ, તાજ પા
ખ્યા, ઇતરા ગયા.

સફદરજંગ—ચુપ ચુપ ચુપ.

[મુંહ બંદ કરદેના સર્પિદાકા ચલે બના બાઅદમે સફદરકા બના.]

બાબ દુસરા.

પરદા તીસરા.

કુયદખાના.

[જમીલકા મુઁયદ ખુદકી હાલતપર અફસોસ કરતે દિખાઈદેના.]

જમીલ—

મુસદ્દસ.

વોહ ગમ દિયા કે છન્સે હુઈ છન્ડગી વખાલ,

વોહ બાર રખદિયા કે ઉઠાનામી હય મહાલ,

હમરીરકા ખ્યાલ જવાનીકા હય મલાલ,

અય ચર્ખ ખર્ખાખસાલ એ કયસી હય તેરી અલ,

આયિકે બાખાજકો ફરકતકા ગમ વોહા યા અલ,

બે અસીરો બન્દ કરકે બોરલી સદયા હીલ.

એ સંજા ખુની, ચોર, બહીમકો સંજાર હય, યા આશીકે નાચારકો. મુલ્જમ, મુજરિમ, ગુનેહગારકો દરકાર હય, યા આશિકે બિમારકો. કયા બુદ્ધે બનાંકી જાનર ઇસ પુસ્તકચીરકી ગિરફતારી કાશી નથી, કયા મહમુરીએ દિલદાર જુર્મકી તલાશી નથી. કયા તેગે અબરૂકવાર ઇસ ગુનેહગારકો મિટા ન સકતાથા. કયા તીરે નજર દિલદાર ઇસ બને બારકો ખપા ન સકતાથા, જો જીન્દાને અલમમે ફંસાયા, દોસ્તોંકો ગમ દીયા, દુશમનોંકો હંસાયા.

મુ.ખ.મસ.

કયસા બેરહમ તેરે દિલમેં ભરાયા એ ખુખાર,
કિસ લીયે મુજપે કીયા તેગે જફાકારકા વાર,
કયા ન સમજાયા કે હય ફરસે જવાનીકી ખડાર,
કયા તુએ ઓર ન થા ગુલશને હસ્તીમેં શીકાર,
મુર્ગ દિલ તુને જો સૈયાહ હમાન મારા. [ગમનાક હોના.]
જહાંદારશાહ—[પુ.સે] આહ ઇસ્કા એ હાલ, ઓર સર્પ-
દાકા વોહ હાલ, ઇસકો હિરાસસે આસ, ઉસકો આસ-
સે હિરાસ, અબ દેખિયે કે સર્પદા અપના ભાઈકો કયા
સમજાતી હય, કયસે તસકીન દિલાતી હય.

[જહાંદારશાહકા એક તર્ફ છુપના આના શેરખાંકા.]

શેરખાં—કયા તુમ્હારે કોઈ ખડન હય ?

જમીલ—જહાં સર્પદા નામી એક ખડન હય કયા ઉસ્ને
ખખર બિજવાઈ હય.

શેરખાં—નહીં વોહ પુદ આઈ હય, મંચ જાતા હું ઓર ઉસકો
યહાં બિજવાતા હું. [જાના શેરખાંકા ઓર સર્પદાકા આના.]

સર્પદા—કૌન જમીલ મેરા ખ્યારા ભાઈ.

જમીલ—કૌન સર્પદા મેરી માં બાઈ, [દોનોંકા એક દુસરેકા
મુંહ તકના.]

જહાંદારશાહ—[પુ.સે] આહ એ વોહ દિખાવ હય કે
પખરલી અગર દેખ પાય તો પાની હોકરે બહેબચ.

જમીલ—ખડેન દેખિયે અપને ભાઈકા હાલ જુએ કિસ મુસી-
બતમેં હય મુબતિલા.

સર્પદા—ભાઈ સપ્ત અખતેયાર કરો, અયસે બેસપ્ત ન હો.

જમીલ—સપ્ત કહાં તક સપ્ત કમતક સપ્ત.

મુખમ્મસ.

અબ સપ્તસે તંગ આગયા ઔર જાનસે હું આરી,

એક આરબુએ દીઘી હુમશીર તુમ્હારી;

તુમ આગઈ ખરલાયા હો ઉમ્મીદલી ખારી,

અબ બાકી રહી મૌતકે આનેકી સવારી.

અબબે જો વોહલી તો રિહાઈ હો હમારી.

સર્પદા—ભાઈ જો અલીસે હુમ્મત હારોગે તો આઈન્દા કયા કરોગે ફાંસી પર કયસે ચઢોગે.

જમીલ—કયા ફાંસી ! કિસકો ? મુઝકો ! કયા અખતક કુછ ફિકેરિહાઈ ન હુઈયા બાદશાહ રસાઈ ન હુઈ.

સર્પદા—હાં મેરી રસાઈ તો હુઈ, મગર તકદીરકી રસાઈ ન હુઈ.

જમીલ—કયા બાદશાહને તેરી સુનવાઈ ન કી, જો તકદીરને રસાઈ ન કી.

સર્પદા—હાય જો વહી શુનવાઈ કરતા તો આજ મુઝે માયુસીકા કલમા કયું કહેના પડતા.

જમીલ—બહન.

મુસદ્દસ.

તુ ચર્ખ જબાનીમેં તો મશહુરે જહાંથી,

ઔર સહર બયાની તેરી એક આફતે જાંથી;

તકરીરમેં તાસીથી તસખીર બયાંથી,

હર બાતમેં એઅબજથા ઈસાએ જમાંથી

કર લેતીથી દિલરામ ફરીશ્તોંકા બયાંસે;

શમશીરકા લેલેતીથી તુ કામ જબાંસે.

મગર રિહાઈકી કોઈ સુરત ન નિકાલ સકી, મેરે સરસે હો

બલા ન ટાલ સકી.

સર્પદા—કયા કહું ભાઈ.

મુખમ્મસ.

ગુજરીજો મુસીબત વોહ સુનાઈ નહીં જાતી,

જો દિલકી હય હાલત વોહ ડિખાઈ નહીં જાતી;

મારે જનની હાથોસે ગંવાઈ નહીં જાતી,
તલનીસે કિંમતકી ખુરાઈ નહીં જાતી;
ખિમડી, હુઈ તકદીર બનાઈ નહીં જાતી.

જમીલ—કયા કોઈ ખાત મનજુર ન ફી ?

સઈદા—ફી મગર વોહ ખાત મંચને મનજુર ન ફી.

જમીલ—કયા વોહ ચીજ કોઈ બે બહાથી, જુસ્કી ઉસ્ને ઇસ્તેબાદી.

સઈદા—હાં દોનો જહાનકી ફીમતસે સિવાથી બે ઉસ્ને ચાહી.

જમીલ—અયસી કયા ચીજથી નાદિરે જમાના.

સઈદા—મેરી ઇસમતકા ખંજના.

જમીલ—કયા તેરી ઇસમતકા તલબગાર હુવા.

સઈદા—હાં ઇસ કસ્દસે ગુનેહગાર હુવા.

જમીલ—(ખીમડ. કર) ઉફ્ર ઉફ્ર ઓ જાની જનાકાર ઓ
બલિમસિતમગાર. કયા તુને મુઝે મજબુરો નાચાર જાન
બે અયસા ઇરાદા દિલમેં ઠાના. ગો.

મુસદ્દસ.

જ. જુસ્કી બસ્તાહું હરએક ઇજવ હય જકડા,

ઔર જુમેં મઅસિઅતમેં ગયા ખુદ હું મંચ પકડા;

ઔર ખારે સલાસલસે બદન જાતા હય અકડા,

અયસા હું કંસા જથસે કે હો જલમે મકડા.

ઇસ પરલી બે જુન્દા તુઝે છોડું તો કસમ હય,

મુંહ કતલસે તેરે બે મેં મોડુંતોં કસમ હય.

સઈદા—ખામોશ ખામોશ અય ભાઈ જાન ખામોશ તેજે
જખાનકો નિયામે દહાનમે રખો, ઔર અપની હર-
કાતે નાચાયસ્તા પર ગૌર કરો. અગર તુમ દુસરેકી
આખર ન ગંવાતે, તો આજ અયસે નારવા હમલે
હમારે સુનનેમેં કયું આતે.

મુસદ્દસ.

બે કુછકે મિલા આપકી નિયતકા સિલા હય,

બહલાયા યહીં બે કે હમેં આજ મિલા હય.

તકદીરસે ચિકવા હય નકિસમતસે મિલાહય.

(જમીલકા સુકુત કરના.)

જહાંદરશાહ—(ખુદસે) શાખાશ અય હક પસન્દ લકઁદી શાખાશ.

સર્પદા—ફિર અખ કયા બના બાન બચાના યા જહાંનસે બના.

જમીલ—અય દાનાએ જમાના કયા ફિર હોઆ ઈસ જહાંનમે
આના. બે સરેદસ્ત યહાંસે બના મુનાખિત પહેચાના.

સર્પદા—જખ તો આખર ગંવાઓ, ઓર બેઆખર ઈકે સાથ
બાન બચાવ.

જમીલ—ખહન સર્પદા મુઝે જીનેદે, જીનેદે પ્યારી હમશીરહ જીનેદે
મુસદ્દસ.

નખલે ઉમ્મીદ મેરા આહ ન ફુલા ન ફલા,
ચલ ગયા બાદે ખિબાંકા અલી આકર ઝાંકા,
ગુલશને હસ્તીમેં શાહાંબીકે બદલે મેસ,
બેખો બનહીસે હુવા બતા હય અખ બનતારા.
મુઝકો બેવકતકે મરનેસે બચાલે બહના,
મૌતકે પંજેસે લિલ્લાહ છુડાલે બહના.

સર્પદા—તો યું કહો ઈસમતસી બેશ કીમત ચીજ બે. ખુદા
ઔર બન્દગાને ખુદાકો હય અજીજ, ગવાઈ. તખ
તુમ્હેં મૌતકે પંજેસે બચાઈ.

જમીલ—હાય મંચ અલી ઘેલી નહીં બાનતા કે મરના કયસા
હોતા હય, ઔર જીના કયસા.

સર્પદા—ઇજજત ઔર હુરમતકે સાથ મરનેકો નામ જીના
હય, ઔર બહના કે સાથ જીનેકો નામ મરના હય.
મુસદ્દસ.

બઅદે ફનાલી બલો બહરામ જી રહે હંચ,
અખ તક જહાંમેં રસ્તમ ઔર સામ જી રહે હંચ.
અર્થે વોહ મરગએ હંચ પર નામ જી રહે હંચ.

જમીલ—એ તો મંચલી બાનતા હુકે એકદિન મરના હય,
ઈસ જહાંનસે ગુજરના હય. મગર મરના જીસ્કા નામ
હય, વોહ સજ્જત હુશવાર કામ હય.

મુખમ્મસ.

રસ્તમે સોહસાખ જીસ્કે નામસે થરરા ગયે,

બલ્લ ઓર સામે નરીમાંસે જરી ઘભરા ગયે,
સેકઠોફન સીખે ઓર લાખોં હુતર દિખલા ગયે
આખરશ એકરોજ ઉસ્કે દાવમે સખ આગયે,
એ વોહ હય એયાર જુસ્સે સખહી ધોકા ખાગયે.

સર્પદા—તો કયા તુમ મોતસે ડરતે હો.

જમીલ—હાં મેરી ઉમ્મ અલી મરનેકે લાયક નહીં હય.

સર્પદા—તો ફિર રિહાઈકી સુરત.

જમીલ—તેરી સુહખત તેરી શકકત. બહન ખુદા સફર
જંગ જયસા બલિમ નહીં કે રહમ ન કરે, યા ખતા-
ઓંસે દર ગુજર ન કરે. અગર તુ અપને લાઈકી બત
બચાને કે લીયે કોઈ ગુનાહબી કરેગી તો વોહ મઆફ
કરગા ન ઉસ્કે ખિલાફ કરેગા.

સર્પદા—(ખીગડકર) તખ કયા તુ એ વાહતા હય કે મંચ
તેરી બન બચાને કે લીયે અપની ઇસમત મેં દાગ
લગાઉં. ખુદાકે સામને રસિયાહ બાઉ, દુનિયામેં જલીલો
ખવાર કહાઉં, ઓ બેહુયા તેરી ઇસમતકો કયા હુવા
ઓ નાસબ તેરી શરાફતકો કોન લે ગયા. ઓ બલીમ
તુ અયસા બદહુવાસ કયુ હો ગયા. કયા ઇસ બેહુયાઈ
કે સાથ તુ તમામ ઉમ્મ જીતા રહેગા. કયા ઇસ બેશમીસે
તુ કબી નહીં મરેગા. કાશ અગર તુ પયદા હોતેહી
મરજતા. યા તેરા કિસ્સએ ગમ મેરે કાન તક ન
આતા. જુસ્સે સુનકર મેરા ખુન જોશ ખાતા તો કયા
અચ્છા હોતા.

મુસદ્દસ.

જુદ્દ હય ઓ દોલતે ઇમાન લુટાને વાલે,
જુદ્દ હય ઓ ખાપકા નામુસ મિટાને વાલે;
જુદ્દ હય ઓ બહનકી ઇસમતકે ગંવાને વાલે,
જુદ્દ હય બેશમીસે જી બન બચાને વાલે.
તુજસે લાઈસે તો બે લાઈકા હોનાથા ભલા,
પયદા હોતે હી તેરી બનકો ખોનાથા ભલા.

જમીલ—તુ જો કુછ કહેતી હય સચ કહેતી હય, મગર મંચ
તેરા ભાઈ હું.

સઈદા—તુ ભાઈ નહીં હય બહનકી ઈજ્જતકા બેપારી હય,
જહન્નમી હય નારી હય.

જમીલ—જો કુછ હો જીને દે, સઈદા મુઝે જીને દે.
મુસદ્દસ.

નખ્લે ખુબીકા તેરે કોઈ તો ફલ ખાએગા,
શાહસે બઢકે મયસ્સર તુઝે કૌન આયેગા;
રહમ કર બહનકે ભાઈ તેરા મર જાએગા.

સઈદા—(ધક્કા દેકર) દુર હો બેહુયા, ન મંચ તેરી
બહન ન તુ મેરા ભાઈ ના સમ. (ચલે જાના.)

ખાખ દુસરા.

પરદા ચૌથા.

નાદિરાકા મકાન.

(સઈદા ઔર જહાંદારશાહકા આના.)

જહાંદારશાહ—શાખાશ અય બાઈસમત લડડી શાખાશ ખુદા
તઆલાને તુઝે જીન હાથોંસે ખુબસુરત બનાયા હય,
ઉન્હી હાથોંસે નેકીકા જમાલી પહેનાયા હય, મગર
એ તો કહો કે તુને અપને ભાઈકો માયુસ કયું છોડા,
કિસ લીયે ઉસ્કી રિક્કતસે મુંહ મોડા. કયું ઉસ્કી
મોતકો જીન્દગીસે બહેતર જાના, કિસ વાસ્તે ઉસ્કી
જાન બચાનેમેં દરેગ કીયા.

સઈદા—અય નેક ઈન્સાન અગર મંચ અપની ઈસમતસે હાથ
ઉઠાઉં, તો અલબત્તા અપને ભાઈકો જાનસે બચાઉં. સો;
મુસદ્દસ.

એ ખાત તો મુઝસે કિસી અનવાન ન હોગી,
પાપોશસે ભાઈકી અગર જાન ન હોગી;
નારાજીયે ખાલિકે સુખહાન ન હોગી,
બે વકઅતીયે ઈસમતો ઈમાન ન હોગી.

એક ભાઈ તો ક્યા લાખખી બીજાઈ મંચ પાઈ,
ધસમતકે એવજ સમકો મંચ કુરખાન કરાઈ.

જહાંધરચાહ—જાનકલાહ અય નેક તીનત લાહી જાનકલાહ
મંચ તેરી ઈસ નેકચલનીસે ખુશ હોકર તુમે એક તલબીર
ખતાતા હું, તેરે ભાઈકી કિસમત આજખાતા હું.

સમ્રદા—વોહ ક્યા ?

જહાંધરચાહ—ઈત વક્ત તુ સફદરજાં કે પાસ જા, ઔર
ઈસ ચત્તસે અપને ભાઈકી રિહાઈકી પરવાના લિખા કે
આધી રાતકે વક્ત મંચ મોકેસે મુંહ છિપાએ મઅમુલી
હાલત ખનાએ આપકે મહુતમે આડંગી, ઔર અધેરમે
આપકે હુકમકી તઅનીત ખજા લાડંગી તાકેમ્હે રાજ-
કાય ન હો, કિસીકો મેરી ઔર આપકી તલાય ન હો.

સમ્રદા—મહોન અગા મગર ક્યા મુમે ઉસ્કે પાસ જાના હોયા?

જહાંધરચાહ—નહીં ઉસ્કી બીખી જાયમો.

સમ્રદા—વોહ કયું ઈસ ખાત પર રજામન્દ હોને લગી.

જહાંધરચાહ—મંચ ઉસે રજામન્દ કર લુંગા, તુમ ઉસકી
તર્ફસે બેઠકે રહો. ઔર જલ્દ જાકર સફદરજાંકો
રજામન્દ કરો.

સમ્રદા—અલ્લાહ આપકા લજા કરે, ઔર જજાએ ખચર દે
ખાના.

સરજન હાર જગ કરનાર,

નધિયાં મોરી હુમત મધર સુખ સંપત કે તુમ લતાર;
કશે બેડા પાર, જઈ ખત્તહાર—

સકલ જગ પ્રમુ દાસ તુમરો આસ રખત નિરાસ તુ-
મરો, દુખીમ મન દુખ ટાર—

સખ જગતકો અપની પડી કોઉન દેવે સાથ,
અખતો હમરી નાથ હય, નાથ તુમ્હારે હાથ.

આખ દુસરા.

પરદા પાંચવા.

શયદા ખાનકા મકાન.

(શયદા ખાનકા શેખી બધારતે હુવે આના.)

શયદા ખાન—મલત, બિલકુલ મતન. કૌન કહેતા હય કે ઔરતોં અકલમન્દ હોતી હય, અકલતો ઔરતોંકે પાસ હોકર નહીં નિકલી. ઉનસે છુલી નહીં ગઈ. દુર કયું જાવ, મેરી હી ઔરતકે તરફ ખયાલ ફરમાવ. જળસે મંચને હમશકલત્રી પટ્ટી પદાર્થ હય, ઉસને સખ મુધબુધ બિસરાઈ હય. સચ જાન ગઈ ખરહુંક માન ગઈ. અપ કોઈ સો જાતંબી ઉસ્કે ખિલાફ કહે તો અસદ હોના મુશ્કિલ હય. ભત્રા એ બેવકુફી નહીં હય તો દાનાઈ હય.

મુસદ્દસ.

ઔરતકે જો લેજેમેં કહીં અકલ સમાતી,
તો ભુલકેબી મદકો ખાતિરે મેંબી ન લાતી.

કમ અકલીપે એ હાલ હય આફત હય મયાતી.

હોતી જો કહાં અકલ તો કયા કર ન દિખાતી.

પર શુક હય ખાલિકને ડિકાને હાસે રખા,

ના ખન નદિયે ગંજકો જો ગંજ ખુલતા.

નાજની—(પુદસે) અલ્લાહ અલ્લાહ યંદુદ અવા એ હૈ. સલા એ ઇન્શા, ઉફરે ચાલાક મદ તુને ઔરતોંકો બિલકુલહી બેવકુફ સમઝ લીયા. ઔરતોંકો ચરતરસે તુ ખેખરહ કયા, ઠહેર જા મંચ તેરા દ અવા ભુલાતી હું, હમચિકલત્રી પટ્ટી પદાર્થકા મજા ચખાતી હું.

(ચિલાકર) ખખશુ ! ખખશુ ! ! ચોર, ચોર.

શયદા ખાન—હય હય એ કચશા શોર, કહાં હય ચોર.

નાજની—ઓ મુવે હરગોર; તુહી તો હય ચોર સીના જોર. તમામ ચોરકો તો લુટકે ખા ગયા, અખ યહાંબી તુ ધો. દેને આયા. અરે ખખશુ રે ખખશુ જલ્દી આ, કહાં મર ગયા.

શયદાખાન—ખ્યારી તુમહારે હવાસ હંય કિધર, દેખોતો
મંચમચોર હું યા તુમહારા શૌહર.

નાજની—હર મુવે બેહયા તુ મેરા શૌહર કયું હોતા, હોગા
તુ અપની કિસી હોતી સોતીકા. મેરા શૌહરતો ઇસે
શહેરકા અમીર હય. કયા તેરીતરહ જલ્લીલોહકીર હય
શયદાખાન—(જલકર) તો ફિર મંચ કૌન હું કમ અકલ.

નાજની—મેરે શૌહરકા હમશકલ.

શયદાખાન—(ખુદસે) હાય હાય ઇસનેતો મેરી બન્દુકસે
મુઝીકો શિકાર કીયા.

નાજની—ઓ બખશુ નાબકાર. (આના બખશુકા-)

બખશુ—આયા સરકાર.

નાજની—તુજપર ખુદાકી માર, દેખતો મુવે રખડ. યહે કૌન
ધુસ આયા ઘરકે અન્દર.

બખશુ—વહી આપકે શૌહર.

નાજની—નહીં નહીં મુવે યહે મેરા શૌહર નહીં હય.

બખશુ—ફિર કૌન લાઈ હય.

નાજની—કયું મુવે ના સન્ઘઈ, કયા શામત હય આઈ, દેખતો
બેવકુફ પાગલ, યહે મેરા શૌહર હયયા ઉસકા હમશકલ.

બખશુ—યહે બાત હય જખતો આપ તશરીફ લે જાઈયે,
હમ ઇસે અચ્છી તરહ દુરસ્ત બનાતે હંય, (નાજ-
નીકા જાના, બખશુકા હન્ટર લેકર આના) કયું બે
યહાંલી નહીં ચુકા, મેરે આકાકે ઘરમેંલી ધુસ આયા.

શયદાખાન—અરે બખશુ તુલી દિવાના હો ગયા હય કયા.

બખશુ—અબે ઓ ઉલ્લુ, જરા મુંહ સંભાલકર કફર ગુગત
દીવાના તેરા બાપ યા તુ (મારના),

શયદાખાન—હંય હંય યહે કયા કરને લગા. અબે મંચતો
હું તેરા આકા.

બખશુ—અબે મંચ તેરે આકાકા આકા, સુન હન્ટરકા તડાકા
(મારના.)

શયદાખાન—અબે પહેચાનતો પહેલે, મંચ શયદાખાન હું
શયદાખાન.

બખશુ—કયુંખે તુ નહીં જાનતા મંચ તેરા ચચાજાન હું
ચચાજાન. (મારના).

શયદાખાન— કયુંખે તુ હાથ નહીં થમાએગા.

બખશુ—(મારતે હુવે) કયુંખે તુનખા નહીં ભરાએગા.

શયદાખાન—ભાગ શયદા નહીં તો પિટતે પિટતે આટા
નિકલ જાયગા. (ભાગ જાના.)

બખશુ—અખે કહાં ચલા દોચાર હન્ટર તો ઔર ખા.
કમખખત હમકોલી ઘોડા દેને આયા. (આના શેરખાંકા.)

શેરખાં—અખે કૌન આયા તેરા ખાપ યા દાદા.

બખશુ—કૌન આતા. કહુતકા સાલ આયા, પ્લેમકા લોંચાલ
આયા, ટેકસકા વખાલ આયા, વિલાયતકા માલ આયા,
રૂપાકા કાલ આયા, (મુંહફેરકર) ઔર સખસે બઢકર
એકે કે તુ બઢખિસાલ આયા.

શેરખાં—એકે સખ કુછતો આયા પર તેરા આકાલી આયા

બખશુ—જી નહીં વોહ અલી કહાં આયા.

શેરખાં—ફિર વોહ કખ આયગા.

બખશુ—જખ ઘંટેકી સુખ ખારા પર આયગી યા એક કુફકે
પેટમે દો ફિટ લાંબી શરાબકી બોતલ સિમા જાયગી.

શેરખાં—એકે તો આસાન કાર હય, મગર ધુપમે આના
જાના સખત દુશવાર હય.

બખશુ—તો ફિર કયું કહીં આઇયે, જાઇયે, કમરેમે ચલ કર
આરામ ન કરમાઇયે.

શેરખાં—તો ફિર રાસ્તા બતા.

બખખશુ—કયા જેલખાનેકા.

શેરખાં—અખે નહીં દિવાનખાનેકા.

બખશુ—જખતો આઇએગા (બખશુ ઔર શેરખાંકા જાના,
આના શયદાખાનકા ગાતે.)

શયદાખાન— ગાના.

પડા ધુસેપે ધુંસા બન ગયા મંચ ભૂંસા દી થાપરે;

અરરરરરર ઓ ખાપરે—

હાય બખશુ, વાય બખશુ, મર જાય બખશુ—

ગતે બરપૂર હુધ શેખિયાં દર હુધ હુધિયાં ચુર હુધ.
પડી વોહ માર, અરરરરરર બજશુ તુરપે ખુદાકી હોમાર.
(અન્દરસે નાજનીંકા બજશુકા પુકારના.)

નાજનીં—બજશુ અય બજશુ, અલમારીસે કપડે નિકાલે
યા નડીં નિકાલે (આના નાજનીંકા.) અહા તુમ પહાં
ખડે. મરવાન.

શયદાખાન—હાં મેરી જાન. (ખુદસે) કમનખત ફિર કયા
બજશુસે મરમત કરાયળી.

નાજનીં—ખ્યારે કુજ ઓરલી તમાશા આયા દેખોમેં તુમહારે.

શયદાખાન—કયા પહાં કોઈ તમાશાલી હુવાથા.

નાજનીં—હાં અંજ પકાલી વોહે મુવા આ પહોંચાથા.

શયદાખાન—કોન બન્દરવાતા ?

નાજનીં—નડીં તુમહારા હમ શક્ત રિંજાતા.

શયદાખાન—ફિર તુમને ઉસસે ઘેંકા તો નડીં ખાયા.

નાજનીં—અજ ઘેંકા ખાના કયસા, મંચને ઉસે અયસા
દુરસે કરાયા, કે ફિર કલી મૂલકેલી ન આયયા.

શયદાખાન—શામાશ ખુબ કીયા અયસાહો ચાહિયેથા.
(ખુદસે) ખુદાકી શાન હમડી પિટેં ઓર હમડી
તઅરીફ કરે. (નાજનીંસે) મગર ખ્યારી પ્હે તમાશા
તુમરે હમેં કયું ન દિખાયા.

નાજનીં—અજ તુમ સો રહેઠો મસલીયે નડીં ઉઠાયા (ખુદસે)
અય ઈસેલી એક કુકરા હું.

શયદાખાન—મંચ સો રડાયા ? કયું ચકપા દેતી હો દિલરૂખા.
મંચ તો અલી બાહિસે આયા હું.

નાજનીં—અજ જાલી, તુમલી મુઝે મનાતે હો. ઘરમેં તો
મે રહેઠો. ઓર બાહિરસે આયા હું.

શયદાખાન—વાહ મંચ બનાતા હું યા સચ્ચા સચ્ચા હાલ
સુનાતા હું, બીબી મંચ તો ચાર ઘંટેસે ઘરહી મેં
નડીં આયા.

નાજનીં—ચાર ઘંટેસે ઘરમેં નડીં આયા, તો ફિર મેરે પલંખ
પર કોન સોયાથા.

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—ਪਵੰਗ ਪਰ ਕਾਨ ਸੋਧਾ ਥਾ ?

ਨਾਜ਼ੀ—ਛਾਂ, ਔਰ ਮੁਝੇ ਅਵੇਸੇ ਕਿਸਨੇ ਲਗਾਧਾ ?

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—ਅਵੇਸੇਥੀ ਲਗਾਧਾ ਥੇ ਅਕਤੀ ਛੇ ਕਥਾ ?

ਨਾਜ਼ੀ—ਅਕਤੀ ਛਾਂ ਕਥਾ ! ਮੇਰੇ ਗਾਥੇਛੇ ਤੋ ਹੋਯੋ ਜ਼ਰਾ,
ਬੁਮ ਬੁਮ ਕਰ ਲਾਤ ਕਰ ਦੀਧਾ. ਔਰ ਆਵੇਛੇ ਤੋ ਹੋਯੋ
ਜ਼ਰਾ ਨੋਧ ਨੋਧਕੇ ਕਥਾ ਲਾਤ ਕਰ ਦੀਧਾ.

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—(ਖੁਦਸੇ) ਉਕੁ ਗਜ਼ਮ ਛੇ ਮਧਾ. ਅਧਧਾ ਸ਼ਯਦਾ
ਸਧਮੁਧਕਾ ਛਮਧਕਥ ਕਛਾਂਸੇ ਛੇ ਮਧਾ ਪਧਧਾ. (ਨਾਜ਼ੀਸੇ)
ਧ੍ਧਾਰੀ ਕਥਾ ਤੁਝੇਂ ਸੌਧਾ ਛੇ ਮਧਾ. ਮਧਧ ਧਛਾਂ ਕਛਾਂਧਾ.
ਨਾਜ਼ੀ—ਅਭੁ ਅਵਲੀ ਤੁਝਾਰਾ ਯੇਅ ਮਯਕ ਨਡੀ ਛੁਟਤਾ.
(ਧਧੇ ਅਨਾ)

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—ਥੇ ਕਧਸਾ ਅਧੇਰ ਛੇ ਮਧਾ. ਥੇ ਤੋ ਕਾਵੀਨਕਾ
ਸ਼ੇਰਛੇ ਮਧਾ. ਅਯਸ਼ੁ ! ਅਯਸ਼ੁ ! ਅਧਮਧਸ਼ੁ ਨਾਮਕਾਰ.
ਅਯਸ਼ੁ—ਛਾਭਰ ਛੁਵਾਂ ਸਰਕਾਰ (ਅਯਸ਼ੁਕਾ ਆਕਰ ਖੁਦਸੇ)
ਅਰੇ ਮਧਧੇ ਤੋ ਧਸੇ ਛੁਟਰ ਮਾਰਕਰ ਲਗਾਧਾਧਾ ਫ਼ਿਰ ਥੇ
ਕਛਾਂਸੇ ਆ ਮਧਾ.

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—ਕਧਧੇ ਅਵਲੀ ਧਛਾਂ ਕੋਧ ਆਧਾਧਾ.

ਅਯਸ਼ੁ —ਭੁ ਛਾਂ ਆਧਾ ਧਾ.

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—ਤੋ ਫ਼ਿਰ ਤੁਧੇ ਉਸਕੇ ਸਾਧ ਕਥਾ ਅਰਤਾਵ ਕੀਧਾ.

ਅਯਸ਼ੁ—ਮਧਧੇ ਉਸੇ ਛੁਟਰ ਮਾਰ ਮਾਰਕੇ ਲਗਾ ਦੀਧਾ.

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—(ਖੁਦਸੇ) ਕਮਧਮਧਨੇ ਤੋ ਮੇਰਾਛੀ ਫ਼ਿਰਸਾ ਸੁਨਾਧਾ
(ਅਯਸ਼ੁਸੇ) ਅਧੇ ਉਸਕੇ ਮਧਅਵਲੀ ਕੋਧ ਆਧਾ.

ਅਯਸ਼ੁ—ਭੁ ਛਾਂ ਆਧਾਧਾ.

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—ਵਡੀ ਵਡੀ ਉਸਕੀ ਸੁਧ ਕਧਸੀਧੀ.

ਅਯਸ਼ੁ—ਘੀਤਕਥ ਆਪਕੀ ਜਧਸੀ.

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—ਛਾਂ ਵਡੀ ਵਡੀ ਮਗਰ ਵੋਛੁ ਛੁਧ ਧਾ ਧਲਾ ਮਧਾ.

ਅਯਸ਼ੁ—ਭੁ ਵੋਛੁ ਕਥਾ ਕਮਰਮੇਂ ਛੁਧ ਸੋ ਰਛਾ.

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—ਜਧ ਤੋ ਅਧ ਉਸਕੇ ਅਲਾਧਾ.

ਅਯਸ਼ੁ—ਮਛੋਤ ਅਧਧਾ (ਖੁਦਸੇ) ਅਧ ਜ਼ਰਾ ਮਯ ਅਧਧਾ.
ਜਧ ਧਧਰਸੇ ਥੇ ਔਰ ਉਧਧਸੇ ਵੋਛੁ ਮਧਾ ਅਧੇ ਕੁਸੇਕੀ
ਤਰਛੁ ਸੁਰਧਧਾ (ਅਨਾ ਅਯਸ਼ੁਕਾ.)

ਸ਼ਯਦਾ ਖ਼ਾਨ—(ਖੁਦਸੇ) ਜ਼ਰਾ ਆਵੇ ਤੋ ਨਾ ਅਕਾਰ, ਉਸਕਾ ਅਰ

હય ઔર મેરી પયબર, જ્યસી ઉસને મેરી આખર ણિગાડી
હય, વયસીહી ઉસકી સુરત ણિગાડ હું તો સહી. (આના
બાપુ વ શેરખાંકા.) ક્યુલ તુમ યહાં કિસ લીયે આયેથે.

શેરખાં—અપની તાકત દિખાને ઔર જબરહસ્તી એક ઔર
રતકો ઘર લેખને.

શયદા ખાન—કયા ઉસ ઔરતકો જબરહસ્તી ઘર લેખ સકતે હો.

શેરખાં—કહી તુમ અપને ઘરમેં ઉસે ણિહા સકતે હો.

શયદા ખાન—બેશક વોહ મેરી બીબી હય.

શેરખાં—કહી તુમહારે આપનેલી અયમી બીબી દેખી હય.

શયદા ખાન—મેરે આપને નહીં દેખી તો મંચ કહાંસે આયા.

શેરખાં—હોગે કોઈ આજમાની ઢલા, સુનોલ છે ઔરતકા
હય મઆમિદા કહી પરાઈ મજબૂત ખરાબ ન કરના.

શયદા ખાન—મંચ ખરાબ કરૂં ચા ન કરૂં મેરી મરજી. મગર
તુમને તો મેરી મજબૂત ખરાબ કરદી.

શેરખાં—દેખોલ મંચ તુમસે કહેવા હું કે તુમ ઇસ ઔરત
કે ખમાલમેં ન પડો.

શેરખાં—ક્યુમે તુ ઉસ્કા ખયાલ ન છોડેગા.

શયદા ખાન—ક્યું બે તુ ઉસસે મુંહ ન મોડેગા (આપસમેં
લિપટખના કિત્ના ઔર નાજનીકા આનકર અપને અપને
સોહરોંકો અલગ કરના.)

દોનો આરતો—હય હંચ છે કયા કરતે હો. ક્યું આપ-
સમેં લડત ઝડડતે હો.

શેરખાં—(કિત્નાકો દિખાકર) ક્યું છે તુમહારી ઔરત હય.

શયદા ખાન—(નાજનીકો દિખા) તો કયા છે તુમહારી આ-
રત હય.

શેરખાં—તો કયા તુમ ઇસકે લીયે લડ રહે હો.

શયદા ખાન—ઔર તુમ ઇસકે લીયે ઝડડ રહે હો.

બાપુ—(ફરકરકે) મરહૂમ એકદમ ગોલી માર દેનેકે કાબિલ હય.

ટેબલા.

બાબ દુસરા ખતમ.

બાળ તીસરા.

પરદા પહેલા.

શયદાડા મકાન,

(બાળશુક્ર ગાતે હુવે આના.)

બાળશુ—

ગાના.

મેરી કિસમત ચમકી દમકી ખુબ નસીબ લડા;
 મુસીબત ઝેલી બાળ નઈ ખેલી, રૂપિયાને ધેલી,
 કૌડી કૌડી લેલી. વાહ વાહ વાહ મેરા પાંસા પડા—
 ને ખેલા વહ મુજસે હારા જળ ફેંકા તળ પૌખારા.
 ફરેખકે બલસે દાંવ ઔર છલસે સૌ કલબલસે,
 લાખોંકે દિયા જાંસા ઠડા—

ઈસ અહમક શયદાખાનસે પુછના આહિકે કે અપની.
 બીબી અમ્માંકો હમશકલકી પટ્ટી ક્યું પઢાઈ, ને મુફતમં
 અપની પીઠ સુઝાઈ, ઔર મેરે હાથકો તકલીફ પહોંચાઈ,
 ઔર જુસ્કી વજહસે મેરી તીન મહીનેકી તનખાહ દખાઈ.
 મગર બન્દા કળ છોડને વાલા થા. આજ ને મૌકા પાય તો
 અલમારીકા તાલા તોડ સારા જેવર ઉઠા લાયા. અળ ફિર-
 સત પાકર શામકે વકત યહાંસે ઉડનજુ હો જાઉંગા. પૌ છકકે
 ઉડાઉંગા. [શયદાખાન ઔર નાજનીંકા બાતેં કરતે આના.]
 નાજનીં—અબ ખાકલી ડાલોગે યા વહી બાતેં નિકાલોગે.

ન તુમ મુજે હમશકલકી પટ્ટી પઢાતે ન બાળશુ કે
 હાથસે હન્ટર ખાતે.

બાળશુ—મગર જનાબ ઈસ બાતકાતો ઈન્આમ દીજીએ કે
 કિસ તમીજસે તુરરે ચિટકાઈ, કે આવાજ તો આઈ
 મગર બદનકો મુતલક જહમત ન પહોંચને પાઈ.

શયદાખાન—કમખખત છે દિન તક્તો ઈસ્પીતાલકી દવાપિલવાઈ
 ઔર કહેતા હય કે મુતલક જહમત ન પહોંચને પાઈ.

બાળશુ—મઅલુમ હોતા હય કે હુજુરને ઈસી જુર્મએ મેરી
 તીન મહીનેકી તનખાહ દખાઈ મગર મેરી ખતા ક્યાથી,
 મંચને તો બીબી સાહિબાકે હુકમકી તઅમીલ કીથી.

નાજની—(ખાત કાઢકર) ચલ ખામોસ હોજા. (શયદાખાન-
નસે) મગર ખ્યારે તુમ્હારે ભાઈ કે સાલે આજ કય
બજે આને વારે હય.

શયદાખાન—યહી કોઈ આરા બજે તક આએંગે.

નાજની—જખતો મેરા જેવર નિકાલ રખો. મંચ બનસંવર
કર તૈયાર પા રહું.

બખશુ—[ખુદસે] સુતગી, સુતગી, બચ્ચાઈ બખશુ સુતગી. બસ
અબ દોશીઆર હો જાવ ઔર કાન નાક લેકર દુમ દખાવ.

શયદાખાન—[ખુદસે] યહે તો બહોતહી પુરા હુવા. ઉસ
જેવરમેસેતો મંચને કછ ફિતનાકો દેદીયા. [સોચમેં પડના]

બખશુ—(ખુદસે) જેવરતો મંચને ચુરાયા, મગર યહે કચું
ધબરાયા. જુર હય કુછ દાલમેં કાલા. [શયદાખાન-
નસે] અય હુજર કયા ગતર ખુદ હય.

શયદાખાન—સિફ એક દો ચીજેં નહીં હય, બાકી સમ
મોજુદ હય.

બખશુ—કહાં મકાનમેં.

શયદાખાન—ઔર કયા મહાજનકી દુકાનમેં.

નાજની—અજી ચલો જેવર નિકાલ દો કયા સોચ રહે હો.

શયદાખાન—ખ્યારી તુમ વયસેહી અચી મ. અલુમ હો રહી હો
જુસ્કે હુસ્નકી બહાર હો, ઉસકો જેવર કયા દરકાર હો.

નાજની—યહે ઠીક હય મગર જેવર કિસ દિનકે લીયે હય
ચલો ચલો દેર ન કરો.

શયદાખાન— ગાના.

ગોરી તેરા ગોરા રંગ હય બિન સિંગાર કે આલા,
મન છીને જોખનવા માલા—

ખાતેં નિરાલી, દાતેં નિરાલી, નખલ તુમ્હારા નિરાલા,

સુપબે-કિસકો કહા ? મુજકો કહા ? ઈનકો કહા—

બચી નજરીયા આંખ કટરીયા,

કદ હય સિપાહીકા બાલા, કયસી કહી—

બાઓ બનાઓ મત ઘતીયાં દિખાઓ મત,

નાજની—સે બરી હો, દુનિયામી પરી હો,

નયનેને સયનેને તેરે દોના પ્રણા, તુમ ખ્યા હો અમમ મના.

નાજની—મંચ થો કુછ નહીં સમજતી મેં. જેવર નિમણે,

તુમહે જીવર દેનેમેં ક્યા પસોપેચ હય કહો તો.

મખથુ—હુ જીવર નાહક હુ જીવત ખદાનેસે કાયદા, આપ કહેદે

જેવર ચોરી ગયા. મંચ ગવાડી દેદુંગા.

શયદાખાન—ચારી સચ ખાત તો થો હય કે જેવર કોઈ

ચુરા લે ગયા.

નાજની—[તઅજીબુસે] ક્યા કોઈ જેવર ચુરા લે ગયા.

શયદાખાન—હાં જેવર કોઈ ચુરા લે ગયા, [મખથુસે] ગ-

વાહી દે ગવાહી દે.

મખથુ—હાં બેગમ સાહિબા જેવર કોઈ ચુરા લે ગયા.

નાજની—મુવે ક્યા બકને લગા, કૌન ચુરા લે જાતા.

મખથુ—બકતા નહીં બેગમ સાહિબ જીવર કોઈ ચુરા લેગયા

મંચને પરસું ચુરાથે દેખાયા.

નાજની—મુવે તુને દેખા આર ચુરાને દીયા.

મખથુ—ચુરા લેજારે ન દેતા તો ક્યા કરતા, આપને મુઝે

છીન લેનેકા તો હુકમ નહીં દીયાથા. મચ બિદું હુકમ

કયસે કોઈ કાપ કરતા.

નાજની—અચ્છા મુવે રહજા અલી ગુઠકા ચખાતી હું મજા.

મખથુ—ના જનાબ મુઝે ન ચખાતીયે મજા, મંચને ગુઠ ગુઠ

કુછ નહીં પ્રણા. થો જો કુછ કહા અમીર સાહિબને કહા,

મંચ તો સિફ ગવાહી હુ દેતા.

નાજની—[ખીમ ક] અચ્છા સાહિબ ન દો, અચ્ચને કલેજેમેં

રખલો. હમ આપ કલી નહીં માનેગે [રૂક કર ચલે જાના.]

મખથુ—કયું હુ જીવર ક્યા હીલા જનાયા.

શયદાખાન—હાં કુકરાં તો ધનિઆમકે કાપિલ સમજાયા.

મખથુ—તો બસ મેરી તનખાહ દિલવાયેગા.

શયદાખાન—અબે ઠહેર જા મિલ જાયગી તનખાહ [ખુદસે]

અબ મંચ યહાસે જાઉં અચસા ન દોકે વોહ આલમા-

રીકા તાલા તોડકર નિકાલશે આર મેરી ચોરી ખુલ
જાય [જના.]

ખ.ખશુ—[ખુદસ] ગયા હો હમપર જખ અવમારીકા તાલા
ટુટા પાયગા, તખ લિનલિનાતા હુવા આયગા. લેકિન
મેરા કુછ નહીં કર સકતા. ખુદ જેવર ચોરી જાનેકા
એકરાર કર ચુકા. ખસ અખ હજમ બિલકુલ હજમ
નકિસીકા ખટકા નકિસીકા ગમ (શયદાખાનકો આતા
હુવાદે ખ) લીજીએ આગયે ખરાતી, ન શોરખા નચપાતી.

શયદાખાન—હાય હાય દગા દગા ધોકા ધોકા.

ખ.ખશુ—કયુ. હુજુર કયા હુવા.

શયદાખાન—અરે કમખખત કોઈ જેવર ચુરા લે ગયા.

ખ.ખશુ—વાહ વાહ જાતો અચ્છા બિછાયા. અગર બેગમ
સાહખકો ન દેના હો તો ચુંડી કહે જાઈએગા, ગવાહી
મંચ દે દુંગા.

શયદાખાન—અરે નહીરે સચમુચ કોઈ ચુરા લે ગયા.

ખ.ખશુ—હાં હુજુર સચમુચ નહીં કહિયેગા, તો ઉનહેં
ચકીન કયસે આયગા.

શયદાખાન—કમખખત કયસા હય બેહુદા. અબે મંચ દિલ
લગી નહીં કરતા હું, સચમુચ કોઈ ચુરા લે ગયા.

ખ.ખશુ—ખુદા ન કરે આપ દિલલગી કયું કરતે, આપ તો
બિલકુલ સચ હંચ કહેતો. ખસ આપ ચોર ચોર પુકા-
રીએ મંચ બેગમ સાહિખાકો પુકારતા હું. બેગમ
સાહખ યહાં આવ જલ્દી આવ.

નાજની—(આતે હુવે) કયું મુવે કયું ચિલ્લાતા હય કયું
મરા જાતા હય.

ખ.ખશુ—જનાખા કોઈ જેવર ચુરા લે ગયા, ઇસ લીયેહું ચિલ્લાતા.

નાજની—લે જાને દે તેરી બલાસે (ગુસ્સેમેં ચલે જના).

ખ.ખશુ—ખહોત અચ્છા મેરે ખાપદાદાકી બલાસે. લીજીએ
હુજુર અખ કુછ ગમ ન ફરમાઈયે, મંજે કીજીએ
ચયન ઉડાઈએ ઓર ખાકી જેવરજીસે જી ચાહેદેઆઈએ.

શયદાખાન—અને અધે તુ કમ્મ જુલે જાનતા હય. દેખતો
ચલકે અલભારીકા તાલા દુટા હુવા હય.

ખખશુ—જનાખ તાલા દુટના તો મુકદ્દમ થા. અમર તાલા
નતોડાજતા, તો જેવરકા ચોરી જાના કયું કર સમઝમે આતા.

શયદાખાન—ખયર મંચ દુસરી અલભારી દેખને જાતા હું, તુ
મહાંસે કહીં ન જાના, મેરે એક મહેમાન આનેવાલે
હંચ જો આ જાય તો ઉન્હે ઈજ્જતસે ખિઠાના. (શ-
યદાખાનકા જાના.)

ખખશુ—ચલોજી ચહેલી ખુખ હુવા. અમ મુજપર કોઈ શુ-
બ્હાલી ન કર સકેમા. (સામને દેખ) મગર યે સા-
મને કૌન આતા હય વહી મહેમાન. મીયાં ખખશુ
આજ તુમ ઘર તો છોડહો દોગે. એક કુકરા ઇસ
મહેમાનકોલી દો. શયદાખાનકો તો એવકુદ્દ ખનાયાહી
હય. મહેમાનકોલી ઉલ્લુ ખનાવ. (આના મહેમાનકા).

મહેમાન—કયું ભાઈ શયદાખાનકા મકાન ચહી હય કયા.

ખખશુ—હાં જનાખ ચહી થા મગર (રોના.)

મહેમાન—કયું ભાઈ રોને કયું લગે શયદાખાન મર ગયે.

ખખશુ—(રોતી અવાજસે) જી હાં વોહતો આજ દસ રોજ
હુવે કે ગુજર ગય.

મહેમાન—અલ્લાહ મગફિરત કરે મગર ભાઈ મરહુમને ખી-
મારી કયા પાઈ.

ખખશુ—જનાખ ખીમારી તો જરાસીથી મગર કબ્જ ખલાકીથી
પહેલે આયા ખુન, પીછે હુવા જીનુન, ફિર તાઉન, ફિર
હયજા મલઉન. ફિર હુવા લીવર, ફિર હુવા ફિવર.
આખિરમે કુલ ગયા પેટ. બસ ઈસીપેં અએ લેટ (રોના).

મહેમાન—અફસોસ સદ હજાર અફસોસ. તમામ અજીબમે
મરહુમકી જાત ખાકીથી. જીનકે મિલનેકી મુજ્તાકીથી.
વોહલી જન્નતનસીખ હુવે મૌતકે હખીખ હુવે. મગર
મરહુમકી ખીખી તો હય ખેચારી.

ખખશુ—જી કહાં વોહ પરસોં જન્નતકો સિધારી.

મહેમાન—હાય હાય જખતો ઘરકા ઘરહી ઉજડ મયા.

બ.ખશુ—કયા કહું જનાખ ફરીસ્તેને મહલ્લાભરમે એક યહી ઘર દેખ પાયાયા.

મહેમાન—ફિર અખ ઇસ મકાનમે કોન રહેતા હય.

બ.ખશુ—(ખુદસે) દેખિયે બન્દા અખ આપકો દુસરા ચકમા દેતા હય (મહેમાનસે) કલસે ઇસ મકાનમે એક ભઠીયારા આયા હય. ઉસને ઇસે સરા બનાયા હય.

મહેમાન—કયા સરા ? જખતો મુસાફિર ઠહેરતે હોંગે.

બ.ખશુ—જી હાં. કયા આપકાભી કર્દ ઠહેરનેકા હય.

મહેમાન—હાં ભાઈ જખ ઇસ શહેરમે આયા તો દો એક રોજ ઠહેરનાહી પડેગા.

બ.ખશુ—તો ફિર શોકસે ઠહેર બપુયે મંચ બતાહુ, ભઠીયારેકો ખુલાએ લાતાહું. સુનીયે જનાખ હય તો વોહ ભઠીયારા મગર વોહ આપનેકો રઈસોંમે શુમાર કરતા હય નાકારા. જરા ઇસકાભી ખયાલ રખીયેગા. (જના બ.ખશુકા.)

મહેમાન—ભઠીયારા ઓર રઈસ જખતો લેગા ડામલ પ્રીસ.
[આના શયદાખાન ઓર બ.ખશુકા.]

શયદાખાન—કયા વોહ મહેમાન હંચ.

બ.ખશુ—જી હાં યહી હંચ.

શયદાખાન—ઇનકા મિન્જા કયસા હય.

બ.ખશુ—મુઝે તો કુછ પાગલ જયસા મઅલૂમ હોતા હય. ખુદકો તો રઈસ ગરદાનતા હય ઓર દુસરોંકા આવારા નાકાર સરાયકા ભઠીયારા.

શયદાખાન—(પાસ જાકર) અસ્સલામો અલયકુમ.

મહેમાન—વઅલય કુમુસ્સલામ.

શયદાખાન—મંચઆપકી તશરીફ આવરીકા શુકીયા અદાકરતા હું.

મહેમાન—મંચભી અગર આપકે મકાનમે આરામ પાઉગા, તો આપકા શુકીયા બજા લાઉગા(બ.ખશુસે)કયું ઠીક કહાન્ય.

શયદાખાન—(ખુદસે) કયસા નાદાન, જો આકાકો ઓડકર

શુભામસે હમ જમાન. (ખખશુસે) ખખશુ દેખ. ઈસકે
સામને ચુપ ન લગાના. અગર મંચ એક કહું તો તુ દો કહના.

ખખશુ—ખહોત અચ્છા ખહોત અચ્છા.

મહેમાન—કયું સાહુખ ઈસ મકાનકે આપ અકેચેહી મુખ-
તાર હંચ યા કોઈ ઔર લાઈ ખહનલી હિસ્સાદાર હય
શયદા ખાન—જનાખ ન મેરે ખહન હય ન લાઈ સિફ એક
વાલીદનેલી વક્ત પાઈ.

ખખશુ—ગલત બિલકુલ ગલત આપકે એક વાલિદ કહાથે
આપકે તો દો વાલિદથે.

શયદા ખાન—કયુંબે પહે કયા ખકને લગા.

ખખશુ—હુબુર આપને અભીતો કહાથા, કે અગર મંચ એક
કહું તો દો કહના.

મહેમાન—ભલા ઈસવક્ત કયા બળ હોગા.

શયદા ખાન—શાયદ એક બળ હોગા.

ખખશુ—નહીં નહીં એક દો બળ હોગા.

મહેમાન—ખયર એકબળહોયા દો મગરથોડી શરાબ તો મંગા દો.

શયદા ખાન—કયા શરાબ જનાખ ન મંચ ખુદ પિતા હું ન
દુસરેકો પિલાતા હું. મગર આપ મહેમાન હંચ ઈસ-
લીયે મંગાતા હું, (ખખશુસે) ખખશુ જા એક ખોતલ
શરાબ લે આ.

ખખશુ—ખહોત અચ્છા એક નહીં દો લાયા. (જનાખખશુકા)

મહેમાન—ઉફ કિસ કદર ગરમી હય

શયદા ખાન—તો આપ કોટ ઉતાર ડાલીએ.

મહેમાન—અચ્છા મંચ કોટ ઉતારતા હું જખતક તુમ પયરોસે
મોંને ઉતા.

શયદા ખાન—(ખુદસે) અજમ નાલાયક મહેમાન મિલા
હય, મેજમાનસે મોંને ઉતરવાતા હય,

મહેમાન—કયા મોંને ઉતારનેમેં શર્મ આતી હય, તો બવ

થોડાસા પાની લે આવ. (શયદા ખાનકા બંને ચાહુના)
અણ હજસ્ત વોહ હજસ્ત જરા સુનતે તો બધુએ
[શયદા ખાનકા લોટકર સુનના] આપને શરાબ લેનેકો
તો લેબ મગર ખાનેકા કયા પકવાયા.

શયદા ખાન—(ખુદસે) બખશુ સચ કહેતાથા કે કોઈ પગ
લાસા હય. ભલા કિસીને આજ તક અપને ખાનેકી
નિસખત મેજખાનસે પુછા હય. (મહેમાનસે) જનાબ
જે કુછ મેરી લોંડીને પકાયા હોગા આપકે સામને આ
બયગા. ઈજતેરાબકા હય કયા મોકા.

મહેમાન—આખિર કયા પકાયા હોગા મઅલૂમ તો હોબતા.

શયદા ખાન—ચહી કુછ કેરમા, કલિયા, પુલાવ, જરફા,
સુતનજન, ખિરયાની, નાન, પાવ ખિરયાની, નાન ખતાબ,
ગાવદીદા, શીરમાલ, હલવા, શામી કબાબ, સીખ
કબાબ, કોફતા, મછલી, અન્ડા વગયરા.

મહેમાન—મીયાં તુમ ઉલુ હો યા સૌદાઈ, મેરે સાથ કયા
કોઈ ફૌજ હય આઈ. જે ઈસકદર જન્સ હય પકવાઈ
ઈસ હિસાબસે તો તુમ મુસાફિરોકો લુટ ખાતે હોગે.
ચલતે વકત કપડે તક ઉતરવાતે હોગે.

શયદા ખાન—મુસાફિરોકો લુટ ખાતે હોગે તો કયા યહે સસચ હય.

મહેમાન—સરાય નહીં હય તો ઔર કયા હય, ભલા તુમહી
ખતાવકે તુમ કૌન હો.

શયદા ખાન—માલીકે મકાન અમીર શયદા ખાન.

મહેમાન—વાહ શયદા ખાનકો મરે આજ દસ દિન હુવે.

શવરા ખાન—તો ફિર મંચ કૌન હું ?

મહેમાન—ઈસ સરાયકા ભઠીયારા.

શયદા ખાન—ભઠીયારા યહે તુમસે કિસને કહા.

મહેમાન—ઉસી શખ્સને જુરકો તુમને શરાબ લેનેકો લેબ.

શવરા ખાન—કયા બખશુને ? આવે તો મરહૂમ બેહયા.

(આના બખશુકા)

બખશુ—હીજુએ જનાબ હાજર હય શરાબ.

ચયદા ખાન—(મારતે હુવે) કયું જે નમક હરામ તુને મુઠે
ભઠીયારા બનાયા.

મહેમાન—હાં હાં લગાના કમખખતકે જુતા. [મારના દોનોંકા.]

ખખથુ—ખચ્યા ખખથુ જલદી હો રવાના અખ નહીં હય
યહાં ઠિકાના.

ગાના.

હાં મારો મારો મારો મારો મારો ખાલ ઉતારો.

લેલો જુતિયોંસે ઇસકી ખખરીયા.

એ હય પાણી બડા દો જુતા કડે. અરરરર તોડે. કમરીયા.

હમ લોગોંકો તુને સતાવા ઉલ્લુ પાણી મુજી નાપાક.

જયસા મંચને છલ કીયા વયસા ફલ પાયા.

ખાખ તીસરા.

પરદા દુસરા.

આરામ ખા.ગ.

[સફરરજંગકા ફિરાકે સમદાયેં જેઠાર નજર આના.]

સફરરજંગ—આહ ઇશક ઇશક ઇશક ખાના ખરાબકી લગાઈ
હુઈ આગકા શોઅલા શોઅલા જવાલાકી તરહ બલન
હોકર આશીકે જરકે ખિરમને હસ્તીકો જલાતા હય
આકીલસે આકીલ ઓર હોશીઆરસે હોશીઆર, મક્કા-
જિલસે ફાજિલકી અકલો હવાસકો ખાકે સિયાહ
કરકે બગોલેકે માનીંદ સફહએ હસ્તીસે ઉડાતા હય.
અછોતે હાં યા પાકખાજદિલ રસીલી હો યા શરમીલી
આંખેં ઇસ ક્યામત જા બિજલીસે અયસી ઝપક
જાતી હંય. કે અન્જામકાર મુર્દા બરસ્તે જીન્દકા મિસ્દાક
કહાતી હંય ખાગકે સરસખજ ઓર શાદખ પોદે,
ગુલબદે જવાનીકે લટકતે ઓર હરેબરે નિહાલ,
ઇશકકી તુન્દો તુફાન જેજ હવાસે સુખ સુખ કર
હસરતો નાકામીસે જે ફૂલે ફૂલે પયવન્દે ખાક હો જાતે
હય. હમેશા કે લીયે જે નામો નશાં હો જાતે હંય.

શા.એર.

ઉસસે મિલતા હય જીસે રન્ને મહન મિલતા હય,
ગાર મિલતી હય કિસીકા ન કહન મિલતા હય.

મગર ઇસ પરભી હર શખ્સ ઇસીકા ખવાસ્તઆર હય,
હર મુતનક શીસ ઇસીકી આનો અદાપર નિસાર હય. જખ
મુઝ જયસા સખતદિલ આદિલ આમિલ, આકિલ કમિલ,
ઈશકે! મુહમ્મતકે નામસે જલને વાલા, રાસ્ત ખાજી રાહપર
ચલને વાલા, એક કાફિર અદાપર મરને લગા, હજાર જાનસે
ઈશકે! મુહમ્મતકા દમ ભરને લગા, તો આશિક મિન્નજો
ઔર હુસન પસ્તોંકા જીકહી કયા ઉન્કો તો કુદરતને ઇસી
લીયે હય પયદા કિયા. અફસોસ યે દિલ જીસમે હર વક્ત
ખીશ્તે ખુદા યા અદ્યોદાદકા મસકનથા, એક હસીન ઔરતકી
પરસ્તિશગાહ હો ગયા. યે દિમાગ જીસમે ઇન્સાફ યા જંગો
મસાફકા નશીમ નથા, એક મહજબીન મુરતકા મઅમદો ખાન-
કાહ ગન ગયા. યે તખીઅત જીસકો મકદુહાતે દુન્યાવીસે ન-
કરતથી ઇશકે! મુહમ્મતસે રગમત કરને લગી. યે જમીઅત
જીસકો ઇન અફઆલે કબીહાસે કરાહતથી ઉન્હીંકી હિમાયત
ઔર આહુતદા દમ ભરતે લગી.

શા.એર.

અફલો હવાસ ઇન્મો અદમ જોયે ખો ગયે.

ખન્દે હમ અયસે ઇશકે! મુહમ્મતકે હો ગયે.

(ચોંકકર) મગર યે કિસકે પયરકી આહુટ, કિસકે ખુરામે
તાજકી સરસરાહુટ. ઉફ વહમો ખયાલ દુશવાર મહાલ.

શા.એર.

કયા ખખર ઉસકોકે આકર પુરશીશે આશિક કરે,
સહમએ કુરકતસે ઘુટ ઘુટ ગરચેકુલ આંલમ મરે.

મગર નહીં સંધદા વોહ મહમુમા નહીં હય, કે અયફાએ
વખદા ન કરે, સંધદા વોહ મઅમુકા નહીં હય કે અપને
આશિકકી પયચપર ન મરે, ઉસકી નુરાની સુરત ઉસ્કી
ખાકીજા ખિસાસત. ઉસકી દોશીજા અદાએ. ઉસ્કી દુજદિદા
નિગાહેં સાફ સાફ બહિર કર રહી હય કે વોહ અયફાએ

જાનવામે દરેગ ન ફરમાયગી, જુર આયગી અપને વકતે
 મુકરરાપર જુર આયગી. અય વએઢકી સાઅત સામને આ.
 અય આશિકેંકી રાહત મુંહ દિખા. અય આસમાન બલન્દ-
 નયાન જલ્લ વએઢકી નિસ્ક શખકો ઘટા. અય મહતાબે દર-
 ખશાં નિસકુલ્લયલપર આ અગર કુછલી ઉસમેં તાખીર હો,
 તે ઉસકે ઉસ દુસરે હિસ્સે શખમેં જુસકા નામ શબે વસ્લ
 હય મિલા. (ઈધર ઈધર દેખ) આહ કયા ઈબાખતે દુઆકી
 સાઅત કરીખ આઈ, પ્યારી સઈદા તશરીફ લાઈ. નહીં નહીં
 વોહ કહાં, મહજ ખયાલો ગુમાં (ખંઝૌર દેખ) લેકિન જુર
 કોઈ આતા હય, પયરોંકા ખટકા પાયા જતા હય. (આના-
 જહાંદારશાહકા) કૌન ખિદમતગાર.

જહાંદારશાહ—જ સરકાર

સફદરજંગ—તૌખા અસ્તગફાર, તૌખા અસ્તગફાર મેરે ખયા-
 લોંકે ખિલાફ કયું જુહુરમેં આયા, પ્યારી સઈદાકે
 આનમેં કયું વકફા ગુજરા. ઈસ નહસ સિતારેને કયું
 શકલ દિખલાઈ. વોહ જહરા જુખીં કયું ન આઈ
 (જહાંદારશાહસે) હાં મગર કયા ખળ હોગા.

જહાંદારશાહ—હુ. જુર સાઢેઆરા.

સફદરજંગ—ઉફ સાઢેઆરા, વએઢકે ઈક્ષમેં હિનાજ આધ
 ઘન્ટેકા હય વકફા, યા ખુદા યા ખુદા યહે જમાનએ
 હિજરાં કયુ. કર ખસર હોગા.

જહાંદારશાહ—હુ. જુર ગાનેવાલીયોંકો ખુલાઈયે, રાગોરંઝમે.
 જમાનએ ફિરાક ખસર ફરમાઈયે.

શ.એર.

ઘટતા હય રાગોરંઝમે વકત ઈન્તેજારકા.

મસલહુ યહી હય રન્જે અલમકે ખુમારકા.

સફદરજંગ—ખયર બા ખુલાલા. (જના જહાંદારશાહકા) ગો
 શખતે વિસાલકા પ્યાસા આખે જલાલસે તસકીન નહીં!
 પાસકતા મગર દફૂલ વકફીકે લીયે દાશી હય યહે નુસખા.
 (આયનેંકા આનકર આદાખ ખળ લાના, ઔર આના).

ગાયને—

માના.

પરદેસી સૈયા નેહા લગાએ દુઃખ દે ગયો.

આવનકી ઔધિયાં કિયે ગયો, સુખ લે ગયો, દુઃખ દે ગયો—

સાતન બિરમાય રાખો, બચરન લલચાય રાખો,

કેહકે અમૃત રસ ચાખો, કેહકે રસ બસ અલીલાખો;

હમસે બતીયાં કરકે પતીયાં નાદયો—સુખ લે ગયો—

સફદરજંગ—(હુંજલાકર) નિકાલો નિકાલો ઈન ચુડેલોંકો નિ-
કાલો, મેરે સામનેસે ટાલો (સગકા ચલે જાતા).

મુસદસ.

કયા હાલ પુછતે હો તુમ મુઝસે નિસ જાકે,

ચરકે લગે હંચ દિલપર લાલે પડે હંચ જાકે,

કયા હુદે રાગોરંગહો બે શોળ દિલસિતાકે,

જન્નતમી પોતા તનકા આશિક વહાંનઝાકે.

ચહે તાન ઔર કુકરે હમ રુત્તા હંચ કુગાંકે,

કરતે હંચ જજમ દિલપર શમશીર ઔર સિતાકે.

(સફદરજંગકા આલમે સુકુતમે હોતા, નાદિરા ઔર સમ્મદાકા
અપસમે જાને કરતે ગારસે નિકલના).

નાદિરા—જવ બહન સમ્મદા જવ, બેહુશીકી પુડીયા નજર
બચાકર શરાબમેં મિલાવ, ઔર દોચાર જામ મુતવા-
તિર પિલાવ.

સમ્મદા—મગર બહન મેરા તો કલેજ કાંપા જાતા હય, દિલ
ખૌફસે થરસાતા હય.

નાદિરા—નહીં નહીં કુછ ખૌફ ન કરો, ખુદાપર ભરોસા રખો
વોહ તુઘહારી આગરૂ બચાયગા, ઔર ખામુરાદ વાપસ
લાયગા (સમ્મદાકા આગે બઢતા નાદિરાકા પિછે હકના).

સફદરજંગ—(દેખકર) કીન આઈ સમ્મદા મેરી ખ્યારી સમ્મદા,

સમ્મદા—હાં સરદાર.

સફદરજંગ—ખુદા યા શુક હય તેરા. ખુદા યા શુક હય તેરા.

(સ.કદાસે)

મુસદ્દસ.

અજીમ હાલથા કુરકતમે દિલરૂગા મેરા,
 જે ઇન્તેરાખને કુરસતદી ગશને આ ઘેરા.
 ઈસી તરહ રહા હર લહન દોનોંકા ફેરા,
 ગરજકે હિજ્મેં ચહે હાલે જારથા મેરા,
 હયાત મૌતકે માનીંદ હિજ્મેં ચારમેંથી,
 થા મુર્દા કબ્રમેં ચારહ જુરમે જારમેંથી.
 સમીદા—હુજુરને સચ કરમાયા. બન્દીકાલી કુછ અયસાહી હાલથા.

મુસદ્દસ.

ન હોશ થા સરોપાકા ન મંચ કરારમેંથી,
 ગમે અસીરી એ લાઇસે ઇન્તેરાખમેંથી.
 જે શકલ દિલજગઇથી વોહ ઇન્તેશારમેંથી,
 બહારમેંથી ખિજા ઔર ખિજાં બહારમેંથી.
 તપે ફિરાક હુજુરી તને નજારમેંથી,
 બહારે સદ ચમને લાલા ખાર જારમેંથી.
 સફરજંગ—અલ્લાહ અલ્લાહ મરહુમા જાનકદલાહ.

મુસદ્દસ.

તેરે અવસાફ બયાં કરનેકી તાકત હય કહાં,
 એક શમ્માલી અદાકર નહીં સકતી હય જગાં,
 મેરી સુરતકા નહીં દેખા હય કોઈ ઇન્સાં,
 નેક સીરતલી તુ વયસીહી હય અય જાને જહાં.
 દિલકો કુછ શુખ્હ નહીં તેરી ચહે દિલદારીમેં,
 તાક દિલજુઇમેં તુફદ હય ગમ ખવારીમેં,
 (આના જહાંદારશાહકા).

કયું તુ કિસલીયે આયા, કયું મેરે અયશમેં મુખીલ હુવા
 જહાંદારશાહ—હુજુર એક સાંઢની સવાર આયા હય, શાહકે
 આદમકી ખબર લાયા હય.

સફરજંગ—[ખફા હોકર] બસ નિકલજા, નિકલજા, મંચ
 કુચ નહીં સુનના ચાહતા. નિકલજા. (જહાંદારશાહકા
 લામ જાના) કમખખત નામ અફુલ મેયે અયશમેં

ખલલ ડાલને આયા. [સંઘડાસે] આવ આવ દિલ-
રૂખા નેને પહેલુમે જયકે જાવ દોચાર જામ શરામ
નામે વિસાલ કે પીઓ પીડાઓ.

સંઘડા—જો ઇશ્વાર. [સંઘડાકા જામ ભરતે જાના ઓર ગાના]
પીઠ પીયો તો તુમહેં મયકા પ્યાલા ભરભર પિલવાઉં,
ખત જાઉં, ખત જાઉં હાં—

ઈસી પ્યાલેકો મેરેચાહને વાલે રાજહુકારે શાહકે પ્યારે હાં રંગાલે—
ગિતપર ટપકે ગુલ જાને કાંટા સુખગુલ હોય,
દાગ પીયે કોયલ જાને, ગાયન વાસો કોય;
ફદરજંગ—વાહ વાહ કયા કહેના અરે વાહરી મેરી મયના,
મુ.ખમસ.

પિછલે પહર નસીબ જોખેદાર હોગયા,
ખેદાર ખખત દિદ્યે ખેદાર હોયગા,
નજારયે જમાલસે સરશાર હોગયા,
મુઝકો શરાખે શરમતે દિદાર હોગયા,
શકે ખુદકે વસ્ત્રકા એકરાર હોગયા.

ખસ અખ ત્રિપટ જાવ, ચિમટ જાવ, દિલકા અરમાન
ખરનાવ. [લીપટના ચાહના]

સંઘડા—હુજુર ઠહેર તો જાઈએ, અયસી બેકારીકો કામ
ન ફરમાઈએ.

સફરજંગ—ખહોત દિન હુવે ઠહેરતે ઠહેરતે ખસ અખતો
હમ દમભર નહીં ઠહેરતે. (લીપટતે હુવે)

શ.એર.

ગલેસે મિત્રો ઓર બોસા દિલાવ,

અજી શર્મ કર્યુ કરતી હો આવ આવ,

(સફરજંગકા સંઘડાકો ત્રિપટને ચાહના, નાદિરાકા આના.
સંઘડાકો અલાહેદા કરકે ખુદ આગેશો મુહખમત ફયલાના.)

નાદિરા—ખહોત ખુબ તશરીફ અન્દરતો લાવ. (દોનેકા
અન્દર જાના.)

બાળ તીસરા.

પરદા તીસરા.

બંદરગાહ.

[જહાંદારશાહકા મંએ ચંદસવારોંકે બજરે પર
સવાર નજર આના આના સહેલીયોંકા.]

ગાના.

લાસાની પાઈ શાહમાની મીલા મુરે જવેદાની.

હુવા જહાનપે હર ઈન્સાનપે કરમે યજહાન ફજલે સુખહાન,

જુનો ઈન્સાન, હંચશાહમાન શાહાં શાહાં હય જમીનો જમાન

બહી જહાનકી ઈસઆન આન બાન શાન.

[ગાનેકે બંદશાહકા ઈજલાસ ફરમાના રઈસોંકા નજર મુજારના.]

૧ અમીર—

મુખમ્મસ.

આલમ પનાહપે રહમતે હકકા નુજુલહો,

૨ „ બજમે જહાંમે અયશો મુસરસ્ત હુસૂલહો,

૩ „ પુરરમહોં દોસ્ત ઔર અહુ દિલ મલૂલહો,

૪ „ ઈનકે નશાત ઉસકે મુજરસ્ત સુમુલહો,

સફદરજંગ—ઈસ બંદએ હકીરકા મુજરા ફુખલહો,

જહાંદારશાહ—અય મેરે ખયરખ્વાહ સરદાર, અય મેરી

રઐયતકે ગમખ્વાર.

મુસદ્દસ.

નાશીરવાંસે બઢકર હય આજ કામ તેરા,

મશહુર હોરહા હય આલમમેં નામ તેરા,

દુનિયામેં હય સનાખ્યાં હર ખાસો આમ તેરા.

જુનો બશર હંચ પઢતે કલામા કલામ તેરા.

મદહો! સના જહાંમે દમ તેરા લર રહી હય.

તઅરીફ ખુદ જખાંસે તઅરીફ કર રહી હય.

[સઈદાકા દાખિલા.]

સઈદા—કિસકી તઅરીફ ઈસબદમ આશ, ઈસના હકશનાસકી,

સફદરજંગ—[ખુદસે] કૌન સઈદા રહે ચુકેલ ઠહાંસે આઅઈ.

અઈદા—ફરિયાદ ફરિયાદ અય આદિલ ખાદશાહ ફરીઆદ.

જહાંદારશાહ—નેક સફર રહે અરિત. કિસી બલિમકી સતાર્ધ હય, ફરિયાદ લેકર આર્ધ હય. ઇસે દાદ દે કર દિલશાહ કરો, બન્દેગમસે આબાદ કરો.

સર્ધદા—નહીં નહીં મંય ઇસ એહસાન ફરામોશ ઇન્સાફ ફરોશસે દાદ નહીં ચાહતી, હુ.નુરહીસે ઇન્સાફ ચાહતી હું.

જહાંદારશાહ—અય કમ અકલ ઔરત તુ કિસ્કો ઇન્સાફ ફરામોશ કહેતી હય.

સર્ધદા—ઇસકો અય રહુ મદિલ બાદશાહ ઇસકો.
મુ.ખમસ.

ચહવત પરસ્તો બની બદકાર આજકલ હય,
કાફિર હય ગો બંબહિર દિંદાર આજકલ હય,
જસસે બચાના ઇજાજત દુશવાર આજકલ હય,
હુરમતકા જે કે ખ્વાહાં બદકાર આજકલ હય,
ઇસમતકા જેકે દુશમન સરદાર આજકલ હય.

સફરજગ—કૌન મંય ?

સર્ધદા—હાં તુ બદમઆશ બદખુતુ (શાહસે) હુ.નુર આજે જે લડકી સરકારસે ઇન્સાફ ચાહને આર્ધ હય, વોહ ઇસી બલિમ જનાકારકી સતાર્ધ હય. ઇસીકે હુ.કમસે કલ મેરે ભાઈને ફાંસી પાઈ હય.

જહાંદારશાહ—ફાંસી પાઈ હય ઇન્સાફ ઔર રાસ્તબાજસે.

સર્ધદા—નહીં હુ.નુર નાઇન્સાફી ઔર દગબાજસે, મંય હુરચંદ ઇસ્કે સામને રોઈ પીટી ચિદ્વાઈ. મગર ઇસ બલીમ કે કોઈ ખાત ખ્યાલમેં ન આઈ. ઔર આઈ ભી તો વોહ ચીજ ચાહી જે દોનો જહાનકી કમાઈથી.

જહાંદારશાહ—ક્યા કોઈ ખેશ કીમત નજરાના.

સર્ધદા—જનહીં મેરી ઇજાજતો હુરમતકા ખબાના.

જહાંદારશાહ—અયસા હો સકતા હય ક્યા.

સર્ધદા—હાં મેરે હુ.નુર અયસાહી હુવા.

જહાંદારશાહ—તો ક્યા તુને ઇસમત જયસા ખેશકીમત ખોતી ખોદીયા.

સમઘા—હાં ચરદાર મંચને અપને શરીર માં બાપકી ઇન્જનતકો
 ડિગોદિયા. મંચ મજબુરથી ઇસ લીયે ઇસ બદકારકી
 ખાહિશ મુઝે મન જુર કરેની પડી, મગર અફસોસ ઉસપ-
 રથી બલિમને રહમ ન આયા, મેરે ભાઇકો ફાંસી પર ચઢાયા.
 સફરજંગ—હુ જુર મંચને ઇસકે ભાઇકો ઇન્સાફના તરીકેસે
 ફાંસી દી, ઇસ લીયે ઇસને હુ જુરકે સામને મેરી રસવાઇકી
 કર્યા.

ઉલકતમે બિરાદરકે જુનું ઇસકો હુવા હય,
 સર ફિર ગયા હે જોશને ખું ઇસકો હુવા હય.
 ઇસ સદમેસે જો ચાહતી હય કહેતી હય મુંહસે,
 ભાઇકી મુહબ્બતકા કુસું ઇસકો હુવા હય.

સમઘા—ભાઇકી મુહબ્બતકા કુસું હુવા હય યા તેરી નાલા-
 ચકી ઓર નાઇન્સાફીકા જુનું હુવા હય.

મુસદસ.

ક્યા તુને ન મુઝ લોલીકો ચહે પટ્ટી પઢાઇ,
 ક્યા તુને મેરી આખર બલિમ ન ગંવાઇ.
 ક્યા તુને મેરે ભાઇકો ફાંસી ન દિલાઇ,
 મુંહ તુઝકો દિખાતે હુવે કુછ શર્મ ન આઇ.
 અખ બનતા હય સચ્ચા મેરી ઇન્જનતકો ગંવાકર,
 ઓ પાણી જનાકાર જરા શર્મો હયા કર.

જહાંદારશાહ—અય લડકી તેરા કોઈ ગવાહ હય.

સમઘા—જહાં હય અગર વોહ મેરી ગવાહી દેને આય, તે
 ઇસ રંગે હુવે સાંપકી સારી કલમ ખુલ જાય.

જહાંદારશાહ—મગર વોહ કૌન હય કોઈ દરબારી અમીર.

સમઘા—જી નહીં એક રાહગીર ફકીર.

જહાંદારશાહ—સિપાહીયો જાવ જહાં મિલે ઉસ ફકીરકો
 પકડ લાવ [જના દો સિપાહીયોંકા].

સફરજંગ—હુ જુર આજકલકે ફકીર બેપીર ઇસી તરહ
 લોગોંકો બહેકાતે હંચ, લુટ ખસોટકર લે જાતે હંચ અયસે
 ટુકડમદે કબ કાબિલસે એ અતેબાર સમજે જાતે હંચ.

જહાંદારશાહ—અહુજ સફર એક ફીર તો કયા મગર
હુબાર ફીર તેરે બરખિલાફ શહાદતકો તૈયાર હોં આ
તેરે કાસોંકે ફરીસ્તોંકે બી તેરે બરખિલાફ ઇન્જાર હોં.

મુસદ્દસ.

મંચ દેવ પરી જનો બચરીબી ન માનું,
દેં આકે ફરીસ્તેબી અવાહી તો ન માનું.
તમબી તો તુમે અયસા ગુનેહગાર ન બાનું,
ગોલાખ કહેં પર મંચ કિસીકીબી ન માનું.
તેરી સલામતીફી સ્વીચ ખુદ અવાહ હય,
જો સાફ કહે રહી હય કે તુ બેગુનાહ હય.

[નાદિરાકા નિકાખ પોશં આના.]

નાદિરા—બેશક બેગુનાહ બેશક બેગુનાહ.

જહાંદારશાહ—એ કૌન ઔરત ? તુ કિસ લીચે આઈનેકબખ્ત

નાદિરા—મંચ ઈસ નેક ઈન્સાનકી અવાહી દેને આઈ હું,
ઈસકી સફાઈકી શહાદત લાઈ હું.

જહાંદારશાહ—તો ફિર ચહેરેસે નકાખ ઉઠા ઔર મુદ્દિયા
કે રૂબરૂ હોકર શહાદત બનાલા.

નાદિરા—મંચ હુજુરકે હુકમકી તઅમીલ બસરોચરમ બના-
લાઉંગી મગર બિલા ઇઈબજતે શૌહર ચહેરેસે નકાખ
ન ઉઠાઉંગી.

જહાંદારશાહ—ખયર તો બયાં કરકે એ ઔરત સચ્ચી હયયા જુડી.

નાદિરા—જુડી ઔર બિલકુલ જુડી ઈસસે પુછા બાયગા.

નવાખ સફરજંગને કિસ વક્ત ઈસકી ઇબજત લી.
સઈદા—કલકી રાત.

નાદિરા—મહજ જુઠ ખાત, જહાંપનાહ કલકી રાત તો મંચ ઔર
એ નેક શખ્સ ખુશીયાં મના રહેથે. બમપે બમ લુટા રહેથે.

સફરજંગ—એ લીજાએ એક નશુદ દોશુદ એ મેરી અવાહી
દેને આઈથી યા મુઝે રસવાઈ દેને અય ઔરત જરા
મુંહ સંભાલકર બયાનકર, ચરીફાંપર બહોતાન ન થર.

સઈદા—બહોતાન કયા કલકી રાત અપને મુઝે નહીં બુલવાયાયા.

નાદિરા—આર ક્યા કલકી રાત આપને મુઝે સરકરાજ નહીં ફિરમાયાયા.
સફદરજંગ—લાહોલ વલા કુવત મંચ તુમ દોનેમંમેસે કિસીકો
નહીં પહેચાનતા.

નાદિરા—નહીં પહેચાનતે તો ફિર શ્હે અંગુઠી કિસકી હય.

સફદરજંગ—ઠીક ઘોઝા ઘોઝા.

જહાંદારસાહ—અ. જી. જ સફદર શ્હે તો વહી અંગુઠી હય. જો
મંચને તુમહેં તખ્તનશીનીકે વક્ત પહેનાઈ થી, અય
ઔરત તુને શ્હે અંગુઠી કિસમે પાઈ.

નાદિરા—અપની ઘાતસે ઇનકે હાથસે કલ રાતકો જખ ઇ
ન્હોંને ચરાખ પી તો મંચને મૌકા પાકર હાથસે ઉતાર
લી. [સિપાઈયોંકા વાપસ આના]

સિપાહી—જહાંપનાહકી ઉમ્મદરાજ જીસ ફકીરકો હુન્નુરને
તલખ ફરમાયાયા ઉસકા શહર બરમેં કહીં પતા નહીં મિલા.

સફદરજંગ—સુલતાન પર ખુદાકા સાયા, ફકીર અપને અ-
ન્નામસે ખખરદાર હો ગયા ઇન ઔરતોંકો બલામેં
ફંસાકર ખુદ ફરાઈ હો ગયા.

જહાંદારસાહ—ઠીક હય ઠીક હય સિપાહિયો એક દફઆ
ઔર બાવ ફિર સુરાખ લગાવ. [જાના સિપાહિયોંકા]

સફદરજંગ—જહાંપનાહ એક તો બાપાસે અદખે સુલતાની
બન્દેને હરગુજરકી મગર અબ તાબ નહીં હોસકતી
ઈસલીયે ખુદ ચાહતાહું કે ઇસ મુકદ્દમેકી પુરી તહકી
કાતકી બાય ઔર મુજરિમો મુજરિમા કાશી સબ પાય
તાકે ફિર કોઈ અયસે ઇલજામ કિસીપર ન લગાય.

નાદિરા—વાહ જનાબ વાહ મંચનેતો આપકી ગવાહી દેકર
આપકો બચાના ચાહાયા, મગર અપને ઉલટા મુઝીકો
મુજરીમ બનાના ચાહા. જો અયસા હય તો બન્દી આપકો
રાજ ખોલદેગી સાદા.

જહાંદારસાહ—રાજ વોહ ક્યા ?

નાદિરા—શ્હે કે કલકી સત જખ ઇનકે ગુનહોંકી તારીકીને
ઈનકે દિલકી આંખકો બન્દકર દીયા તો ઇનહોંને ઇન્સાફકે
બદલેમેં ઇસ નેક ઔરતકી ઇજાતકો ખરીદ કીમા.

મગર મંચ જાનતીથી કે એ ઔસ્તનેક હય ઇસ લીયે
મંચને રાતકી તારીકીમેં ઇસકા લિખાસ પહેનકર ઇસકી
ઈજજત બચાઈ, ઔર અપની પેશાનીપર રૂસવાઈકી
સિયાહી લગાઈ.

સફદરજંગ—વાહ વાહ ખાત તો ખુબ બનાઇ, મગર મેરે
સામને કમ ચલને પાઈ. [શાહસે] જહાંપનાહુ એ ઉસ
ઔરતકી કૌનથી, જુસ્કે વાસ્તે ઇસ્ને અપની રૂસવાઈ
મનજુરકી હય.

નાદિરા—મંચ ઇસ ઔરતકી કૌનથી એ તો નહીં ખતા સકતી,

મગર તુમહારી કાન હું એ અલખત્તા ખતા સકતીહું.

સફદરજંગ—અચ્છા ચહી ખતા.

નાદિરા—[નિકાળ ઉઠાકર]જખ તો દેખ લીજીએગા.

સફદરજંગ—[તઅજજુખસે] કૌન નાદિરા !!!

નાદિરા—જી સરદાર.

જહાંદારશાહ—અજીજ સફદર એ તુમહારી બીબી હય કયા ?

સફદરજંગ—જહાં એ નાપાક મેરી બીબી હય મંચને ઇસકો
દસ ખરસસે છોડ દીયાથા. ઇસલીયે ઇસયે મુઝે રૂસવાકીયા.

જહાંદારશાહ—ખસ મંચ સમજ ગયા ઇસ મુકદ્દમેમેં જો
ઇસરાર હય, તવાલત બેકાર હય. અખ મંચ જાતાહું
તુમકો અખતેયાર હય ચાહે જીસ ઔરતકો ફાંસી દો,
ચાહે જીસ્કો રિહા કરો. [જહાંદારશાહકા જાના પીછે
સબકા ચંદકદમ જાના.]

સઈદા—[માયુસ હોકર] કયા ઇસીકા નામ હય ઇન્સાફે શહાના.
મુખમ્મસ.

રહમકી જીસ્સે તવકકઅથી સિતમગર નિકલા,

મુમ સમજીથી જીસે હયફ વોહ પચ્ચર નિકલા,

ખખતેખદ આહુ તેરા અખલી ન ચક્કર નિકલા,

દાદગર જીસ્કો સમજતીથી સિતમગર નિકલા,

સંઝદિલ હયફ એ સફદરસેલી બઢકર નિકલા.

નાદિરા—ખહન સઈદા, જરાસી માયુસીમેં તુમ તો હો ગઈ
આખદીદા ખુદાપર લયેસા રખો, અયસી નાહમીદ

ન હો, સમ્યક્ હમેશા વાહત હય, કુઠેકો જલ્લતે
ખિક્ષત હય.

મુખમસ.

બલાસે હમસે અગર ખખ્ખે નારસા ફિર બય,
નહીં હય રંજ અગર દોસ્તા આશના ફિર બય,
મલેપે અપને અગર ખન્જરે જફા ફિર બય,
જમાનાભર ફિર હો અર્જાં ઔર સમા ફિર બય,
મગર ખુદા ન કરે હમસે વોહુ ખુદા ફિર બય.
સફદરજંગ—કયું અય બદજબાનોં દિખાહું અબ તુમકો તુમહા-
રી બદલખામીકા અન્નમ, કરું દોનોંકા કામ તમામ.
નાદિરા—દિખા દિખા ઓ ના ખુદા તરસ દિખા.

મુસલ્લિસ.

દેખેંગે વોહુ જો હમકો મુકદ્દર દિખાએગા,
મજલુમો બેકસોંકો કહાં તક સતાએગા.
સર્ધદા—અન્નમ કાર ઇસકા સિલા હકસે પાયગા.
[જહાંદારશાહકો સિપાહીયોંકે હમરાહ ફકીરાના લીખા-
સમેં આના.]

સિપાહી—હુજુર હો ફકીર શરીર હાજુર આયા, ગુલામોંને
બડી દિક્કતસે ઇસકા પતા ચલાયા.

સફદરજંગ—કયુંજી તુમહારા નામ.

જહાંદારશાહ—બન્દએ રખખુલ અનામ.

સફદરજંગ—રહનેકા ઘર.

જહાંદારશાહતે—જહાં ગએ ઠંહર.

સફદરજંગ—પેશએ આખાઈ.

જહાંદારશાહ—મખલુકકી બલાઈ.

સફદરજંગ—કયુંરે બાદે હવાઇ ઇસીકો કહતે હંય મખ-
લુકકી બલાઇ કીસીપર બહોતાન લગાએ કીસીકો બ-
લામેં ફસાએ. ઔર ઈન ફરેબોંસે મખલુકકા માલ ઉડાએ.

જહાંદારશાહ—બાબા કિસપર બહોતાન લગાયા. કિસકા માલ
ઉડાયા કિસકો બલામેં ફસાયા. કિસપર ઇફક જતાયા
ફકીરોંકો ઈન બાતોંસે કયા હો ઉન દુનિયાદારોં મ-
ક્કારોંકા હય તવીકા, જો તમએ નફસાનીકી ખરજસે

કિસીકી આખર લેના ચાહતે હંય. કિસીકા માલ
હાતે હંય.

અશાઆ.

ફકીરોંકો દોલતકી પરવા નહીં,
યહાં ઉસકે અફબલસે કયા નહીં;
ન ઈન મહમુબીનોંસે રગમત ઉંહેં,
સદા ઈશકે અલ્લાહસે મસ્તે હંય.

શયદાખાન—વાહ કયા બેપરવાહ ઔર આશીક અલ્લાહ
ખતતા હય. ગજબહાકા ચલતા પુરબ હંય. હુ.જુર
ઈસ મગરને હમ લોગોંકાબી એક રોજ દાવ દેના
ચાહાયાં કહીસે એક થયલીમેં દો ચાર અશરપ્રીઓંકે
લે આયાથા દુરસે દિખાતાથા મુજરીમકી રિહાઈકે સિલેમે
હમ લોગોંકો રશવત દેના ચાહતા થા.

મીરબખાન—જહાં મગર હમ જયસે ખયરખવાહને સલ-
તનત, ઈસકે ફરેખમે આસકતેયે ? ચાર પાંચ અશરપ્રીઓંકે
વાસ્તે હુ.કુકે સલતનતકો મિટા સકતેયે ?

સફદરજંગ—ભલા હું કમ કિસદિન.

શયદાખાન—જસ દિન ઈસ ઔરતકે ભાઈ જમીલકો ગિર-
ફતાર કરને ગયેગે, જસરોજ તઅમીલે હુકમ સરકાર
કરને ગયેગે.

મીરબખાન—કયું કુશ યાદ હય યા બુલ ગયે. અય જઅલ
સાગે જમાના, ઉસ વકતલી હીલઓ ફરેખસે ખાજ
ન આના.

સફદરજંગ—તો હું કહીએ કે પહેલેહીસે હજરત ઈસ
મુકદમેકે પયરવકારો. [જહાંદારશાહસે] કબુરે ઓ બદ
ચલન ઠમીને, કયા અયસેહી હોતે હંય ફકીરોંકે કરીને
કે અપને નફઅકે લીયે ફુસરોંકી પુરાઈ ચાહેં, ઔર
ફિર રૌશન જમીર કહાયેં.

જહાંદારશાહ—ખસ ખસ હોથ કીજીએ ઇતના ન જોશ કિજીએ
ભલા મંય તો હું ફકીર કમીના મગર કયા અયસાહી
હોતા હય ચાહોંકા કરીના. કે બિલા મુખુતે મુખાહ
કિસીકો ચાલીયાં દેં, ખવાહમખવાહ મુજરીમ કહેસાવેં.

સફરજ—ખાહ મખાહ ક્યા તુને ઇન આસ્તોંકો નહીં
ખહેકાયા, ક્યા તુને ઇનકો છે નહીં પહાયા.

જહાંદારશાહ—જી નહીં ઇન આસ્તોંકો કયું ખહેકાયા.

સફરજ—ફિર વોહ કૌન નાલાયક થા.

જહાંદારશાહ—[લીખાસ ઉતારકર] છે નાલાયક થા.

સફરજ—[ધભરાકર] કૌન શાહ ઉફ જજળ હોમયા.

જહાંદારશાહ—કયું અખ તો ઇન આસ્તોંકે ખહેકાને વાલેકો

પહેચાના અખ તો ઇસ ફકીર હકીરકો બના. [સફરજકા સરે નદામત ઝુકાના] ખોલો ખોલો હુર્ને દહન ખોલો. જખ તુમસે ખયર ખવાહાને સલતનત હોં, તો કયું ન દિનરાત કારે શયતનત હોં, ઓબાની બદ-કિરદારો ઓરાશી મફારો નિગાહ ઉઠાવ, આંખેસે આંખ મિલાવ. ઓર ખુદહી અપની બદઅ અમાલીયોંકી સબ તજવીજ કરકે બતાવ.

સફરજ—

શયદા ખાન—

મીરબા ખાન—

—રહમ ! રહમ !! રહમ !!!

જહાંદારશાહ—રહમ ! ઓ જફાદારો સિતમ શઆરો, જસ રહમકે નામસે તુમહેં નફરત થી ઉસસે રખબત કરને લગે, ઉસીકી ખવાહિશપર મરને લગે.

મુખમ્મસ.

તુમ રહમકે કાબિલ નહીં નાલાયકો. જીનહાર, નાપાકો અબી ખીંચતાહું તુમકો સરેદાર, રાશીઓ જીનાકાર બને હોકે જો સરદાર, વોહ રહમકા યા કત્લકા હોતા હય સબવાર, લે બાવ અબી દેર ન હો જદદ હો ફિતાર.

નાદિસ—ઓ શહરયાર.

જહાંદારશાહ—બસ ખબરદાર બ્યાદા ન કરના ઇસરાર તુ અખ તક બીબીકા હક માનતી હય જો તેરા કિલ લેકર હુસરોંપર બાન દેતા હય ઉસે તુ બચાના ચાહતી હય, લે બાવ શયતાનોકો મુલીપર ખિંચવાવ મેઘમાનોકો.

નાદિસ—ઓ સર્પદા મેરી બહુન સર્પદા મેસી તરસે જમાન

હિલા, ઇસને મદ્દ હોકર તુજપર રહમ ન ખાયા. તુ
આસ્ત હોકર ઇસપર રહમ ખા.

જહાંદારશાહ—નહીં હરગિજ નહીં. અગર સમઘા એક લાફ જાણી
કહેગી તો ઇસકે લાઇકી રૂહ ઇસકી જમાનખન્દ કરેગી.
નાદિરા—ખયર મુંહસે ન કહો તો હાથ જોડકે શાહકે સામને
ખડી રહો મંચ ગુબારિશ કરતીહું.

સમઘા—નહીં નહીં મંચ ખુદ અર્જ કરતીહું; [શાહસે] રહમ
કર અથ રહમ દિલ સુલતાન રહમ કર; ગો ઇસને
મેરે લાઇપર રહમ ન કીયા. મગર મેરી ખાતિરસ તુ
ઇસપર રહમ કર.

જહાંદારશાહ—નેક સમઘા અગરચે ઇસકી જાન ખખશી કીસી
તરહ ગવારા નહીં હય મગર તેરી ઇસ્તેમાસસે મેરા
હુકમ ખ્યારા નહીં હય. ઇસ લીચે મય ઇસકે કતલસે
હાથ તો ઉઠાતા હું મગર જીન્દગીભરકે લીચે જીન્દાને
ખલામે ફસાતાહું.

નાદિરા—ઓ તાજદાર.

જહાંદારશાહ—ખસ જ્યાદા તકતાર હય બેકાર નાદિરા ઇધર
આ, ઇસકી કલાઇયોકો અપને ખાલોંકી લટોંસે ખાંધ લે.
[નાદિરાકા સફદરજંગકી કલાયોંકો ખાંધના.] દેખો
જીન ખાલોંસે તુમહારી કલાઇયાં ખંધવાઈ ગઈહું, એ
ખાલ નહીં હય બલકે મુહુબ્બતકે કયદીયોંકે લીચે
જુલફકી જજીરેં હય. મરતે મરના મગર ઇન ખુદાઈ
જજીરોંકે તોડનેકા કલી ઇરાદા ન કરના.

સફદરજંગ—મનજીર હય મનજીર હય, અખ શાહ આદિલ
મનજીર હય. [સમઘાસે] નેક સમઘા મંચ તુઝસે મઆ-
પ્રીકા તલખમારહું. [કદમોંપર સર જુકાના.]

સમઘા—ઉઠીચે ઉઠીચે જનાખ મુઝકો ન શરમાઇચે. જો સર
માલીકે હુકીકીકે સામને જુકાનેકો ખના હય ઉસકો
મુઝ ગુનેહગારકે પયરોંપર ન જુકાઇચે. આપ જો અપને
ગુનાહોંપર પશેમાન હય દેખકર વોહ મંચ કયા અગર
મેરા જાઈ જીન્દા હોતા તો મઆફ કરતા, મગર અફ-
સોસ કલતક વોહ જીન્દા થા આજ મર ગયા.

જમીલ—(અંદરસે આતે હુવે) જીન્દા હું બહુન સંઘદા જીન્દાહું.
સંઘદા—કોન જમીલ મેરા પ્યારા લાઈ તેરી જાન કિસને
બચાઈ. (બાહમ મિલના.)

જમીલ—જીસને નવાબ સફરજંગકે હાલપર રહમ આયા,
ઉસ્ને મુઝેલી મૌતકે પન્જેસે છુડાયા.

સંઘદા—અય જજાકદ્દાહ જજાકદ્દાહ [શાહસે] બોલિયે અય.
શાહે નામદાર ઈસ એહસાનકે બદલેમે આપ કિસ
ખાતકે હંચ ખ્વાસ્તગાર.

જહાંદારશાહ—દો ચીજ સિફ દો ચીજ.

સંઘદા—ફરમાઈયે શૌકસે ફરમાઈયે ખીલા તકદ્દુફ જખાન-
પર લાઈયે.

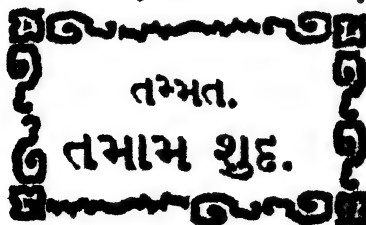
જહાંદારશાહ—તેરા પાક દિલ ઔર પાક.....(સંઘદાકા
સર ઝુકાના.)

જમીલ—અય બાદશાહ દિલતો કયા અગર જાન તક તુ ચાહે.
તો મંચ ઔર મેરી બહુન દેનેકો તૈયાર હંચ. કબી ઈ-
ન્કાર ન કરે. (સંઘદાકા હાથ પકડકર) આ અય હમશીર
હાથ મિલા ઔર ખુદાવન્દેકરીમકા શુક બજાલા જીસ્ને તુઝે
અયસે નેક બાદસાહકી ખીખી કીયા (બાહમ હાથ મિલાના.)
જહાંદારશાહ—જમીલ અયસે ખુશીકે વક્તમે તુમકો એક
ચીજ દેતાહું [અવાજ દેકર] રજ્યા ઈધર આ. (આના
રજ્યાકા) તુ લી અપને પ્યારે જમીલસે હાથ મિલા.
[દોનોંકા હાથ મિલાના સખકા મુખારકબાદ ગાના.]

સખ— ગાના.

જાનસે પ્યારા શાહે દિલારા સાનીએ દારા હમારા આયા,
ઠરદે ફિરાકકા ચારા આયા—

કમરે ફલકશાન આયા, લુત્ફે નજર દિલો ચશ્મને પાયા,
મુજબએ વસ્ત્રે બહાર મિલા ગુન્યએ ખાતિર બરખિલા
અનખાન દુનીહુઈઈસ આન સબવારેશાન શાહે આલમ આરાઆયા.

એક હજાર અને એક રાતની અદ્ભુત વાર્તાઓનો જંગલ, અરેબીયન નાઈટ્સ.

દુનીયાની બધી ભાષાઓમાં તેનાં ભાષાન્તર થયાં છે, આ પુસ્તક માટે મહાપુરુષ ઝોડ્સ્ટન પણ તેને માટે કહે છે કે—“જો કોઈ સારાં એક સો પુસ્તકો સુંદી કહાનવાનું કહે તો તેમાં હું કહી પણ અરેબીયન નાઈટ્સને મૂક્યા વગર નહીં રહું.” કહેા આથી વધારે સારું સર્ટીફિકેટ કયું જોઈએ? એકવાર હાથમાં વાંચવા લેતાંજ તમારા મનને જીતી લેનાર અરેબીયન નાઈટ્સ પુસ્તક, વાર્તાના રસનો મહાસાગર અને બુદ્ધિનો જંગલ અરેબીયન નાઈટ્સ છે. અદ્ભુત ઉત્તમ વાર્તાઓ, રોયલ આઠ પેજ પૃષ્ઠ ૬૦૦ દળદાર ગ્રંથ જેમાં સંસ્કૃત મૂળ ગ્રંથનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. જ્ઞેજ વીકલુક કાગળ સોનેરી પુઠું કીંમત ૨-૦-૦ પા. ૦-૬-૦ રૂ. કાગળ સોનેરી પુઠું કી. ૧-૮-૦ પા. ૦-૫-૦.

અલફ લયલા યાને એઅક હજાર આર એક રાતકા બેબહા ખજાના- શાયકીન ! મશહુર અલફ લયલાકે નામસે શાયદહી કોઈ બે-ખબર હોમા, એ વેદ કિતાબ હય જરકી સાની આજ જમાને લરમે મીલના મુશકીલ હય, રંજદા દિલકો આરામ દેનેવાલા યહી એક નુસખા વય દિલકો ખીંચને વાલા સહરનુમા કિસ્સોંકા મૌજે મારતા સમંદર જરકે લીયે મશહુર હીંજેજ ઝોડ્સ્ટન કહેતા હય કે “જો કોઈ બહોતડી ઉમ્દા કિતાબોંકા અજજ કરનેકે લીયે અગર મુજસે કહે તો કબીજોં મેં અલફ લયલાકે રખે બગચર ન રહું.” જસને ન દેખી ઉરકેસા કમનસીબ કોઈ ન હોગાકી અજદદ ઉમ્દા હો-નેકે સાથ કિમત બહોત કમ રખનેમેં આઇ હય. સુ-હેરી જલ્દ ઔર ઉમ્દા કાગળવાલી હૈ.

કસમુલ અખીયા શી જીકૂલ અસફીયા-આમાં મોટા મોટા ૫૭ દંજરતોનો વાંચવા ચોગ્ય અહેવાલ એવો ઉમ્દા આપવામાં આવ્યો છે કે તે વાંચવાથી એક ઉમ્દા તવારીખ જાણી શકાય છે. પુસ્તકના પ્રમાણમાં કીંમત બધા માણસો તે ખરીદી શકે તેટલા ખાતર જીજ છે. કિંમત રૂ. ૦-૨૨-૦. પોસ્ટેજ રૂ. ૦-૧-૦.

મળવાનું ઠેકાણું.

મહાદેવ રામચંદ્ર જગુષ્ટી બુકસેલર.

ત્રણ હરવાળા-અમદાવાદ.

છ માસમાં ન આવડે તો રૂ. ૧૦૦ ધનામઃ
આજ સુધી આ જાતની બહાર પડેલી તમામ બુકોમાં મોઢામાં
મોઢાડી, નવામાં નવી, સારામાં સારી અને સાંધામાં સાંધી
ચોપડી આજ છે.

સેફ ઈંગ્લીશ ઈન્સ્ટ્રક્ટર. (રાજભાષા.)

ધેર બેઠાં જો તમારે વગર માસ્તરે રીતસર ઇંગ્રેજી શીખવું હોય
તો સેફ ઈંગ્લીશ ઈન્સ્ટ્રક્ટર જરૂર ખરીદજો. લોભીયા પુસ્તક પ્રગટ
કરનારાઓની માફક પુસ્તકના વધુ ભાગો જુદા છપાવ્યા નથી. પણ
તે બાર ભાગમાં પુર કરી એકજ પુસ્તક બહાર પાડ્યું છે.

અક્ષર જ્ઞાન, વાંચતાં, લખતાં, બોલતાં, કાગળ લખતાં, તાર
લખતાં વગેરે શીખવા માટે આ પુસ્તક એક ઉત્તમ સાધન છે, અને
મિના જેવી સમજ બીજા કાંઈ પુસ્તકમાં નથી. સુપર રાયલ ૧૬
પેજ (પૃષ્ઠ-૩૬૪) કીંમત રૂ. ૧-૪-૦ પોસ્ટેજ માફ.

ઈંગ્રેજી થોડું ભણેલા માટે નવી સગવડ.

આજસુધીમાં પ્રગટ થયેલાં આવી જાતનાં ઇંગ્રેજી પત્રવ્યવહાર
કરવાની સમજણ આપનારાં પુસ્તકોને ટકર મારે તેવું આ પુસ્તક છે.

ધી એન્હરી ડેકારસ્પોન્ડન્સ.

આ એકજ પુસ્તક છે જે હમેશાં પત્રવ્યવહાર કેમ કરવો
તેનું ગુજરાતી તથા ઇંગ્રેજી ચીટી-પત્રીઓ, સ્નેહીઓ સગા-વહાલા
વગેરે સાથે પત્રવ્યવહાર, અરજીઓ, બક્ષામજુપત્રો, વ્યાપારીઓ, ધંધા
દારીઓ, વગેરેને લગતા કાગળપત્રો, રેલ્વેકંપની તથા પોષ્ટખાતા સાથે
પત્રવ્યવહાર, મંદવાડ, મરણ તથા તે સંબંધે દિલસોજીપત્રો, માફી-
પત્રો, સરકારી કામ બાબતના કાગળો, ચાંદ, ખેતાબ, પદ્વીઓ અને
પત્રવ્યવહારમાં વપરાતા ટુંકા અક્ષરોની સમજણ, ટુંકામાં ભાવાર્થ
આવી જાય છે. સુપરરાયલ ૧૬ પેજ ૩૧૦ પૃષ્ઠનું દળદાર કદ હોવા
જતાં કીંમત માત્ર રૂ. ૧-૪-૦ પોસ્ટેજ માફ.

મળવાનું ટેકાણું,

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુપટે બુકસેલર.

ત્રણ દરવાજા-અમદાવાદ.

હું નરો સંબંધી પુસ્તકો માહિતી આપનારો નવીન ઢબમાં લખાયેલો

નુતન હુન્નરસાગર.

હુન્નર સંબંધી માહિતી આપનારા અનેક પુસ્તકો હાયાં અને હાયાં જાય છે, પરંતુ તેઓના આધારે કોઈ શીખાઉ મનુષ્ય જો કંઈ ચીજ કરવા જાય છે તો તે બરોબર ન બનતાં વખત અને વીત ફોગટ જાય છે. કારણ અમુક ચીજ બનાવવામાં અમુક અમુક ચીજો મેળવવી એટલુંજ માત્ર લખી બતાવવાથી ચીજ બની જતી નથી. પરંતુ તેને બનાવવાને બીજા અનેક પ્રકારની માહિતી કે જે શુરૂગમ નામે ઓળખાય છે તે બતાવેલી હોવી જોઈએ તે ગ્રંથો દુર કરવાને માટે ચારા તરફથી આ પુસ્તક તદ્દન નવીન ઢબ ઉપર પ્રગટ કરવામાં આવ્યું છે. જેથી બીજાકુલ અગણ્ય મનુષ્ય પણ એની સહાયતાથી મન ફાવતો ઉદ્યોગ કરી શકે. રાયલ ૧૨ પેજ ૫૪ આસરે ૪૦૦ ઉત્તમ સોનેરી બાઇન્ડીંગ છતાં પ્રી. ૨-૦-૦ પો. ૦-૪-૦

સુગુણ સુંદરી.

(એક ડીટેક્ટીવ વાતા.)

જેમાં શીયળનો પ્રભાવ, ખંતથી ગમે તેવું મુશ્કેલ કામ પાર ઉતરવું, સ્ત્રી કળવણી, આળ લગ્ન, શ્રદ્ધાવિવાહ, કળેશનાં કષ્ટ, વિગેરે સાંસારીક વીષયો. ધણી અસર કારક રીતે વર્ણવામાં આવ્યા છે. તે ઉપરાંત એક બાહોશ ડીટેક્ટીવની કાર્યકુશળતા પરીપૂર્ણ રીતે બતાવવામાં આવી છે. આ પુસ્તક દરેક ઘરમાં અવશ્ય વાંચવા તથા મનન કરવા યોગ્ય છે, પ્રીમ ૩. ૧-૪-૦ પોસ્ટેજ ભુક્ત.

નઝીર.

ગુજરાતી ભાષામાં ટૂંકી સાથે આ પુસ્તકમાં નઝીરની કેટલીક અમુક અમુક વિષયોમાં અમુલ્ય વાણીનો મસમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. આ મહાત્માની લોકપ્રીય વાણીમાંથી ચુંટી કઢાડેલા અમુક ફકરાઓ અર્થ સાથે આપવામાં આવ્યા છે. પ્રીમ સોનેરી બાઇન્ડીંગ ૩. ૧-૦-૦ પોસ્ટેજ ૦-૩-૦.

મળવાનું ઠેકાણું.

મહાદેવ રામચંદ્ર ભગુણે બુકસેલર.

ત્રણ દરવાજા-અમદાવાદ.

